

CHRONOLOGISCH OVERZICHT VAN HET BEHANDELDE IN DEN VOLKSRAAD.

EERSTE BUITENGEWONE ZITTING 1922.

1922/11

Bladz. der Handelingen.		
3	Opening der zitting door den Voorzitter.	
3—6	Ingekomen stukken.	
6	Regeling van werkzaamheden; benoeming van een lid en een plaatsvervangend lid in de schakelcommissie.	
7	Ingekomen stukken.	
7—11	Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds (Ond. I), rede van den heer Rivai.	
11—12	" " " " " " " " " " " " " " " "	Den Hollander.
12—14	" " " " " " " " " " " " " " " "	Valkenburg.
14—15	" " " " " " " " " " " " " " " "	Salim.
15—17	" " " " " " " " " " " " " " " "	Kerkkamp.
17—20	" " " " " " " " " " " " " " " "	Aay.
20—21	" " " " " " " " " " " " " " " "	Van Gennep.
21—24	" " " " " " " " " " " " " " " "	Bergmeijer.
24—25	" " " " " " " " " " " " " " " "	Van der Jagt.
25—30	" " " " " " " " " " " " " " " "	Cramer.
30	" " " " " " " " " " " " " " " "	Zain.
30	Stellen van vragen.	
33—36	Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds (Ond. I), antwoord van den Regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken.	
36—40	" " " " " " " " " " " " " " " "	, antwoord van den Commandant der Zeemacht.
40—41	" " " " " " " " " " " " " " " "	, antwoord van den directeur van Financiën.
41—45	" " " " " " " " " " " " " " " "	, rede van den heer Den Hollander.
45—47	" " " " " " " " " " " " " " " "	Valkenburg.
47—49	" " " " " " " " " " " " " " " "	Salim.
49—50	" " " " " " " " " " " " " " " "	Kerkkamp.
50—53	" " " " " " " " " " " " " " " "	Aay.
53	" " " " " " " " " " " " " " " "	Bergmeijer.
53—54	" " " " " " " " " " " " " " " "	Cramer.
54—55	" " " " " " " " " " " " " " " "	Zain.
55	" " " " " " " " " " " " " " " "	, antwoord in tweeden termijn van den Regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken.
55—57	" " " " " " " " " " " " " " " "	, antwoord in tweeden termijn van den Commandant der Zeemacht.
57	" " " " " " " " " " " " " " " "	, antwoord in tweeden termijn van den directeur van Financiën.
58—60	" " " " " " " " " " " " " " " "	, toelichting van moties en stemming.
60	Sluiting der zitting.	

VERBETERBLAD BETREFFENDE DE HANDELINGEN.

In de linkerkolom van blz. 26, regel 12 v. b. vóór het woord „Nijverheid” in te voegen: „de bezuinigingscommissie uit de maatschappij van”.

Handwritten initials

Cb | g | 3944

Tz b
9390
T

EX LIBRIS
UNIVERSITATIS
NOVIOMAGENSIS
A. 682.707

LIBR. e D

VOLKSRAAD.

VOLKSRAD.

HANDELINGEN

VAN DEN

VOLKSRAAD

GEDURENDE DE EERSTE BUITENGEWONE ZITTING 1922.

(BIJEENGEROEPEN MET TOEPASSING VAN ART. 142 R.R.)

1ste VERGADERING — DINSDAG 21 MAART 1922.

Opening der zitting. — Ingekomen stukken.

1ste VERGADERING.

Vergadering van Dinsdag 21 Maart 1922.

(Bijeenroepingsuur 9 voormiddag).

Opening der zitting. — Ingekomen stukken. — Regeling van werkzaamheden.

Voorzitter: Mr. Dr. W. M. G. SCHUMANN.

Tegenwoordig, met den Voorzitter, 37 leden, te weten de heeren:

Aay, Abdul Rivai, Ariodinoto, Ten Berge, Bergmeijer, Burer, Cramer, Dahler, Delprat, Dwidjosewojo, Galestin, Van Gennep, Den Hollander, Houtsma, 's Jacob, Van der Jagt, Kamil, Kan, Kerkkamp, Khouw Kim An, Koesoemo Joedo, Koesoemo Oetoyo, Sadjiroen, Salim, Van Sandiek, Said, Soerakoesoemah, Soeria Kartalegawa, Soerikoesoemo, Soetadi, Soselisa, Sosrohadiwidjojo, Valkenburg, Warwoentoe, Westra en Zain.

Afwezig met kennisgeving de heeren: Djajadiningrat, Engelenberg, Kiès, Laoh, Lim A Pat, Mandagie, Moelia, Notohadisoerjo en Teixeira de Mattos.

Afwezig zonder kennisgeving de heeren: Ponto en De Queljoe.

De Voorzitter: Mijne heeren! Ik open deze buitengewone zitting en verzoek den secretaris mededeeling te doen van de ingekomen stukken.

De secretaris deelt mede, dat de volgende stukken zijn ingekomen:

A. Berichten van verhindering van de heeren Laoh,

Lim A Pat, Teixeira de Mattos, Notohadisoerjo, Moelia en Mandagie.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

B. De volgende Regeeringsbrieven en -beschikkingen.

1. Een besluit van den Gouverneur-Generaal van 27 Januari 1922 No. 1, betreffende uitbetaling van f 3000 als tegemoetkoming in de kosten van het door de sociaal-technische vereeniging in April 1922 te Semarang te houden congres voor de volkshuisvesting en inzake aanwijzing van afgevaardigden naar dit congres.
2. Een besluit van den Gouverneur-Generaal van 28 Januari 1922 No. 19, betreffende de administratieve indeeling van de residentie Bantam.
3. Een rondschrijven van den 1sten Gouvernements Secretaris van 1 Februari 1922 No. 271/III B, inzake beperking van het aantal branden van de wildhout- en djati-bossen.
4. Een besluit van den Gouverneur-Generaal van 1 Februari 1922 No. 13, houdende eervolle ontheffing van zijn functie van lid, tevens voorzitter der Bezuinigingscommissie van den heer H. N. A. Swart en aanwijzing als voorzitter dier commissie van den heer P. de Roo de la Faille.
5. Een besluit van den Gouverneur-Generaal van 2 Februari 1922 No. 34, betreffende de administratieve indeeling der residentie Benkoelen.
6. Een besluit van den Gouverneur-Generaal van 2 Februari 1922 No. 1a, betreffende het uitkeeren van toelagen aan het ondergeschikt technisch burgerlijk personeel van het Marine-etablisement te Soerabaja.
7. Een besluit van den Gouverneur-Generaal van 6 Februari 1922 No. 45, betreffende het uitkeeren van toelagen aan een gedeelte van het ondergeschikt tech-

1ste VERGADERING — DINSDAG 21 MAART 1922.

Ingekomen stukken.

- nisch burgerlijk personeel behoorende onder het departement van Oorlog.
8. Een besluit van den Gouverneur-Generaal van 11 Februari 1922 No. 19, houdende eervol ontslag van den heer J. J. E. Teeuwen als lid der Kiesrechtcommissie en benoeming van den heer P. F. Dahler in diens plaats.
  9. Een besluit van den Gouverneur-Generaal van 22 Februari 1922 No. 5, houdende benoeming van Mr. J. J. Schrieke tot wd. regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken bij den Volksraad.
  10. Een besluit van den Gouverneur-Generaal van 23 Februari 1922 No. 1a, houdende eervol ontslag van den heer A. G. Allart als directeur der Burgerlijke Openbare Werken en diens benoeming tot voorzitter, tevens lid van de commissie in het belang van het irrigatiewezen op Java en Madoera.
  11. Een afschrift van een schrijven van den wd. Gouvernements Secretaris van 27 Februari 1922 No. 515/II aan den directeur van Binnenlandsch Bestuur, inzake de regeling van het schrijversinstituut bij den bestuursdienst.
  12. Een afschrift van den brief van den Gouverneur-Generaal van 28 Februari 1922 No. 43, waarin onder de aandacht van den Minister van Koloniën worden gebracht een aantal klachten tegen de Rotterdamse Lloyd.
  13. Een besluit van den Gouverneur-Generaal van 3 Maart 1922 No. 60, betreffende wijziging der administratieve indeeling van de residentie Batavia, in verband met de nieuw gevormde regentschappen Batavia, Meester-Cornelis en Buitenzorg.
  14. Een besluit van den Gouverneur-Generaal van 5 Maart jl. No. 16, waarbij is aangeteekend het Koninklijk Besluit van 14 Januari 1922 No. 31, betreffende ontbinding der commissie ter bevordering van de personeelsvoorziening voor den Indischen dienst.
  15. Een besluit van den Gouverneur-Generaal van 6 Maart 1922, houdende benoeming van den heer J. F. W. van der Meulen tot waarnemend directeur van Onderwijs en Eeredienst.
  16. Een besluit van den Gouverneur-Generaal van 8 Maart 1922, houdende instelling van en benoeming van leden in een commissie tot het ontwerpen van een Indische bedrijvenwet.
  17. Een schrijven van den 1sten Gouvernements Secretaris van 17 Maart 1922 No. 736, ter aanbieding van een afschrift van een tot den resident van Djokjakarta gericht brief van den commissaris van politie 1ste klasse H. P. Smits, inzake de door den heer Salim in den Volksraad tegen dezen ambtenaar geuite beschuldiging.
- De stukken 1 t/m 17 zullen ter inzage worden gelegd ter Secretarie van den Volksraad.
19. Een brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 3 Februari 1922 No. 299/III A2, houdende eenige inlichtingen omtrent het tot den Volksraad gericht verzoekschrift der Balische vrouw Ni Koeplit, gedagteekend Atamboea 12 October 1920, om tusschenkomst ter erlanging van opheffing van haar verbanning naar Timor.
  20. Een brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 11 Februari 1922 No. 393b/III A1, houdende eenige inlichtingen omtrent het tot den Volksraad gericht verzoekschrift van Radja Jozua, gedagteekend Si Abal 30 Januari 1920, om handhaving van zijn verkiezing tot negrihoofd en van de tijdens die verkiezing geldende negri-indeeling.
  21. Een brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 13 Februari 1922 No. 10 X, houdende eenige inlichtingen omtrent het tot den Volksraad gericht verzoekschrift van Th. Zinovieff en Th. Zachartschenko, gewezen technische ambtenaren, gedagteekend Weltevreden 3 November 1921, inzake hun eventueele uitzetting naar vijandelijk gebied.
  22. Een brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 16 Februari No. 414/III A1, houdende eenige inlichtingen omtrent het tot den Volksraad gericht verzoekschrift van W. Kattenburg Schüler, gedagteekend Weltevreden 24 Januari 1922, om tusschenkomst ter erlanging van pensioen ten laste van de Nederlandsch Indische begrooting.
  23. Een brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 22 Februari 1922 No. 130 X, houdende eenige inlichtingen omtrent het tot den Volksraad gericht verzoekschrift van Teukoe Boedjang, zelfbestuurder van Nisam (Atjeh), gedagteekend Meulaboh 25 Juli 1921 om opheffing van zijne verbanning.
  24. Een brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 28 Februari 1922 No. 526/III A1, houdende eenige inlichtingen omtrent het tot den Volksraad gericht verzoekschrift van Raden Kartowinoto, gewezen koffi pakhuismeester te Karé (Madioen), gedagteekend Mataram (Lombok) 1 Augustus 1921, ter erlanging van wachtgeld.
  25. Een brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 28 Februari 1922 No. 529/III B, houdende eenige inlichtingen omtrent het tot den Volksraad gericht verzoekschrift van W. J. D. Wattimena, radja van Makariki e. a., gedagteekend Apisano 12 Februar 1921, om tusschenkomst inzake bij de Regeering ingediende klachten over den erfpachter V. J. Clark.
  26. Een brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 28 Februari 1922 No. 537/III A1, houdende eenige in

Ingekomen stukken.

lichtingen omtrent het tot den Volksraad gericht verzoekschrift van eenige bewoners der desa Siren, onderdistrict Kledoeng, district Kota, afdeeling Poerworedjo, residentie Kedoe, gedagteekend 11 Juli 1920, houdende klachten tegen het hoofd van genoemde desa.

Deze brieven worden in handen gesteld van de Commissie voor de verzoekschriften.

C. Een schrijven van den heer W. van der Does, kunst schilder te Lawang, ter aanbieding van een door hem aan den Volksraad geschonken schilderij.

Dit schilderstuk wordt onder dankbetuiging aanvaard; bereids werd den schenker den dank van het College betuigd.

D. De volgende ter kennisneming ontvangen bescheiden:

1. Verslagen over den aanplant en den oogst der belangrijkste voedingsgewassen in December 1921 en Januari 1922.
2. Een motie aangenomen op een openbare protestmeeting van eenige Inlandsche vereenigingen, gehouden te Padang op 5 Februari 1923, inzake de pandhuisstaking.
3. Een motie aangenomen op een openbare vergadering van de vereeniging van hogere ambtenaren bij de landskantoren in Nederlandsch-Indië, inzake de nivelleeringsvoorstellen.
4. Een tweetal moties aangenomen op een vergadering van enkele Inlandsche vereenigingen te Poerworedjo (Banjoemas):
  - a. inzake de contracten van sawahverhuur en de premiebetaling aan desahoofden,
  - b. betreffende het optreden van een deurwaarder uit Banjoemas tegen bewoners der desa Kalilandak.
5. Een motie en een afschrift van een tot den Minister van Koloniën gericht schrijven van de onderofficiersvereeniging „Madjoe”, inzake de pensioenen en gagementen van vóór 1 Januari 1920 gepensioneerde en gegageerde militairen.
6. Een motie van een vergadering van eenige Inlandsche vereenigingen te Kediri, inzake de pandhuisstaking.
7. Een motie van een algemeene vergadering der Christelijke onderwijzersvereeniging in Nederlandsch-Indië, inzake toekenning van kindertoeslag.
8. Een afschrift van een door het bestuur der vereeniging van Semarangsche gemeente-ambtenaren tot den gemeenteraad van Semarang gericht schrijven, inzake het Europeesch lokaal pensioenreglement.
9. Een afschrift van het door de Handelsvereeniging Batavia tot den Gouverneur-Generaal gericht rekest, inzake restitutie van te veel betaalde belasting.
10. Een schrijven van het bestuur der Koninklijke Nederlandsche Brandweervereeniging, inzake een tot den Gouverneur-Generaal gericht verzoek om onder be-

paalde voorwaarden op te mogen treden als adviseur in brandweeraangelegenheden.

11. Een schrijven van Soeraatmadja, hulpschrijver bij het Binnenlandsch Bestuur, te Tjilatjap, inzake de nivelleeringsvoorstellen.

Deze bescheiden worden ter inzage gelegd ter Secretarie van den Volksraad.

E. De volgende boekwerken en geschriften:

1. Verslagen van de commissiën tot het afnemen van de eindexamens der hogere burgerscholen met vijfjarige leergang in Nederlandsch-Indië in 1921.
2. Negen en dertig exemplaren van het register op deel I der monographie van Celebes.
3. Vijf en vijftig exemplaren van het jaarverslag van den burgerlijken geneeskundigen dienst in Nederlandsch-Indië over 1919.
4. Vijf exemplaren van de notulen der tweede algemeene vergadering van het verbond van vereenigingen van landsdienaren.
5. Achtste jaarlijksche verslag van de Nederlandsch-Indische artsenschool te Soerabaja (schooljaar 1920/1921).
6. Decentralisatie-verslag over 1920/1921.
7. Tweede wetenschappelijke balans van het weduwen- en weezenfonds van militairen beneden den rang van officier bij de koloniale troepen naar den toestand op 31 December 1918.
8. Negen exemplaren van deel II en V van het verslag der B. O. W. in Nederlandsch-Indië over 1917 en van deel II van bedoeld verslag over 1918.
9. Een exemplaar der „Geschiedenis der Amsterdamsche Stoomvaart”, deel I.
10. Vijftig exemplaren van het verslag der Stovia over 1919/'20.

Deze boekwerken en geschriften worden onder dankbetuiging aanvaard en zullen in de boekerij worden opgenomen. Van het sub 2 vermelde werk werd aan de leden, die de monographie ontvangen hebben een exemplaar uitgereikt, terwijl van de sub 3 en 10 genoemde werken aan elk der leden een exemplaar werd verstrekt.

F. De volgende verzoekschriften:

10. Een verzoekschrift van Mochamad Doemin gelar Datoek Soti e. a., onderhoorigen van de negri Soengai Manggis, district en afdeeling Loeboek-Sikaping, Sumatra's Westkust, gedagteekend Loeboek-Sikaping 1 December 1921, houdende klachten tegen den demang Abdoel Madjib van genoemd district.
20. Een verzoekschrift van Mohamad Jasin, gedagteekend Pangkalan Brandan 24 Februari 1922, om tusschenkomst ter erlanging van eene vergoeding van door hem geleden schade (on gezegd).

Deze verzoekschriften worden in handen gesteld van de Commissie voor de verzoekschriften.

Ingekomen stukken. — Regeling van werkzaamheden.

(VOORZITTER.)

Voorts is ingekomen een kabinetschrijven van den Gouverneur-Generaal van 14 Maart 1922 No. 1, inzake wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

De Voorzitter: Deze brief met bijbehorenden staat is gedrukt en aan de leden rondgedeeld.

Ik stel voor deze stukken heden, dadelijk na afloop van de openbare vergadering, in de afdelingen te onderzoeken, in de hoop, dat vandaag het Afdelingsverslag zal kunnen worden vastgesteld en Donderdagochtend het onderwerp in openbare vergadering zal kunnen worden behandeld.

Daartoe wordt besloten.

De Voorzitter: Voorts wensch ik aan den Volksraad mede te deelen, dat door mij is benoemd in de schakelcommissie als lid de heer Dahler en als plaatsvervangend lid de heer Den Hollander. Ik stel aan de schakelcommissie voor de vergadering, die op Vrijdag is uitgeschreven te houden op morgen.

De vergadering wordt te 9.15 uur gesloten.

2de VERGADERING — DONDERDAG 23 MAART 1922.

Ingekomen stukken. — Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

2de VERGADERING.

Vergadering van Donderdag 23 Maart 1922.

(Bijeenroepingsuur 9 voormiddag).

Ingekomen stukken. — Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds. — Stellen van vragen.

Voorzitter: Mr. Dr. W. M. G. SCHUMANN.

Tegenwoordig, met den Voorzitter, 37 leden, te weten de heeren:

Aay, Abdul Rivai, Ariodinoto, Ten Berge, Bergmeijer, Burer, Cramer, Dahler, Delprat, Djajadiningrat, Dwidjosewojo, Galestin, Van Gennep, Den Hollander, Houtsma, 's Jacob, Van der Jagt, Kamil, Kan, Kerkkamp, Koesoemo Joedo, Koesoemo Oetoyo, Sadjiroen, Salim, Van Sandick, Said, Soerakoesoemah, Soeria Kartalegawa, Soeriokoesoemo, Soetadi, Soselisa, Sosrohadiwidjojo, Valkenburg, Wawoentoe, Westra en Zain.

Regeering gemachtigden: de heeren Umbgrove, Bodenhausen, Dijkstra en Schrieke.

Afwesig met kennisgeving de heeren: Engelenberg, Kiës, Laoh, Lim A Pat, Mandagie, Moelia, Notohadisoerjo en de Queljoe.

Afwesig zonder kennisgeving de heeren: Khouw Kim An en Ponto.

De Voorzitter: Mijne heeren! Ik open deze vergadering en geef het woord aan den Secretaris voor het voorlezen van de notulen en de ingekomen stukken.

De notulen van het in de vorige openbare vergadering verhandelde worden gelezen en goedgekeurd.

De Secretaris deelt mede, dat sedert de vorige vergadering zijn ingekomen:

A. Bericht van verhindering van den heer De Queljoe.

Dit bericht wordt voor kennisgeving aangenomen.

B. De volgende Regeeringsbrieven en beschikkingen:

1. Een schrijven van den Ien Gouvernements-Secretaris van 22 Maart 1922 No. 803/II, houdende mededeeling, dat de heer W. A. Th. Burger zijn mandaat ter beschikking van de Regeering heeft gesteld.
2. Een besluit van den Gouverneur-Generaal van 20 Maart 1922, houdende benoeming van den heer J. de Groot tot Regeeringsemissaris voor de bestuurshervorming en van den heer Mr. Dr. H. Westra tot adjunct-Regeeringsemissaris voor de bestuurshervorming.

Deze bescheiden zullen ter inzage worden gelegd ter Secretarie van den Volksraad.

(RIVAL)

3. Een schrijven van den Ien Gouvernements-Secretaris van 21 Maart 1922 No. 781/IIIA 1, houdende eenige inlichtingen omtrent het tot den Volksraad gericht verzoekschrift van Martodoerio en Josotaroeno van de desa Kalidjambe, onderdistrict Bener, district Loano, afdeeling Poerworedjo, betreffende de verkiezing van een hoofd van genoemde desa.

Deze brief zal in handen worden gesteld van de commissie voor de verzoekschriften.

De Voorzitter: Door de commissie voor de verzoekschriften is ingediend een rapport over de verscheidene requesten, die ingekomen zijn sedert de vorige zitting.

Dit rapport zal ter inzage worden gelegd ter Secretarie van den Volksraad.

Aan de orde is de behandeling van de missive betreffende de wijziging van den opzet van het Vlootbasisfonds. (Onderwerp 1).

De heer Abdul Rivai: Mijnheer de Voorzitter! Onze Indische „Vlootgeschiedenis” getuigt weer eens van de staatkundige psychologie van een koloniale regeering. Een der markante trekken van deze regeering is de negatie van de algemeen geldende politieke moraal, doordrenkt als zij is van het kolonialistische egoïsme, dat wonderlijke mengsel van economischen expansie-honger en kapitalistische behoudzucht.

Wat toch is het geval?

Terwijl de geheele wereld zoekt en hijgt onder den druk der militaire en maritieme uitgaven, terwijl alle volkeren bij monde van hun beste staatslieden tot het inzicht komen, dat de krankzinnige bewapenings-wedijver zal voeren tot een economische en morele ruïne van de beschaafde menscheit, terwijl de morgenster van Washington heeft aan te kondigen een nieuwen dag voor de orient extrême en onze minister van buitenlandsche zaken, Jhr. van Karnebeek, in Genève in den Bond der Volkeren voor Vrede en voor Recht een eerste viool speelt, wordt Indië begenadigd met een vlootwet, welke financiële gevolgen de Indische be-grooting gedurende een menschengeneratie (30 jaar) zullen bezwaren met ettelijke millioenen.

Dat wil zeggen, dat gedurende een dertigtal jaren millioenen onttrokken zullen worden aan werken ten algemeenen nutte, en geofferd in den tempel van sabel- en mitrailleur-philosophie, geofferd aan den eeredienst van de gepantserde vuist, die de reactie thans het Inlandsche volk voorhoudt, een volk, Mijnheer de Voorzitter, dat eerst de eerste teekenen vertoont om weder op de been te komen, na eeuwenlang exploitatie-objekt te zijn geweest voor de weeldebehoefte van Europa.

Zoo beziet de Inlander de vlootwet. Voor U, aan gene zijde van de kolonialistische demarcatielijn, moge de vlootwet een objekt zijn, dat Uw borst van nationalen trots doet zwellen, de Inlanders zien in haar bij de huidige conjunctuur en bij de huidige politieke moraal, een der talloze

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(RIVAL.)

koorden, waarmede het kolonialisme het Indische volk aan den grond geketend heeft, sociaal-economisch en politiek.

Sociaal-economisch, omdat de exorbitant hoge uitgaven voor leger en vloot geschieden ten koste van sociaal-nuttige instituten, en politiek, omdat het vloot- en legerprogram geen ander doel heeft dan vernietiging van de nationale opleving van het Inlandsche volk. Want geen verstandig mensch zal ooit willen gelooven, dat de voorgestelde vlootbouw met deszelfs basis georiënteerd is op de krachtenverhoudingen buiten en om Indië.

Ik wil echter deze kwestie laten rusten tot de eerstkomende voorjaarszitting van dit college, maar ik kan niet nalaten hier met de meeste klem te protesteeren tegen de praemisse, die volgens den brief der Regeering aangenomen moet worden.

„Het schema voor aanbouw en aanschaffing der noodig geachte oorlogsbodems zal echter onaangetast moeten worden gelaten”, heet het. Ziet, dat is het hem juist. Als dit onveranderd moet blijven, dan kan ook in de vlootbasis-kwestie niets principieels gewijzigd worden. Want als wij toch met een vloot gebenedijd worden, laat dan in hemelsnaam de vlootbasis er op berekend zijn. Als ik den Regeeringsbrief goed begrepen heb, dan zal in deze zitting dus alleen de financieele opzet van het vlootbasis-fonds besproken worden.

De opzet van het vlootbasis-fonds, Mijnheer de Voorzitter, is je reinste camouflage. Door te spreken van een fonds, een zelfstandig fonds, wordt de misleidende idee geboren, dat hier een instituut is geschapen, hetwelk de Indische staatsmiddelen zal ontlasten van de financieele consequenties van het waterhoofdige monstrem: de vlootwet. De totale kosten van de vlootbasis, zooals in de bijlage wordt voorgesteld, worden ten slotte door het Indische staatsbudget gedragen. Deze kosten zijn in toto (kolom 3) 30 maal 5.3 miljoen gulden = 159 miljoen gulden.

De werkelijk benoodigde som voor de vlootbasis is 99 miljoen (kolom 1), zoodat Indië, om in het gelukkig bezit van een vlootbasis te komen, in het geheel aan rente zal hebben te betalen de burgerlijke som van 60 miljoen gulden. Over zooveel jaren verdeeld, zult ge zeggen. Zeer zeker, maar betalen moeten we toch.

Ik sprak van camouflage, Mijnheer de Voorzitter, omdat ook menschen van meer dan gewone intelligentie zich door het woord „fonds” om den tuin hebben laten leiden.

Onze wiskundige in dezen raad, de ilustere heer den Hollander, bijv. vloog er ook in, waar hij in een der zittingen van het vorige jaar in een „financieele beschouwing” zei, dat gelukkig door de oprichting van een vlootbasisfonds de begrooting verlicht werd.

Neen, mijne heeren, dit fonds „an sich” brengt geen feitelijke verlichting op het beroep, dat op de Indische staatsmiddelen gedaan moet worden.

Het twijfelachtige geluk, dat door het fonds zelfstandig geleend zal kunnen worden, verdwijnt in het niet tegenover het feit, dat door deze voorschotnemerij het land 60 miljoen gulden aan rente zal hebben te betalen en de

(JAVEN)

Indische begrooting gedurende 30 jaren geornamenteerd wordt door (kolom 2) 5 300 000 gulden voor rente (kolom 3) en aflossing (kolom 5), de annuïteiten in het schema.

In dezen tijd, waarin zoo duchtig met het snoeimes gewerkt wordt te Buitenzorg, dat menige veelbelovende spruit ten offer moet vallen aan den bezuinigings-mataglap, in dezen tijd moeten de militair-technische adviseurs der Regeering goed in het oog houden, dat ook zij rekening hebben te houden met het feit, dat, zooals het in den brief heet,

„de ongunstige financieele omstandigheden, waarin 's Lands schatkist zich, tengevolge van verschillende, aan de algemeene malaise toe te schrijven en den Volksraad bekende omstandigheden op het oogenblik bevindt en welke in den jongsten tijd nog in het bijzonder ongunstig zijn beïnvloed door den scherp val der tin- en kolenprijzen van de laatste weken en de gestage vermindering van de opbrengsten der Staatsspoorwegen”

..... het noodzakelijk maken om vooral juist in buitengewone uitgaven van sociaal onnut te bezuinigen. Want wat heeft het Indische volk, sociaal gesproken, aan vlootbasis en steunpunten? Het antwoord is: niets.

Ik gun die heeren gaarne het genoegen van militair-technische experimenten en intimidatie-tandakpartijen als de beroemde Semarangse wapenfeesten, maar men moet niet vergeten, dat deze militair-technische sport ten koste van onderwijs gaat, ten koste van irrigatie, ten koste van den geneeskundigen dienst, ten koste van nog veel andere nuttige werken.

Elk millioen, dat op de militair-technische experimenten bezuinigd kan worden, moet bezuinigd worden; elke cent, die uitgegeven wordt aan intimidatie-tandakpartijen in grooten stijl, is niet verantwoord.

Daarom diene ook in de financieele uitwerking van het vlootbasisfonds de zuinigheid betracht te worden, vooral in de eerste jaren, mede overeenkomstig de opdracht der Regeering aan de commissie van advies om, zooals het heet, rekening te houden met de „tijdsomstandigheden en met de noodzakelijkheid, dat de uitgave voor den aanbouw tot het noodige moet worden beperkt”.

Deze gulden woorden, Mijnheer de Voorzitter, wil ik gaarne tot de mijne maken.

Ik heb daarom naar middelen gezocht om — geheel blijvende in de lijn van den principieele opzet van het vlootbasisfonds, daar hierin, zooals ik reeds uiteenzette, krachtens het Regeeringsschrijven, dat ons thans bijeen heeft geroepen, geen principieele wijziging aangebracht kan worden — de uitgaven, vooral die der eerste jaren, voor de schatkist te verlichten.

Tevens echter heb ik me tot taak gesteld de totale kosten te verminderen. Aan de feitelijk noodige 99 miljoen gulden wil ik niet tornen, maar door een wijziging van opzet kan de fatale 60 miljoen enkel aan rente, belangrijk verminderd worden.

De oplossing heb ik gevonden in een grootere verlenging

2de VERGADERING — DONDERDAG 23 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(RIVAL.)

van den termijn van uitvoering van het vlootbasisplan. Ik heb dezen termijn gesteld op 15 jaren en de financieele consequenties nagegaan van deze verlenging van den termijn, overigens geheel op dezelfde basis.

Zooals ook in het voorgelegde plan, beginnen wij in mijn plan eerst met de aflossing der schuld, nadat de bouw geheel gereed is.

De financieele gevolgen zijn de volgende. Men heeft dan per jaar noodig 6 600 000 gulden. Dit zal bestreden moeten worden door een annuïteit van de Indische schatkist ad 4 660 000 gulden, gedurende 30 jaren en een voorschot — evenals in het oorspronkelijke plan uit een leening te verkrijgen — in totaal van 45 156 000 gulden, naar gelang der behoeften op te nemen.

Dit geeft in totaal een bezuiniging van 37 050 000 gulden op het oorspronkelijke ontwerp en van 19 200 000 gulden op het nieuwe ontwerp.

Ik verklaar nogmaals nadrukkelijk, dat de calculaties geheel op dezelfde basis zijn uitgevoerd als in het ons voorgelegd ontwerp.

De eerste zes jaren geeft dit een bezuiniging op de uitgaven van 6 maal *f* 1 235 000 plus *f* 73 974 000 minus *f* 13 532 000, dat is *f* 7 410 000 plus *f* 60 442 000 of *f* 67 852 000 op het oude ontwerp, en *f* 22 395 000 op het nieuwe ontwerp.

Voor de verdere uiteenzetting wil gemakshalve spreken van plan I, plan II en mijn plan.

In plan I zou in het geheel geleend moeten worden *f* 73 974 000, in plan II *f* 60 633 000 en in mijn plan *f* 45 155 000.

In plan I wordt in toto aan rente betaald *f* 73 974 000, in plan II *f* 59 496 000 en in mijn plan *f* 39 000 000.

Een en ander overzichtelijk samenvattend, krijg ik het volgende staatje:

	Mijn plan is goedkooper dan.	
	Plan I.	Plan II.
a. In de jaarlijksche uitkeering ten laste van de Indische begrooting gedurende 30 jaren (de annuïteit).	<i>f</i> 1.235.000 per jaar.	<i>f</i> 640.000 per jaar.
b. In de eerste 6 jaren.	<i>f</i> 67.852.000	<i>f</i> 22.395.000
c. In de eerste 10 jaren.	<i>f</i> 60.753.000	<i>f</i> 41.462.000
d. In de totale kosten over de 30 jaren genomen.	<i>f</i> 37.050.000	<i>f</i> 19.200.000

Ik vestig vooral de aandacht op de bezuiniging van *f* 67 852 000 in de eerste zes jaren, den critieken tijd, dien de Indische financiën vermoedelijk hebben door te maken. In mijn plan is men in de eerste jaren nog ruim 22 miljoen zuiniger dan in het ons thans voorgelegde schema.

Handelingen. Eerste buitengewone zitting 1922.

Het eenige wat men mij kan tegenwerpen is, dat de uitvoering 5 jaar langer duurt; nl. dat het 5 jaar langer duurt voordat de vlootbasis, door militair-technische adviseurs noodig geacht, kant en klaar is. Maar is er dan wel zooveel haast? Is niet volgens persberichten de positie van Indië en Nederland internationaal gegarandeerd? In een brief aan de Staten-Generaal zegt het comité „Nieuw-Indië”, dat de kansen op een rechtstreekschen aanval uiterst gering zijn en dat

„..... de te Washington voorbereide overeenkomst tusschen Amerika, Japan, Engeland en Frankrijk ten aanzien van de eilanden in den Stillen Oceaen, bovendien belooft aan Ned. Indië een aanmerkelijk grooteren waarborg voor een ongestoorde, vreedzame ontwikkeling dan onder de internationale verhoudingen vóór den oorlog”.

Als nu de grootmachten der wereld hun vlootprogram diminueeren, is het dan niet een beetje bespottelijk, dat Indië in dat opzicht aan bicepsdemonstratie gaat doen? Is het niet een parodie op het factum, dat wij het voorrecht hebben, dat een vice-president van den Raad van Indië in de Washingtonsche Orient-Conferentie een werkzaam deel heeft genomen en den polsslag van den internationalen geest heeft gevoeld, dat wij hier in koortsachtige haast ons paraat gaan maken voor den krijg?

Het „si vis pacem para bellum” gaat hier niet op. Alleen als de eventueele tegenstander van eenigszins gelijke kracht is, voorkomt men den oorlog door zich te wapenen. Gaat men echter hier in Indië de eventueele tegenstanders na (Japan, Engeland, Amerika, Frankrijk en China) dan blijkt, dat wij met de grootste krachtsinspanning den oorlog niet zullen kunnen voorkomen.

In dit verband zij ook de aandacht gevestigd op den zeer diplomatischen brief van den vice-president van den Raad van Indië, Dr. Moreseo, ter rectificieering van een interview door den heer Vierhout.

Volgens de kranten luidde de brief als volgt:

„Op de vraag van den heer Vierhout of gelijk-luidende brieven zijn gezonden aan den minister van buitenlandsche zaken, die een bepaalde garantie voor onze positie in het Oosten vormden, heb ik geantwoord, dat de woordelijke tekst dier brieven mij nog niet bekend was, dat echter uit de telegrammen bleek dat de brieven geschreven waren in aansluiting met de onderlinge Pacific-verklaring derzelfde mogendheden en dat deze laatste verklaring zoowel blijkens den tekst als blijkens de mondelinge toelichting van den Senator Lodge, in de vergadering van 10 December geen garantie vormt in dien zin dat de onderteekenaars verplicht zouden zijn elkaars Insular Possessions met de wapenen te verdedigen tegen aantasting door een hunner of door anderen; en dat in verband hiermede in de brieven aan de gezanten in den Haag ook eene dergelijke garantie wel niet te vinden zou zijn.

Dit wil intusschen niet zeggen, dat deze stap voor de vier mogendheden geen of weinig waarde heeft”.

2de VERGADERING — DONDERDAG 23 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(RIVAI.)

Deze passage is goud waard. Wanneer wij haar psychologisch gaan analyseeren, dan komen wij tot de conclusie, dat zij het product is van een conflict — een psychisch conflict in den diplomaat Moresco — een conflict tusschen den hooggeplaatsten kolonialen ambtenaar Moresco en den cultuurmensch Dr. Moresco, die de westersche geestelijke cultuur à la minute bijgekomen heeft.

Wat is de kwestie?

De koloniale hoofdamtenaar Moresco herinnert zich dat hij in een interview bij zijn aankomst in Indië zich in dier voege heeft uitgelaten over de Washingtonsche conferentie, dat hiervan gebruik gemaakt zal kunnen worden om de vlootwet te bestrijden.

Waar de mogenheden toch garanties geven ten opzichte van het rustige bezit der koloniën, is er geen reden om millioenen aan de bewapening te besteden. De verklaring omtrent de garanties was noodig om Indische nationalist in bedwang te houden, indien ze het soms in den zin mochten krijgen om een gewapend conflict buiten Indië te „misbruiken voor hun snoode plannen”. Edoch, deze garantie-mededeeling bleek een tweepuntige kris te zijn; de eene punt is gericht op „het revolutionaire gedoetje”, wat volkomen in den haak is en in de bedoeling lag, maar de andere punt bedreigt de maritiem-militaire uitgaven in het algemeen en de vlootwet in het bijzonder en dit was weer niet precies bedoeld.

Dan maar een rectificatie gelanceerd.

Ik wil echter mijn oordeel hierover opschorten, totdat ik den tekst der Pacific-verklaring ken, maar verwijs voorloopig hieromtrent naar de reeds hierboven geciteerde passage uit den brief van het comité „Nieuw Indië” aan de beide Kamers der Staten-Generaal.

Dit comité — ik wil het uitdrukkelijk memoreeren — is geformeerd door leden van de intellectuele en maatschappelijke „upper ten” van Nederland, door menschen, wier intellectuele en maatschappelijke positie de beste waarborgen leveren.

Terugkomende op de gepubliceerde rectificatie van den heer Moresco, wil ik signaleren, dat deze te diplomatisch gesteld en voor te veel uitleggingen vatbaar is, om als argument gebruikt te kunnen worden voor de bespoediging der uitvoering van de vlootwet.

De slotopmerking bijvoorbeeld, dat zijn woorden geenszins willen zeggen, dat de stap der vier mogendheden geen of weinig waarde heeft, ontzenuwt nagenoeg geheel wat te voren betoogd had willen worden.

In de slotopmerking toont zich de eerlijke cultuurmensch Dr. Moresco; in wat aan de slotopmerking vooraf spreekt de hooggeplaatste koloniale ambtenaar Dr. Moresco.

Mijnheer de Voorzitter! Ik ben aan het eind van mijn rede gekomen. Deze rede wensch ik te besluiten met een motie, maar voordat ik deze voorbreng, wensch ik op den voorgrond te stellen, dat ik principieel tégen de vlootwet in haar geheel ben, wijl zij o. m. Indië een nauwelijks te torsen schuldenlast op de schouders legt in dezen tijd, waarin bezuinigen het parool zou moeten zijn.

De vlootwet zelve echter vormt hier in deze vergadering géén punt van bespreking. Laten wij hopen, dat het aan welmeenende menschen in Nederland moge gelukken, dit onheil van Indië af te wenden. Mocht echter óók daar het kolonialistische-kapitalistische bloec sterker zijn, dan rust op ons hier de plicht, om den financieelen druk op Indië, vooral in de eerste jaren, waar mogelijk te verlichten. Het is mijn innige overtuiging, dat Indië's schoolwezen, dat Indië's hygienische dienst, in één woord, dat de sociale zorg voor Indië roept om voorziening, en dat deze nooden dringender, nuttiger zijn en meer vruchten zullen afwerpen dan welke militair-technische experimenten ook.

Het is uit dien hoofde, dat ik van meening ben, dat een langzamer tempo van uitvoering, zooals in mijn ontwerp, meer in het belang is van Indië, gegeven de financieele voordeelen, die ik hierboven becijferde.

Ten einde een overzicht te geven van de door mij gemaakte calculaties, heb ik een staat van het verloop van het fonds volgens mijn ontwerp laten opmaken, welken ik niet zal voorlezen, indien de Raad er geen bezwaar tegen heeft, dat hij in de Handelingen wordt opgenomen.

De Voorzitter: Hiertegen bestaat geen bezwaar.

De heer Abdul Rivai: Aan de wiskundige afdeling van de Inlandsehe levensverzekering maatschappij „De Algemeene Levensverzekeringmaatschappij Indone-

VERLOOP VAN HET FONDS VOLGENS MIJN ONTWERP.

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
Per jaar noodig.		Uit de Indische begroting per jaar te krijgen. De annuïteit.	De rente over het vorige jaar van de schuld (kolom VII).	Van de annuïteit kan na aftrek van de rente over het vorige jaar aan den bouw besteed worden.	Van de annuïteit kan na aftrek van rente voor de amortisatie gebruikt worden.	In de verschillende jaren die te loonen (kolom I vermindert met kolom IV).	Het verloop van de schuld.
1922	6.600.000	4.660.000	—	4.660.000	—	1.940.000	1.940.000
1923	6.600.000	4.660.000	116.000	4.544.000	—	2.068.000	3.998.000
1924	6.600.000	4.660.000	240.000	4.420.000	—	2.192.000	6.176.000
1925	6.600.000	4.660.000	371.000	4.289.000	—	2.316.000	8.487.000
1926	6.600.000	4.660.000	509.000	4.151.000	—	2.449.000	10.936.000
1927	6.600.000	4.660.000	652.000	4.004.000	—	2.596.000	13.532.000
1928	6.600.000	4.660.000	812.000	3.848.000	—	2.762.000	16.284.000
1929	6.600.000	4.660.000	977.000	3.688.000	—	2.917.000	19.201.000
1930	6.600.000	4.660.000	1.152.000	3.528.000	—	3.092.000	22.298.000
1931	6.600.000	4.660.000	1.338.000	3.362.000	—	3.278.000	25.571.000
1932	6.600.000	4.660.000	1.534.000	3.192.000	—	3.474.000	29.045.000
1933	6.600.000	4.660.000	1.743.000	3.017.000	—	3.688.000	32.728.000
1934	6.600.000	4.660.000	1.964.000	2.836.000	—	3.904.000	36.632.000
1935	6.600.000	4.660.000	2.198.000	2.652.000	—	4.138.000	40.770.000
1936	6.600.000	4.660.000	2.448.000	2.474.000	—	4.390.000	45.156.000
1937	—	4.660.000	2.704.000	—	1.961.000	—	43.206.000
1938	—	4.660.000	2.972.000	—	2.068.000	—	41.137.000
1939	—	4.660.000	3.248.000	—	2.192.000	—	38.945.000
1940	—	4.660.000	3.537.000	—	2.328.000	—	36.520.000
1941	—	4.660.000	3.197.000	—	2.463.000	—	34.198.000
1942	—	4.660.000	2.849.000	—	2.611.000	—	31.848.000
1943	—	4.660.000	2.493.000	—	2.767.000	—	29.571.000
1944	—	4.660.000	2.127.000	—	2.933.000	—	27.348.000
1945	—	4.660.000	1.751.000	—	3.109.000	—	25.173.000
1946	—	4.660.000	1.364.000	—	3.296.000	—	23.045.000
1947	—	4.660.000	957.000	—	3.493.000	—	21.048.000
1948	—	4.660.000	557.000	—	3.709.000	—	19.145.000
1949	—	4.660.000	155.000	—	3.925.000	—	17.348.000
1950	—	4.660.000	499.000	—	4.161.000	—	15.648.000
1951	—	4.660.000	250.000	—	4.410.000	—	14.048.000
Total	99.000.000	139.800.000		53.844.000		45.156.000	

2de VERGADERING — DONDERDAG 23 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(RIVAL.)

sia'', heb ik de opdracht gegeven den financieelen gang van zaken te becijferen, indien wordt uitgegaan van de volgende gegevens:

- 1e. het werk wordt uitgevoerd in 15 jaren, zoodat per jaar 6.600.000 gulden noodig zal zijn;
- 2e. de eventueel op te nemen gelden moeten met inbegrip van de rente door een annuïteit in 30 jaren afgedaan zijn;
- 3e. de rentevoet moet 6 % zijn;
- 4e. met de aflossing moet begonnen worden, nadat het werk gereed is.

Het wiskundig bureau van „Indonesia'' kwam tot het resultaat, dat op dezen grondslag met een annuïteit van 4.660.000 gulden volstaan kan worden.

Het een en ander blijkt duidelijk uit den overgelegden staat van het verloop van het fonds, dien ik zooeven noemde.

De motie, waarin mijne inzichten tot uiting komen, luidt als volgt:

„De Volksraad,

gehoord de gehouden beschouwingen over de wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds, bedoeld bij missive van de Regeering, gedateerd Buitenzorg 14 Maart 1922 (Ond. I — stuk 1; eerste buitengewone zitting 1922);

overwegende, dat met het oog op den beweerd slechten financieelen toestand de meest mogelijke zuinigheid in 's Lands uitgaven moet worden betracht;

overwegende, dat door de Washingtonsche conferentie de positie van Nederlandsch-Indië eene zoodanige gunstige wijziging heeft ondergaan, dat oorlogsgevaar zoo niet geheel uitgesloten dan toch zeker tot het minimum is gereduceerd;

overwegende, dat door deze gunstige politieke situatie, vooral in verband met de beweerd slechte financiële positie van Nederlandsch-Indië, de urgentie tot het spoedig voltooien van de te bouwen vlootbasis is komen te vervallen;

is van oordeel, dat de termijn van de uitvoering van den voorgestelden bouw van de vlootbasis in plaats van op 10 jaar, zooals met het Regeeringsvoorstel wordt beoogd, op 15 jaar behoort te worden gebracht, waardoor niet alleen een bezuiniging zal worden verkregen in totaal van f 37.050.000, maar daarnaast in de eerste zes jaren — den critieken tijd, dien de Indische Staatsfinancien vermoedelijk zullen hebben door te maken — tevens een vermindering in uitgaven van f 67.852.000''.

In de Memorie van Antwoord zijn twee argumenten op den voorgrond gebracht, die zouden moeten dienen om den in deze motie gestelden termijn van uitvoering te bestrijden, n.l.:

- 1o. dat het te verwachten materieel niet behoorlijk zou kunnen worden onderhouden,
- 2o. dat het wenschelijk is om de navigatorische en fortificatorische werken gelijktijdig aan te leggen.

Deze beide argumenten zijn m.i. niet klemmend genoeg ten opzichte van de in den brief van de Regeering betoogde.

(RIVAL, DEN HOLLANDER.)

„..... ongunstige financieele omstandigheden, waarin 's Lands schatkist zich tengevolge van verschillende, aan de algemeene malaise toe te schrijven en den Volksraad bekende omstandigheden op het oogenblik bevindt, en welke in den jongsten tijd nog in het bijzonder ongunstig zijn beïnvloed door den scherpen val der tin- en kolenprijzen van de laatste weken en de gestage vermindering van de opbrengsten der Staatsspoorwegen''.

Mijn motie geeft juist een ruime vermindering van f 67.852.000.— in uitgaven in de eerste zes jaren, welke ik aanneem als den critieken tijd, dien de Indische financien vermoedelijk hebben door te maken.

De Voorzitter: Door den heer Rivai is een motie ingediend die zooeven is voorgelezen en aan de leden rondgedeeld, en derhalve een onderwerp van beraadslaging zal kunnen uitmaken.

De heer Den Hollander: Mijnheer de Voorzitter! Voorop ga de mededeeling, dat het volgende door mij wordt gezegd voor en namens de fractie, waartoe ik behoor.

Ten aanzien van den vreemden vorm, waarin de voorgestelde wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds door de Regeering bij den Volksraad is ingediend, wensch ik mij te bepalen tot de opmerking, dat de motiveering ervan in de Memorie van Antwoord allesbehalve afdoende is.

Ik vraag mij af of deze wijziging niet in den juiste vorm zou zijn te gieten: zóó, dat het budgetrecht van den Volksraad niet in den druk komt en dat een stemming erover met vóór of tegen mogelijk zou zijn. Ik denk b.v. aan een begrootingspost.

Zonder nu aan ons formeel bezwaar bepaalde gevolgen te willen verbinden, zij toch uitdrukkelijk meegedeeld, dat bedoeld bezwaar door de Memorie van Antwoord niet is verminderd.

Grooter gewicht echter hechten wij aan de bezwaren van feitelijken aard. Die bezwaren gelden eenige tegenstrijdigheden, welke we hebben getracht opgelost te krijgen door in het Afdeelingsverleg eenige vragen te stellen.

Ik ben dus wel gedwongen, die tegenstrijdigheden nu nader te belichten.

Het ontwerp-vlootwet beoogt een defensievloot te scheppen. Zulk een vloot wordt beheerscht door twee fundamentele elementen.

a. de waarborg der landsveiligheid

b. de draagkracht der landsmiddelen.

Van de systemen van maritieme weermacht, welke de Landsveiligheid gelijkelijk waarborgen, is alleen het goedkoopste voor ons aannemelijk, zoo dit tevens de financieele draagkracht van het Land niet overschrijdt. Van de systemen van maritieme weermacht, die gelijkelijk draagbare offers vergen van de Landsmiddelen is alleen dat voor ons aannemelijk, hetwelk voldoende en tevens den besten waarborg voor de Landsveiligheid biedt.

Aan dit standpunt nu wensch ik de volgende feiten te toetsen.

2de VERGADERING — DONDERDAG 23 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(DEN HOLLANDER.)

Ik stel den waarborg der Landsveiligheid voorop. Bij de verdediging van het vloot- en vlootbasisplan in den Volksraad heeft de Regeering uitdrukkelijk verklaard, dat dit plan in ieder opzicht een minimum inhield. Een minimum dus aan levend, drijvend en vast materiaal; een minimum aan financieele eischen; een minimum tevens met betrekking tot het tijdselement, dat het tempo van den afbouw bepaalt. Dat drievoudige minimum gaf voldoende waarborg voor de landsveiligheid, alweer volgens de uitdrukkelijke verklaring van de Regeering.

Dat plan, in algemeenen opzet, voldeed volmaakt aan den eisch, zoeven in ons standpunt geschetst. Dat dit standpunt door velen buiten ons wordt gedeeld, bewees de overgrootte meerderheid van stemmen voor het plan door den Volksraad uitgebracht.

De voorgestelde wijziging verlaagt het drieledige minimum in twee van zijn elementen, het financieele element en het element van tijd.

Dat die wijziging onder het financieele minimum gaat, wordt bewezen door twee feiten: 1e. de Regeering dient de wijziging in als maatregel van bezuiniging, dus geldsbesparing; 2e. door drukverschuiving wordt rentebesparing verkregen. Of wat hier door de Regeering als bezuiniging wordt voorgesteld ook inderdaad bezuiniging is, blijft kwestieus. De Regeering is allerminst overtuigend.

Er zullen, ook bij tienjarigen afbouw, kosten zijn, die niet verminderen, van baggermateriaal b.v., zelfs kosten, die bij 10 jarigen afbouw grooter worden, b.v. die van personeel.

Dat de voorgestelde wijziging het minimum verlaagt, dat samenhangt met het tijdselement, volgt uit de tempering van het tempo van afbouw, waardoor tien in plaats van zes jaren met de voltooiing gemoeid zijn.

En nu een nadrukkelijke vraag aan de Regeering: Laat de voorgestelde wijziging den waarborg voor de Landsveiligheid, zooals het oorspronkelijk plan die biedt, intact? Want alleen intact-laten houdt, in verband met de minimaal-verklaring der Regeering, dien waarborg voldoende.

Een rond antwoord van de Regeering op deze categorische vraag zal de bepaling van onze houding vergemakkelijken.

Luidt dat antwoord: neen, dan weten we voldoende. Luidt het: ja, dan wilde ik de Regeering vragen, wat onder een minimaal-verklaring van Haar zijde moet worden verstaan.

Blijkens de Memorie van Antwoord is de Regeering van meening, dat Zij door Haar voorgestelde wijziging niet afwijkt van het indertijd voorgestelde minimum. Wij vertrouwen, dat Zij na het voorgaande die meening zal wenschen te herzien.

Nu de financieele draagkracht.

In de Memorie van Antwoord zegt de Regeering, dat „louter financieele overwegingen hebben geleid tot de ingediende wijziging”. Maar in de uiteenzetting van den dringenden aard dier overwegingen is de Regeering merk-

(DEN HOLLANDER, VALKENBURG.)

waardig weinig ad rem. In den ingedienden brief worden zoo terloops eenige redenen opgenoemd, waarvan sommige, b.v. aangaande de S.S., zeer aanvechtbaar zijn. We zullen hierop zoo noodig terug komen. Doch in de Memorie van Antwoord wenscht de Regeering een debat over de financieele moeilijkheden, welke aanleiding geven tot de indiening der voorgestelde wijziging, uit te stellen tot de behandeling der Indische begrooting 1923.

Het zijn dus de financieele omstandigheden alleen, die dringen tot de voorgestelde wijziging. Over die wijziging wordt van ons een votum gevraagd, doch de gegevens, om het dringende der geldelijke moeilijkheden te beoordeelen, verstrekt de Regeering niet of zeer onvoldoende.

Wij zullen de laatsten zijn, die het Land geldelijke lasten wenschen op te leggen, die boven de draagkracht gaan; we wenschen voor de defensie zoo goed als voor welk ander landsbelang binnen de grenzen van het draagvermogen te blijven. Maar, zonder behoorlijke gegevens een beslissing in den blinde van ons te vragen, dat gaat toch werkelijk niet.

Nu is er nog een kwestie van geheel anderen aard. In de Memorie van Antwoord op het vlootontwerp dd. 2 Februari 1922 verklaart het Opperbestuur, dat, ongeacht eventueele resultaten van de Washingtonsche conferentie, uitvoering van het ontwerp, dat nagenoeg overeenstemt met het door den Volksraad aangenomen plan, door de politieke omstandigheden geboden blijft en dat dit met minder kosten dan is voorgesteld niet kan. Doch zes weken later wordt door de Indische Regeering, na overleg met het Opperbestuur, een wijziging ingediend, welke met die verklaring in de Memorie van Antwoord op het vlootontwerp in strijd is.

Als nu alleen financieele overwegingen tot die plotse linge verandering van zienswijze hebben geleid, dan zouden we gaarne van die overwegingen op de hoogte worden gebracht. Kan de Regeering dat doen?

Resumeerende zouden we dus gaarne van de Regeering weten:

- 1o. of door de voorgestelde wijziging de waarborg van Landsveiligheid onaangetast blijft;
- 2o. welke financieele overwegingen de Indische Regeering tot de indiening der wijziging hebben gebracht;
- 3o. welke financieele overwegingen het Opperbestuur in zes weken van zienswijze deden veranderen.

Van het antwoord op deze vragen, Mijnheer de Voorzitter, zullen we het laten afhangen of we een motie zullen voorstellen, die onze zienswijze tot uitdrukking brengt; dat antwoord zal tevens onze houding bepalen ten opzichte der voorgestelde wijziging.

De heer Valkenburg: Mijnheer de Voorzitter! Toen ik eenige dagen geleden den Regeeringsbrief van 14 Maart in handen kreeg, was natuurlijk mijn eerste gedachte, wat wel de aanleiding geweest zou zijn tot die wijziging, die werkelijk van principieele beteekenis is voor het vlootplan. Ik ben toen tot de volgende conclusies gekomen.

Ten eerste zou het kunnen zijn, dat het bij nader onder-

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(VALKENBURG.)

zoek onmogelijk gebleken was, het vlootplan in zes jaar af te werken. Aangezien echter in de Memorie van Antwoord met geen enkel woord daarover gerept wordt, moet die veronderstelling verworpen worden, en moet aangenomen worden, dat deze reden niet in aanmerking kan komen.

De tweede mogelijkheid, die zich dan voordoet — en die is in deze tijden van veel meer belang — wij hebben er al den heer Abdul Rivai over gehoord en ook de heer Den Hollander heeft er eenige woorden aan gewijd, is de invloed van de conferentie te Washington.

In de Memorie van Antwoord van de Hollandsche Regeering van 2 Februari 1922 — het is ook al aangestipt door den heer Den Hollander — is uitdrukkelijk verklaard, dat het vlootplan urgent blijft, dat niet met minder kosten kan worden volstaan en dat vertraging in den afbouw niet geraden is. Heeft nu de conferentie van Washington ons daaromtrent eenige nieuwe gezichtspunten gebracht?

Mijnheer de Voorzitter! Ik ben een van de weinigen — misschien ook wel een van de velen, maar dan toch een van de weinigen, die het zeggen — die niet zoo bijzonder veel waarde hechten aan dergelijke conferenties.

Wij hebben niet zoo lang geleden, in den afgelopen wereldoorlog kunnen zien, hoe van alle kanten gescholden werd op Duitschland, welk land traetaten beschouwde als vodjes papier. We hebben echter niet kunnen merken, dat de mentaliteit van de menschen in de laatste vijf jaren is verbeterd; ik zou haast zeggen, dat die eerder is verslechterd, zoodat ik betwijfel of men nu zooveel meer waarde zal hechten aan traetaten van Washington.

Ik blijf dus liever op den vasten grond staan en houd mij aan den toestand van het oogenblik, die medebrengt, dat wij moeten zorgen ons land te kunnen verdedigen, en daarom kan ik niet de minste waarde hechten aan de conferentie van Washington.

De heer A a y: Dat is al heel erg.

De heer V a l k e n b u r g: Ja, daarover kunnen de meeningen verschillen.

De heer A a y: Ja, maar dat is zoo heel weinig: In het geheel geen waarde!

De heer V a l k e n b u r g: Op bladz. 2 vinden wij een punt aangegeven, dat dan eigenlijk de eenige practische beteekenis naar voren brengt, die aan de conferentie van Washington moet worden toegekend. Op bladz. 2 onderaan van de Memorie van Antwoord lezen wij:

„Ook de Regeering is van meening, dat het feit, dat de Philippijnen in de eerste 10 jaren niet verstrekt mogen worden, strategisch de maritieme positie van Nederlandsch-Indië niet sterker maakt”.

Ik zou zoo zeggen, dat wanneer dat nu het eenige practische en aanvoerbare argument is, er niet erg veel van overblijft, en dat wij gedwongen zullen zijn, te zorgen, dat wij klaar zijn in het minimum van tijd, dat het vorige jaren hier in den Volksraad is onderstreept geworden en aangenomen.

Als wij van die conferentie afstappen, dan blijft alleen over de derde mogelijkheid, nl. dat men deze wijziging wil aanbrengen om redenen van financieelen aard.

De heer Den Hollander heeft er al de aandacht op gevestigd, dat die verandering in de meening van de Regeering in zulk een kort tijdsbestek heeft plaats gehad. Ik kan niet anders doen, dan het hem nazeggen, daar het ook mijn meening is.

Wat nu betreft die redenen van financieelen aard, wordt in de Memorie van Antwoord in het bijzonder gewezen op de daling van de tin- en kolenprijzen en den achteruitgang in inkomsten van de S. S. Hoe het daarmee inderdaad gesteld is, laat de Memorie van Antwoord in het midden. Voorzover ik ben ingelicht, zijn die prijzen in werkelijkheid niet zooveel lager dan verleden jaar het geval was; alleen voor de tinprijzen scheelt het misschien een *f* 20, maar overigens is de toestand in het hierbedoelde tijdvak van 6 weken zeker niet aanmerkelijk veranderd.

Is dat juist, dan zou de geheele opzet van verleden jaar gebaseerd zijn op oorlogscijfers. Men zou dan moeten zeggen, dat dan ook de geheele begroting gebaseerd moet zijn op oorlogswinst, en dat is iets, dat wij zeer zeker niet mogen verwachten en dat zeker niet als basis gediend zal hebben.

Dat de toestand op het oogenblik niet rooskleurig is, zal ieder van ons wel toegeven, doch dan komen wij tot de vraag — en dat is een vraag van zeer practischen aard tevens — levert het voorstel van de Regeering, als het zoo genoemd mag worden, want eigenlijk betreft het niet veel meer dan een raadgeving, om den bouw in plaats van in zes, in tien jaren te doen plaats hebben, wel zulke voordeelen uit financieel en strategisch oogpunt, op?

Als wij het laatste het eerst nemen, dan wil het er bij mij niet in, waar verleden jaar door kolonel Gooszen zoo duidelijk is toegelicht, dat het aangevraagde inderdaad het minimum was, waaraan men zich te houden had, zoowel voor den vlootbouw, als voor den bouw van de doode weermiddelen, de forten, dat men in strategisch opzicht door die wijziging niet zou zijn achteruit gegaan. Wanneer wij dit niet vergeten, wat blijft er dan van den oorspronkelijken opzet over op het oogenblik? Dat de doode weermiddelen, de forten, nu niet meer in zes, maar in tien jaren gebouwd zullen worden. Ik vraag mij onmiddellijk af, hoe het dan moet gaan met de vloot, die in zes jaren gebouwd moet worden, en waar die vloot een veilige ligplaats zal vinden onder alle omstandigheden en of die vlootbases in staat zullen zijn alles te leveren, wat een vloot in Indië noodig heeft. Zes jaren voor den vlootbouw en tien jaren voor het gereed maken van een vlootbasis is geen klein verschil en het spreekt vanzelf, dat het logisch is, dat dit verschil niet mag bestaan. De vloot moet gelijk klaar zijn met de doode weermiddelen. Dan passen zij aan elkander aan en dat is nu niet het geval. Er is thans geen sprake van een elkander aanvullen of wel dat het eene zich aanpast aan het andere.

Ik acht het — al ben ik geen strateeg — een zeer groot

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(VALKENBURG.)

bezwaar, dat die zaken niet gelijktijdig tot stand gebracht zullen worden.

Als wij nu het financieele deel nagaan, dan zien wij, dat het geheele z.g. voordeel eigenlijk daarin zit, dat de uitgaven verschoven worden, en dat daardoor eenige rentebesparing verkregen wordt. Overigens niets.

Maar ook dat punt wil er bij mij niet in. Het is door den heer Den Hollander ook al eenigszins ter sprake gebracht. Het is mij namelijk onbegrijpelijk, hoe de afbouw van dergelijke werken, die oorspronkelijk in zes jaren zou plaats hebben, hetgeen nu in tien jaren zal geschieden, even duur zal zijn, neen dat zal ontzaglijk veel duurder uitkomen.

Een andere vraag is — en die is bovendien heelemaal niet opgelost — is er nagegaan wat de consequenties van dien verlengden bouwtijd zullen zijn? Hoe stelt men zich voor, dat er bezuinigd zal kunnen worden in deze?

Ik heb het nergens kunnen vinden en ik geloof er ook niet aan.

Het plan van verleden jaar getuigt van ernstige studie, en nu is hier met een losse hand in een minimum van tijd en zonder studie de termijn van zes jaren veranderd in tien jaren. Wat daarvan de gevolgen zullen zijn, heeft niemand kunnen vinden in de Memorie van Antwoord. Ik geloof beslist, dat die gevolgen zeer zullen tegenvallen wat de kosten betreft. Die kosten zullen buitengewoon stijgen, juist door de verlenging van den termijn.

Dan is er nog een ander punt, dat overweging verdient. In de nieuwe vlootplannen zullen zoowel Soerabaia als Priok vlootbasis zijn, terwijl op het oogenblik alles op Soerabaja is gebaseerd. Soerabaja zal ook in zekere mate van belang blijven, maar zal toch veel moeten afstaan aan Priok, dat het hoofdstuntpunt wordt. Maar nu zal Priok zeker in die 6 jaren niet klaar zijn, en daardoor zullen aan Soerabaja veel meer gelden besteed moeten worden, omdat de vloot toch ergens moet kunnen worden geborgen. Soerabaja moet dus voor veel langer tijd geschikt blijven om de vloot een veilige ligplaats te kunnen bieden, dan bij den afbouw in 6 jaren. Met andere woorden de uitgaven voor Soerabaja zullen eveneens onevenredig stijgen en dit juist in de eerste jaren, waarin men zich voorstelt inderdaad te bezuinigen.

Dat zijn punten, die ik natuurlijk niet verder heb kunnen uitwerken, maar die het uitwerken meer dan waard zijn en die ons het inzicht zouden kunnen geven in de vraag of wij werkelijk te doen hebben met zoo'n bezuiniging in den eersten tijd.

Ik voor mij sta op het standpunt, dat de zaak in haar geheel door de vertraging in ieder geval veel duurder zal worden, en dat vermoedelijk het voordeel, dat in de eerste jaren zou worden bereikt, uiterst gering zal zijn, omdat zoowel Soerabaja als Priok zich moeten aanpassen aan het langere tijdvak en Soerabaja veel langer geschikt moet zijn als basis, dan bij een termijn van zes jaren.

Ten slotte nog een enkele vraag of opmerking. Landsverdediging is eigenlijk een premie, die betaald zal moeten worden voor onze eigen veiligheid. Nu kan mijns inziens die

(VALKENBURG, SALIM.)

premie-betaling uitgesteld worden. En dan zal vermoedelijk de Regeeringscommissaris voor Financiën er wel een middel op kunnen vinden om de betalingen eenvoudig te verschuiven, zoodat die over een langer tijdvak plaats hebben, met het gevolg, dat de directe lasten in de eerstvolgende jaren niet buitengewoon zullen toenemen, ja zelfs zullen verminderen.

Maar ik zou mij, zooals de zaken op het moment staan, niet kunnen vereenigen met het denkbeeld om te gaan tornen aan den oorspronkelijken opzet van het vloot basisfonds met andere woorden met het idee om het tijdvak van 6 jaar te veranderen in een van 10 jaren. Ik acht het in elk geval veel veiliger, en misschien veel voordeliger om het ons oorspronkelijk aangeboden plan te handhaven.

Mijnheer de Voorzitter! Ik dank U.

De heer Salim: Mijnheer de Voorzitter! Indien vloot en leger niet zoo'n buitengewoon groot gedeelte van het budget innamen, zou het vraagstuk der landsverdediging voor een aan vreemd gezag onderworpen volk als het Indische er een zijn, waar dat volk geheel buiten stond en dus ook niet de minste belangstelling voor behoefde te gevoelen en te tonen. Even weinig verschil als het voor de onderliggende volksklassen van een onafhankelijke natie uitmaakt door welke nuanceering of groep van de bovenliggende burgerlijke klassen zij middels het staatsgezag en de staatsmacht onder den duim worden gehouden, even weinig verschil maakt het voor een onderworpen volk uit, welk wel het vreemde gezag is, waardoor het wordt overheerscht. Gelijk ginds de positie van die onderliggende klassen zich wijzigt naar gelang van haar krachts- en machtsontwikkeling, wordt het lot van een onderworpen volk beheerscht door de mate zijner bewustwording, den daaruit voortspruitenden wil om zichzelf te zijn en de op grond van dien wil tot ontwikkeling gebrachte geestkracht om zijn zelfstandigheid en daarna zijn onafhankelijkheid te verwerven.

Waar nu in het tegenwoordige wereldbestel de koloniale mogendheden haar overheersching van koloniën alleen reeds vaardigen door het argument, dat de bevolkingen dier koloniën nog niet rijp zijn voor een zelfstandig bestaan, maak het gelijk eerder gezegd, voor de bevolking eener kolonie weinig verschil uit, door welke vreemde mogendheid zij en haar land worden overheerscht. Is een zekere graad van rijpheid bereikt, dan wordt het voor de overheerschende mogendheid vanzelf onmogelijk om op den duur haar overheersching te blijven opleggen, eensdeels door den steeds groeienden tegenstand uit het onderworpen volk zelf, anderdeel door den drang van andere mogendheden, die voor zulk een kolonie de onbepaalde open deur voor haar belangen zullen opeischen.

Bij deze overwegingen kan en mag ik buiten beschouwing laten de kleine groep, die op huid en bloed en misschien ook nog op nationalistisch sentiment na, zich geheel met de overheerschende natie heeft geassocieerd en door opvoeding en positie daarheen is overgeheveld. Deze groep immer vormt een zeer onbelangrijke minderheid in het eigen volk zoowel door haar geringe aantal als door haar geringe be-

2de VERGADERING — DONDERDAG 23 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(SALIM.)

teekenis voor de productie van de levensbehoeften van het volk. Bovendien heeft de geschiedenis van vele landen geleerd, hoe snel die klasse zich weet aan te passen aan een veranderde overheersching. De gelijkheid van vitale belangen doet hen, op weinige uitzonderingen na, telkens zich scharen aan de zijde, waar de macht ligt.

Maar, zooals ik reeds zeide, is er een factor, die maakt, dat ook een onderworpen volk niet geheel gedesinteresseerd kan toezien, waar verdedigingsbelangen worden behandeld. De factor namelijk van de groote sommen, die zij verslinden, die zij aldus onttrekken aan de verzorging van zooveel noodzakelijke zaken, waarvan de behartiging het weerstandsvermogen en de ontwikkelingsmogelijkheden van het volk direct verhoogen, als daar zijn: gezondheidszorg, irrigatie, volks-, ambachts- en landbouwonderwijs en zoovele andere. Groote sommen worden daaraan onttrokken, nu en in de toekomst, nu door de besteding, in de toekomst voor schulddelging en rente-aflossing; sommen, die de belasting zwaar doen drukken op het volk, zonder dat aan dien druk gepaard gaat een evenredige behartiging van de verhoging van het weerstandsvermogen en de ontwikkelingsmogelijkheden van het volk, dat die belasting moet opbrengen.

Ik kan mij daarom slechts verheugen over het feit, dat noodzakelijke bezuiniging noopt tot wijziging van het vlootbasisfonds, een wijziging, waartoe zeer zeker niet zou worden overgegaan, indien de weerbaarheid ter zee, zooals die werd bedoeld in het door den Volksraad aangenomen ontwerp-vlootwet, inderdaad een minimum ware geweest. Bij de behandeling daarvan werd deze indruk gegeven. Ik meen dat er nog wel degelijk iets af kan, want de langzamere afbouw van de vlootbasis maakt, dat nu, al wordt de afbouw van de vloot in onverminderd tempo voorgezet, de weerbaarheid ter zee niet grooter kan zijn dan die van een vloot, welke in evenredigheid is tot de beschikbare basis. Zelfs wil het mij voorkomen, dat een vlootsterkte, welke boven de sterkte der basis uitgaat, eerder afbreuk doet dan ten goede komt aan die weerbaarheid. De vervanging alleen van het aan den dienst ontvallende oudere materieel, zou het vasthouden aan de speciale eischen, die de vlootwet stelt, niet billijken. Rest dus alleen de factor personeelsvoorziening.

Het is mij opgevallen, dat de Regeering blijkens de bevoordingen in de Memorie van Antwoord gebruikt, zich min of meer gestooten heeft aan het woord „promotiekansen”, in het Afdeelvingsverslag gebruikt.

Mijnheer de Voorzitter, het hangt er enkel maar van af, van welke zijde men de zaak beschouwt. In het verslag van de Defensie-Commissie wenschte bedoelde commissie op pag. 8 er — let wel! — in de eerste plaats op te wijzen, dat spoedige verwezenlijking van de toen aanhangige vlootwetvoorstellen dringend noodig was met het oog op de personeelstoestanden bij de marine. Zij wees op het verontrustende verloop in het bijzonder van het officierscorps.

En eindelijk zegt de commissie:

(SALIM, KERKKAMP.)

„Het verloop is slechts te stuiten door aan het personeel der marine een toekomst te waarborgen, hetgeen alleen geschieden kan, indien met ernst een spoedige wederopbouw wordt ter hand genomen”.

Het wil mij voorkomen, Mijnheer de Voorzitter, dat het verband tusschen vlootbouw en promotiekansen er daar nogal dik wordt opgelegd. Ik wil toegeven, dat bij bedoelde commissie de angst voor de onmogelijkheid van lateren opbouw der marine, wanneer het verloop grooteren omvang zou hebben genomen, het zwaarst heeft gewogen, maar ik meen, dat de voorbeelden van den laatsten tijd hebben aangetoond, dat niet zulk een vreeselijk lange voorbereiding noodig is om een voldoende bemanning voor de vloot te kunnen krijgen, de officieren daarbij inbegrepen. Als ik mij niet vergis, is in de laatste jaren de Amerikaanse vloot tot het dubbele gestegen van wat zij tevoren was; toch is geen tijd van voorbereiding noodig geweest. Het Engelsche leger is tijdens de eerste jaren van den oorlog gebracht op het vier- of vijfvoudige van wat he vóór dien was en ook dat leger kreeg zijn officieren, toen die noodig bleken.

Ik wil het met de Defensie-commissie betreuren, dat de Nederlandse Staat zóó weinig kan rekenen op toewijding alleen van zijn zonen, dat het niet mogelijk is, zonder verbetering van de promotiekansen het personeel op sterkte te houden, dat voor de vloot wordt noodig geacht voor het behoud van deze kolonie voor het moederland. Maar men neme het mij niet kwalijk, dat ik, stammende uit het land, waar alleen het geld wordt vandaan gehaald en voor de belangen waarvan de vloot niet wordt onderhouden, in het verband tusschen de promotiekansen en de vlootuitbreiding voor onze bevolking in geen geval voldoende aanleiding kan vinden om ook maar het geringste, dat naar geestdrift zweemt, te gevoelen voor deze vloot.

Ik wil de hoop uitspreken, dat het helder inzicht, dat nu geboren is en dat aanleiding is geweest tot dezen Regeeringsbrief en tot het voorstellen van een langzamer tempo van den bouw van de vlootbasis, de Regeering ertoe zal brengen ook den aanbouw van de vloot te doen geschieden in een tempo, minstens evenredig aan dat van den aanleg der vlootbasis.

De heer Kerkkamp: Mijnheer de Voorzitter! Door de indiening van dit voorstel heeft de Regeering erkend, dat de staat onzer financiën sedert Juni van het vorig jaar ten ongunste is veranderd.

Dit moet dan ook, volgens dagbladberichten, in sterke mate het geval zijn. Was destijds reeds een voorzichtig finantieel beleid geboden, thans moet derhalve groote zuinigheid worden betracht, willen wij niet de kans loopen onze credietwaardigheid te zien aangetast door toenemende tekorten op den gewonen dienst.

Heb ik het vorige jaar tegen het vlootontwerp moeten stemmen, omdat ik de daardoor op Indië te leggen lasten behalve onredelijk ook te zwaar vond, het zal duidelijk

2de VERGADERING — DONDERDAG 23 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(KERKKAMP.)

zijn, dat de loop der omstandigheden mij in deze overtuiging nog versterkt heeft

Het regeeringsvoorstel, dat thans aan de orde is, ondervangt mijn bezwaren niet. Een verdeeling van een klein deel van den te zwaren druk over een tijdruimte van tien inplaats van zes jaren, geeft tijdelijk wel eenige verlichting, maar geenszins in voldoende mate.

Het spijt mij daarom, dat de Regeering geen aandacht heeft geschonken aan de veranderde internationale verhoudingen als eerste gelukkig gevolg van de Pacific-conferentie. Men moge de waarde van de te Washington genomen besluiten hooger of lager aanslaan, niemand zal in ernst kunnen volhouden, dat de kansen op het behoud van den vrede in het Verre Oosten voor de eerstkomende jaren niet zeer belangrijk zijn gestegen.

De atmosfeer van dreiging, welke verleden jaar nog noodzaakte Indië binnen den kortst mogelijken tijd althans een zekere mate van weerbaarheid te verzekeren, is thans opgeklaard, zoodat bij de uitvoering der vlootplannen de factor tijd minder strenge eischen stelt dan voorheen. Zonder te kort te doen aan geboden voorzichtigheid kan nu meer rekening worden gehouden met den voorbijgaanden ongunst der tijden.

De Regeering heeft dit in het midden gelaten en daardoor werd de motiveering der voorgestelde vertraging in den bouw der steunpunten zwak. Had zij overwegingen als de door mij aangeduide wel laten gelden, dan zou voorzeker ook de vraag, of wellicht een grootere besparing van uitgaven in financieel ongunstige jaren mogelijk en wenschelijk is, niet onbesproken zijn gebleven. En dan ware Zij vermoedelijk tot een zeer bevredigend en meer afdoend wijzigingsplan gekomen, wat ongetwijfeld de kans op aanneming van het vlootontwerp door de Staten-Generaal zou verhoogd hebben.

Door de voorgestelde wijziging wordt het verband tusschen de in eersten termijn te bouwen vloot, waaraan een zekere gevechtswaarde wordt toegekend en de steunpunten voor die vloot verbroken. Nu krijgen we na 6 jaren een maritieme weermacht wel van geringe sterkte maar toch een afgerond geheel vormende. Vier jaar later zijn de steunpunten, vormende een integreerend deel van de weermiddelen ter zee, gereed en nog twee jaar later zal de vloot op volle sterkte zijn gebracht. Deze oplossing is weinig practisch en bevredigt niet. Als het toelaatbaar is het verband tusschen het in eersten termijn te bouwen vlootdeel en de steunpunten te verbreken — wat m.i. thans werkelijk het geval is — dan treedt vanzelf een andere eisch op den voorgrond, nl. dat de steunpunten moeten zijn afgebouwd op het oogenblik, dat de geheele vloot beschikbaar is. Derhalve over 12 jaar. Als minimum eisch is dit voldoende en houdt men hieraan vast, dan wordt het mogelijk de jaren 1922 en 1923 geheel te ontlasten van uitgaven voor den bouw der vlootsteunpunten en toch het tienjarig bouwplan te behouden. Voor beide jaren beteekent dit een vermindering van uitgaven van practisch 10 millioen.

Aangenomen moet echter worden — blijkens de Memorie van Antwoord beschikt ook de Regeering nog niet over de noodige gegevens om het uitspreken van een positief oordeel over den huidige financieelen toestand mogelijk te maken — dat ook deze vermindering van lasten nog niet voldoende is. Daarom had ik gaarne gezien, dat de Regeering in direct verband met de gewijzigde internationale verhoudingen had overwogen of voor deze moeilijke jaren niet nog een verdere tijdelijke vermindering van uitgaven mogelijk ware door uitstel van aanbouw en aankoop van oorlogsmateriaal.

Ik voor mij ben overtuigd, dat zonder bezwaar de aanbouw van nog niet op stapel staande torpedojagers en mijnenleggers en de aankoop van vliegtuigen — voor een deel — en van mijnen verschoven zou kunnen worden naar volgende jaren. Tot welke vermindering van uitgaven dit voor de jaren 1922 en 1923 zou leiden is mij echter niet met juistheid bekend. Als gerekend wordt, dat van de in 1922 nieuw op stapel te zetten schepen feitelijk alleen dringend behoefte bestaat aan één of twee flottielje-vaartuigen, dan zal die vermindering echter wel op een vier à vijf millioen per jaar gesteld mogen worden.

Is de moeilijke tijd eenmaal achter den rug, dan kan de achterstand worden ingehaald en verder het geheele plan binnen den daarvoor gestelden termijn van 12 jaren worden afgewerkt. Wij zijn dan nog geheel gereed, vóór de overeenkomst tusschen de Vereenigde Staten, het Britsche rijk en Japan betreffende de handhaving van den status quo in het Zuiden van den Stillen Oceaan zelfs kan zijn opgezegt.

De heer 's J a c o b: Deze is echter nog niet geratificeerd; door geen van de mogendheden!

De heer K e r k k a m p: Dat komt nog!

De heer V a l k e n b u r g: Als je maar tijd van leven hebt!

De heer K e r k k a m p: Ook op de bedrijfskosten van de vloot zal vermoedelijk in 1922 en 1923 nog wel bespaard kunnen worden, daar de beide kruisers eerst in 1924 gereed zullen zijn. Voor 1921 zijn die kosten begroot op 17 millioen, voor 1922 op 19 millioen.

Uit een en ander volgt, dat een belangrijke vermindering van uitgaven in deze crisisjaren mogelijk is zonder den totalen termijn van afbouw te verlengen.

Op grond van finantieele overwegingen, welke ook de Regeering tot Haar voorstel brachten, kom ik derhalve tot de slotsom, dat voor 1922 en 1923 een grootere besparing van uitgaven noodig zal zijn en ook zonder overwegend bezwaar verkregen kan worden. Niettemin zal ik, daar het althans éénige besparing geeft, vóór het regeeringsvoorstel stemmen.

Ten slotte wil ik nog vermelden, dat een besparing als door mij bepleit op de eenvoudigste wijze verkregen kan worden door den datum van in werking treding van de

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(KERKKAMP, AAY.)

vlootwet te verschuiven naar 1 Januari 1924 en intusschen voort te gaan met den afbouw van alle reeds op stapel staande schepen en voor zoover noodig ook met de voltooiing van reeds aangevangen werken. Ik geloof echter niet den Volksraad bereid te zullen vinden een dergelijk advies aan de Regeering uit te brengen en bepaal er me daarom toe de hoop uit te spreken, dat de Tweede kamer der Staten-Generaal het denkbeeld in overweging zal willen nemen.

De heer Aay: Mijnheer de Voorzitter, ik behoef U natuurlijk niet te verhalen, hoe diep teleurgesteld ik mij gevoel, nu de Regeering, na al wat er in den laatsten tijd is gebeurd in het wereldrond, geen aanleiding heeft kunnen vinden tot intrekking van het hier bereids aangenomen ontwerp-vlootwet, ja daarin zelfs niet zoodanig ingrijpende veranderingen heeft durven brengen, dat de financiële lasten van dit zoo kapitaalarm land aanmerkelijk worden verlicht.

Nog onbegrijpelijker moet de houding van het Opperbestuur worden genoemd, dat het vlootontwerp aan den vooravond van de Washington-conferentie bij de Tweede Kamer indiende. Immers, op het moment, dat eenige groote mogendheden zich opmaakten om stappen in de richting van de alom zoozeer verlangde beperking van bewapening te doen, gingen juist wij, Nederland, een daaraan tegengestelde richting uit. Wat moet men daarvan denken?

Over de geheimzinnigdoenerij, waarover de heeren van Ravesteijn, de Jonge en Dresselhuys het bereids in de Tweede Kamer hebben gehad, zal ik maar niet in herhaling treden. Men stelle zich op dit gebied anderen, b.v. Engeland, ten voorbeeld; men doe dergelijke gewichtige aangelegenheden niet in een onder-onsje af en verbeelde zich niet, dat Nederland en Indië zoo iets als privaat eigendom van de heeren diplomaten zijn.

Wij hier, wij zijn op het gebied van publiciteit in zaken van evident belang al heel weinig verwend en daaraan zal waarschijnlijk geen einde komen voor en aler men ons ginds in het moederland niet meer als een soort tweede-rangs-menschen beschouwt.

Mijnheer de Voorzitter, ik heb den indruk gekregen, dat de samenstellers en promotors van de vlootwet het oor op de verkeerde plaats te luisteren hebben gelegd en ik ben ervan overtuigd, dat hunne plannen niet gedragen worden door de publieke opinie, noch in Nederland noch hier.

Geen enkel woord in de stukken over de te verwachten resultaten van den zich aan Versailles ontworstelenden Volkenbond; evenmin over de verwachtingen naar aanleiding van de instelling van het Permanent Hof van Internationale Justitie, over internationale rechtsgemeenschap of internationale rechtsvorming, noch over de alom ingezette vredesbeweging.

En wat het meeste verwondering baart, geen enkel woord over de Pacific-conferentie. Niets van dat alles: geld, geld en nog eens geld, dat er niet eens is en dus

Handelingen. Eerste buitengewone zitting 1922.

(AAY.)

geleend moet worden, en verder oorlogsmateriaal naar kenze.

Is dat de les, getrokken uit den wereldoorlog, waarin millioenen mannen in de kracht van hun leven sneuvelen of blijvend invalide werden? Is dat de financiële les, getrokken uit het huidig wereldbankroet?

Is dat de les, geleerd op de financiële conferentie te Brussel, waarop door kopstukken van allerlei slag zoo dringend werd aangedrongen op aanzienlijke vermindering der militaire en maritieme budgetten?

Alhoewel ik gaarne een woord van hulde breng aan de Nederlandsche delegatie ter Pacific-conferentie voor de loffelijke en tactvolle wijze, waarop zij zich van haar moeilijke en précaire taak heeft gekweten, desniettemin blijft er plaats voor de meening, dat men niet per sé onderdaan van een machtige natie behoeft te zijn, om onder concrete omstandigheden met klem op te komen voor de belangen van ontwapening, althans van beperking van bewapening. Ziende, dat de wereld aldus voortgaande, zijn ondergang tegemoet gaat, mag men niet passief blijven en den schijn voor werkelijkheid nemen.

Aldus ben ik vanzelf gekomen aan de Pacific-conferentie en zal mij hierna — voor zoover mij zulks mogelijk is — zelf maar antwoorden op de door mij ter zake op 16 Februari j.l. aan de Regeering ingediende vraag, waarop ik tot heden nog geen antwoord mocht ontvangen.

Onze delegatie mocht zich blijkens de mededeeling van den minister van buitenlandsche zaken niet inlaten met de militaire vraagstukken, hetgeen alleen voor de groote mogendheden was weggelegd, alsof ook wij daarbij geen enorm belang hadden.

De minister nu erkende, dat te Washington voor de legerbeperking geen en voor de vlootbeperking wél vooruitgang is gemaakt, hetgeen ons inmiddels uit diverse persberichten afdoende is gebleken.

De relatieve verhouding in kracht tusschen de deelnemende groote mogendheden wenschte men niet verloren te zien gaan, welke bedoeling men naar eene aangenomen formule wist om te zetten in realiteit, waardoor een regeling getroffen werd, welke voor 15 jaar verbindend zal zijn. De steunpunten op eilanden in de Stille Zuidzee zullen niet in verderen staat van versterking gebracht worden, en ten slotte gewerd ons van Amerika, Engeland, Frankrijk en Japan de volgende schriftelijke verklaring:

„De Vereenigde Staten van Amerika hebben den 13den December 1921 met het Britsche Rijk, Frankrijk en Japan een verdrag gesloten met het oog op de instandhouding van den algemeenen vrede en de handhaving van hunne rechten met betrekking tot hun insulaire bezittingen en dominions in het gebied van den Stillen Oceaan. Zij zijn daarbij overeengekomen, hunne rechten met betrekking tot deze bezittingen en dominions te eerbiedigen.

Aangezien Nederland geen onderteekenaar is van het bedoelde tractaat en de Nederlandsch bezittingen in het gebied van den Stillen Oceaan dientengevolge

2de VERGADERING — DONDERDAG 23 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(AAY.)

niet in deze overeenkomst zijn begrepen, wenscht de regering van de Vereenigde Staten van Amerika, begeerig iedere gevolgtrekking welke in strijd zou zijn met den geest van het verdrag te voorkomen, te verklaren, dat zij vastbesloten is, de rechten van Nederland met betrekking tot zijn insulair bezit in het gebied van den Stillen Oceaan te eerbiedigen".

Een uitdrukkelijke staat van vertrouwen, welke voor ons niet zonder waarde kan wezen en, waarvoor ons — voor zoover bekend — géén verplichtingen zijn of zullen worden opgelegd.

Aan een en ander dient derhalve waarde te worden toegekend, niet alleen, omdat wij een dergelijke verklaring vroeger niet bezaten, maar ook, omdat de vier groote mogendheden zich onderling verbonden hebben, steeds te pogen conflicten te bezweren, waartoe het bezit van eilanden van zekere mogendheden in deze omgeving aanleiding zou kunnen geven. Er is een sfeer van vertrouwen geschapen en dat is al zeer veel gewonnen, omdat juist uit het vroegere onderlinge wantrouwen zooveel ellende is voortgesproten.

Alhoewel er in Amerika door bepaalde partijen en personen nog wel wat wordt gesputterd tegen het viermogendheden-verdrag, lijdt het toch geen twijfel of een en ander zal ten slotte worden aanvaard.

Minister van Karnebeek sprak diplomatiek-voorzichtig:

„Ik mag lijden, dat het de opening is van een nieuw tijdperk".

Nu, ik hoop het van ganser harte met hem, doch liever dan woorden had ik daden gezien en wel ten opzichte van de vlootwet.

Verder zeide de minister nog:

„Een groot gevaar is door die regeling weggenomen, al heeft de waarde" — en nu komt het — „van de Vereenigde Staten met het oog op ons daardoor wel eenige wijziging ondergaan".

A bon entendeur demi mot suffit, maar toch verzwakte hij onmiddellijk de in deze woorden gelegden tendenz, door er op te laten volgen:

„Toch juich ik die regeling uit het oogpunt van de vredesbelangen toe".

Juist, op die vredesbelangen komt het vooral hier aan!

Uit deze dubbelzinnigheid, zoo merkt de Nieuwe Rotterdamsche Courant terecht op, zal men intusschen nimmer mogen concludeeren tot vermeerderd gevaar voor onze Oost oftewel meerdere urgentie voor een sterke eigen vloot.

Zóó is het en de woorden van president Harding maak ik gaarne tot de mijne:

„De honderden millioenen, die in vredestijd betalen en in oorlogstijd sterven, willen de middelen voor verwoesting veranderd zien in middelen voor opbouw".

Hetzelfde geldt voor de door den staatssecretaris Hughes gesproken woorden:

„Wij hebben misschien den grootsten stap voorwaarts gedaan naar den vrede".

Maar er is meer!

Er is een 14 jaren van kracht blijvende eilanden-overeenkomst gesloten — ik wil er hier even op wijzen, dat de Memorie van Antwoord een termijn van 10 jaren noemt; ik meen echter, dat art. 19 van het bewuste contract spreekt van 14 jaren — een overeenkomst, die als zij door geen der betrokken mogendheden twee jaar vóór 31 Januari 1936 wordt opgezegd, van rechtswege van kracht blijft tot twee jaar nadat later zulk eene opzegging is gedaan.

Hierdoor is een zeer breede neutrale zóne verkregen.

Volgens Reuter luidt de tekst dier overeenkomst als volgt (zie het Bataviaasch Nieuwsblad, derde blad, van 18 dezer):

„De Vereenigde Staten, het Britsche Rijk en Japan komen overeen, den status quo met betrekking tot versterkingen en vlootbases te zullen handhaven in de hieronder genoemde gebieden en bezittingen:

1e. de eilanden, welke de Vereenigde Staten thans bezitten of eventueel hierna zullen verkrijgen in de Stille Zuidzee, met uitzondering van:

- A. de gebieden nabij de kust van de Vereenigde Staten, Alaska en de Panamakanaal-zóne, doch waarbij niet zijn inbegrepen de Aleoeten;
- B. de Hawaië-eilanden.

2e. Hongkong en de eilandbezittingen, die het Britsche rijk thans heeft of eventueel hierna zal verkrijgen in de Stille Zuidzee ten Oosten van den meridiaan op honderd graden geografische lengte, met uitzondering van:

- A. die bij de kust van Canada;
- B. het gemeenebest Australië en zijn bezittingen;
- C. Nieuw-Zeeland.

3e. de volgende eilandgebieden of bezittingen van Japan in de Stille Zuidzee, namelijk de Kurillen, de Bonin-eilanden, de Loetsjoe-eilanden, Formosa en de Pescadores of alle andere bezittingen, welke Japan eventueel hierna in de Stille Zuidzee zal verkrijgen.

De handhaving van den status quo houdt in, dat geen nieuwe fortificaties of vlootbases in het aangeduide gebied zullen worden opgericht, dat geen maatregelen zullen worden genomen tot uitbreiding van bestaande inrichtingen voor het repareren en onderhouden van vlootmachten, en dat de kustverdediging aldaar niet zal worden uitgebreid. Deze beperkingen sluiten evenwel niet uit zoodanige reparaties of vervanging van versleten wapens en uitrustingen als in vredestijd gebruikelijk zijn".

Verder zal tusschen de contracteerenden de duikbootoorlog tegen koopvaarders worden afgeschaft, bij welke overeenkomst anderen zich kunnen aansluiten. Het kaliber der bewapening van de hulpstrijdkrachten zal worden besnoeid. Het gevaar voor luchtaanvallen is door een en ander mede sterk verminderd.

Zegt dit alles Opperbestuur en Regeering niets? Of was men zóó clairvoyant, dat men bij de indiening van de vloot-

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(AAY.)

wet al het sedert gebeurde van te voren wist vast te stellen en in het ontwerp vast te leggen?

Is het absolute minimum van toen óók het absolute minimum van nu? Natuurlijk bedoeld in een anderen geest dan de heer Den Hollander zooeven bedoelde.

Daarvan kan geen sprake zijn!

Alle berekeningen van vroeger, politieke zoowel als strategische, moeten foutief zijn, aan overdaad lijdend.

Laat mij nu den Washingtonschen correspondent van de Nieuwe Rotterdamse Courant nog even aan het woord laten:

„Het gevaar dat ons dreigde, was een mogelijke oorlog in de Stille Zuidzee. Dan ware de kans meer dan groot geweest, dat de Japanners naar stookolie hadden uitgezien in het Nederlandsch gebied van Oost-Borneo. Tarrakan speelde een groote rol in de berekening van de Amerikaansche strategen bij de beoordeeling van de kansen hunner tegenstanders.

En niet alleen de Amerikanen maakten zich ongerust over de veiligheid van onze neutraliteit op dat aardrijkskundige punt bij een grooten Oostelijken oorlog. Het gevaar voor dezen oorlog, die soms zeer na voor de deur scheen te staan, schijnt met de nu reeds tot stand gekomen afspraken van de baan. De nieuwe viervoudige entente geeft een zekeren waarborg van rust, doch de technische onmogelijkheid voortaan van een Zuidzee-oorlog bij gebrek aan een tegenstander van Japan, schijnt nog afdoender geruststelling. Onze positie is op de conferentie te Washington nog in geen enkel zichtbaar punt slechter geworden, terwijl onze veiligheid voorloopig zeer gestabiliseerd is. Wij hebben dus geen aanleiding tot klagen. Misschien heeft na of met Japan, niemand zoozeer reden om tevreden te zijn als wij, dat de conferentie heeft plaats gevonden”.

Alles bij elkaar genomen, bestaat er alle aanleiding om het oorspronkelijke ontwerp terug te nemen en rustig te overwegen, wat de verandere omstandigheden gebieden.

Hiertoe zal ik aanstonds de volgende motie (Ond. I — stuk 5) indienen:

„De Volksraad,

overwegende, dat de na de indiening van het ontwerp-vlootwet plaats gehad hebbende Pacific-conferentie, zoomede, inmiddels verslechterde toestand van 's Lands financiën aanleiding geven om bedoeld ontwerp terug te nemen, teneinde rustig te kunnen overwegen of herziening van de aanhangige plannen noodig en mogelijk is;

noodigt de Regeering uit, het Opperbestuur in overweging te geven het ontwerp-vlootwet voorloopig terug te nemen,

en gaat over tot de orde van den dag.

Deze motie is medeondertekend door de heeren Salim, Soetatmo Soeriokoesoemo, Cramer en Dahler.

Met volle instemming neem ik verder de conclusie van het comité „Nieuw-Indië” over en wel:

- 1e. dat de tijdsomstandigheden, zoowel t.a. van de internationale verhoudingen als wat Indië's financiële positie betreft, het ongewenscht maken, dat het wetsontwerp wordt aangenomen;
- 2e. dat ter handhaving van de neutraliteit in den Archipel met een maritieme macht kan worden volstaan, welke met aanmerkelijk geringer kosten is samen te stellen en te onderhouden, dan de in het ontwerp voorgestelde verdedigingsvloot;
- 3e. dat het ontwerp te zware lasten legt op Indië, zoowel wat betreft de kosten van aanschaffing als de bedrijfskosten.

Mijnheer de Voorzitter! De ons thans voorgelegde wijziging in den opzet van het vlootbasisfonds zegt mij als bezuiniging niets en de redenen, die er m.i. toe hebben geleid, om dit lichaam ter zake te hooren — men is daarmee in andere gevallen niet zoo bijzonder scheutig — liggen m.i. veel dieper dan in de simple wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

Men zal in Nederland wat huiverig zijn geworden voor de Katholieken; de Maasbode en Mr. Van Rijkevorsel benevens de industrie zijn niet heel erg over de vlootplannen te spreken en nu wil men van ons, zij het middels een onderdeel, een nieuwe uitspraak uitlokken.

Mijnheer de Voorzitter! Het zij mij nog vergund een enkel woord te spreken naar aanleiding van hetgeen zooeven door den heer Den Hollander in het midden is gebracht. Ik zou terzake alleen dit willen opmerken, dat het mij voorkomt, dat de Regeeringsgemachtigde voor de Marine, wanneer hij hier niet stond om als Regeeringsgemachtigde de kwestie te verdedigen, maar de zaak kon beschouwen als vlootgoed „see, sadya”, zeer zeker zou hebben gesproken op dezelfde wijze als zooeven de heer Den Hollander heeft gedaan. Zijne Excellentie kan wat dit aangaat geen beteren verdediger voor de marineplannen hebben gevonden.

Dan nog een paar woorden naar aanleiding van hetgeen de heer Valkenburg heeft gezegd. De heer Valkenburg heeft zelf gezegd, dat hij geen strateeg is. Dat erken ik gaarne en dat ben ik evenmin, maar ik erken den heer Valkenburg zeer zeker als strateeg op bouwgebied en ik geloof wel, dat wij groote waarde moeten hechten aan de door hem gesproken woorden, die de strekking hadden, dat wij tenslotte met het uitstel, zooals is voorgesteld, de kans beloopten, als de zaak niet heel serieus in elkaar wordt gezet, nog dunder te zullen uitkomen.

Wat aangaat de Memorie van Antwoord, Mijnheer de Voorzitter, deel ik ten volle de opmerkingen, die door den heer Den Hollander hieraan zijn gewijd. Ik sta feitelijk een beetje paf over de coulante bediening van den Volksraad dezen keer. Het Afdeelvingsverslag lag gisteren tot 10 uur ter inzage van de leden en reeds gisterenmiddag hadden wij de Memorie van Antwoord antwoord kant en klaar thuis. Dat een en ander merkbaar hieronder geleden heeft, is ook door den heer Den Hollander niet ten onrechte opgemerkt.

2de VERGADERING — DONDERDAG 23 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(AAY, VAN GENNEP.)

De Regeering zegt in de Memorie van Antwoord:

„Ook de Regeering is van meening, dat het feit, dat de Phillipijnen in de eerste 10 jaren” — hetgeen 14 moet zijn — „niet versterkt mogen worden, strategisch de maritieme positie van Nederlandsch-Indië niet sterker maakt.”

Mijnheer de Voorzitter! Laat dit juist zijn, maar tegenover dat „niet sterker maakt” staat dan toch zeer zeker, dat onze positie ook niet verzwakt is, tenzij men hierbij is uitgegaan van de veronderstelling, dat hetgeen voor ons ten kwade zou zijn te verwachten, in de toekomst bepaald van een zekere zijde zou komen.

Ik wil hierop niet verder ingaan, omdat het mij niet lust namen te noemen van landen, die momenteel met ons in goede verstandhouding staan, zooals pas weer is gebleken uit de huldebetuiging aan den kroonprins van Japan in Nederland. Ik meen echter uit alles te moeten opmaken dat men bij het geheele plan omtrent de vloot is uitgegaan van een vooropgezette politieke berekening, maar ik wijs erop, dat die evengoed kan falen als alles gefaald heeft bij het uitbreken van den grooten wereldoorlog van 1914.

Verder wordt in de Memorie van Antwoord opgemerkt:

„Het artikel van den oud-kolonel Van Rossum heeft geen wijziging gebracht in de inzichten der Regeering”.

Mijnheer de Voorzitter. Ik kan het mij heel goed voorstellen.

„Was dit geschied, dan zou dit niet pleiten voor den ernst, waarmee de plannen zijn in elkaar gezet en bestudeerd”.

Mijnheer de Voorzitter! Het is mij bekend, dat in den tijd, dat hier het vlootontwerp nog niet in openbare behandeling was, toen evenwel reeds links en rechts een en ander terzake gepubliceerd was, het aan actieve officieren van de marine werd verboden om over dat vlootontwerp te spreken of te schrijven, tenzij in gunstigen zin, zooals de heer Van Reede, marine-expert, heeft gedaan. Als men op een dergelijke wijze critiek smooit, is het wel heel gemakkelijk. Juist aan de menschen, die in het volle métier zitten, moet men de gelegenheid geven zich te uiten. Het is soms veel aardiger hen te hooren dan buitenstaanders. Als men aan die menschen geen gelegenheid geeft om zich uit te spreken in pers of vergadering, blijft het zoogenaamde niet-deskundige publiek ook gespeend van de bekendheid met verschillende fouten, die waarschijnlijk dergelijke plannen aankleven.

De heer Van Gennep: Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp eigenlijk niet, waarom we hier nog zoo lang debatteeren, want de zaak lijkt me zoo heel erg eenvoudig.

De vlootwet is door ons ± 8 maanden geleden zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De heer Cramer: Ja! Nadat het principieel artikel verworpen was, is er geen stemming meer gevraagd!

De heer Van Gennep: Aan dit feit kan niet meer getornd worden en op ons votum terugkomen is natuur-

(VAN GENNEP.)

lijk uitgesloten. Dat wordt dan ook niet van ons gevraagd en dat zou inderdaad met de waardigheid van den Volksraad in strijd zijn.

De heer Aay: Integendeel, juist andersom!

De heer Van Gennep: Wat is er nu echter inmiddels gebeurd?

De wet is aanhangig gemaakt bij de Tweede Kamer met slechts enkele kleine wijzigingen en nu schijnt achteraf te zijn gebleken, dat er voor haar aanneming beduchtheid bestaat. De Tweede Kamer is, helaas, meer met politiek geïmbeerd dan onze Volksraad — al wendt dan ook ons geacht medelid, de heer Kerkkamp, wanhopige pogingen aan om ook dezen Raad te verpolitieken. En nu schijnt het, althans van verschillende zijden werd daarop gewezen, dat sommige Kamerleden bevreesd zijn, dat het hun bij de aanstaande verkiezingen zou worden toegerekend, als ze vóór de vlootwet stemden. Zoo zouden dan de vitale belangen van ons mooie eilandrijk bij een kiesmanoeuvre worden achtergesteld en worden opgeofferd aan een kamerzetel.

Hoe buitengewoon onsympathiek mij dat is, behoeft hier wel niet te worden verzekerd, en hoe weinig verheffend dit voorbeeld moet inwerken op onze Inlandsche leden, ligt vlak voor de hand. En dit klemt te meer, Mijnheer de Voorzitter, waar de geldelijke lasten voor Holland zoo oneindig veel kleiner zijn dan voor Indië en volgens de Memorie van Toelichting (bl. 13) aan het einde der zesjarige periode slechts ± twee en een halve ton meer zullen bedragen dan thans.

Mijnheer de Voorzitter! We herinneren ons daartegenover nog allen den frisschen en opgewekten geest, die hier heerschte, toen kolonel Gooszen de vlootplannen in ons midden verdedigde. Ook toen heeft de heer Kerkkamp nog wel een poging gedaan om roet in het eten te gooien, maar dit is hem goddank niet gelukt.

Onze overtuiging stond toen vast, dat er een vloot voor Indië zou en moest komen, al zouden we die dan ook voor een groot deel — ze was dan toch ook in hoofdzaak voor de verdediging van Indië bestemd — zelf moeten betalen.

Hoe wankelmoedig en klein steekt nu daartegenover de weifelende en weinig rationeele houding der Tweede Kamer af.

Wat hiervan zij, hoe men thans de Regeering van een politiek spel kan verdenken, is mij een raadsel. Zoo iemand, dan is hier de Regeering zelve van dat politiek spel het slachtoffer en tracht Zij alle middelen aan te wenden en alle zeilen bij te zetten om Haar vloot te redden.

Ze heeft nu in het belang van de goede zaak en om aan de eischen der zünigheid zoo veel mogelijk tegemoet te komen, wat water in Haar wijn gedaan en een nieuw voorstel aan ons ingediend, waarvoor ze opnieuw onzen ruggesteun vraagt, want het zou niet onmogelijk zijn, dat Haar in Nederland zou worden tegenworpen, dat de Volksraad,

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(VAN GENNEP, BERGMEIJER.)

acht maanden later, dus thans, wellicht geheel anders over de vlootwet denkt dan voorheen.

De heer Aay: Is er niets gebeurd in dien tijd?

De heer Van Gennep: We moeten hier dus schouder aan schouder met de Regeering staan en toonen, dat ook wij Haar verzoenend voorstel waardeeren.

En waar hier zulke hoogst gewichtige belangen op het spel staan, acht ik het niet juist gezien van sommige leden, om hier met formeele bezwaren tegen dit voorstel te komen aandragen.

Als het huis in brand en op instorten staat, neemt men het toch den bewoners niet kwalijk, dat ze zich in négligé op de straat vertoonen?

Ook doet het me leed, dat er op de tegenstrijdigheden tusschen de Memorie van Toelichting, zes weken geleden, en het huidig standpunt der Regeering geweest is. Natuurlijk bestaan die tegenstrijdigheden, maar ligt hierin niet juist de tragiek van het voorstel?

Of zou men nu heusch denken, dat straks onze admiraal met animo dit voorstel verdedigen zal! Hij zal dat doen met een bloedend hart en we zullen eerbied gevoelen voor den harden plicht, die hem daarbij is opgelegd.

Mijnheer de Voorzitter! Onnoodig hier weer te herhalen, dat met de vlootwet een levensbelang van Indië staat of valt. En hoe mooier we ons Indië inrichten, en hoe rijker we het met de schatten der cultuur zullen uitdossen, hoe aantrekkelijker de prooi zal zijn en hoe dieper de val.

De eerste en primaire eisch is dus, niet om onze cultuur te volmaken, maar om ons bestaan tegen rauw geweld te verdedigen.

Autonomie impliceert zelfverdediging.

Wie dus autonomie wil — en die willen we allen, zij het dan ook niet in hetzelfde tempo — moet hier dus de Regeering in Haar edel pogen steunen.

Ik zal dus in ieder geval vóór het Regeeringsvoorstel stemmen.

De Voorzitter: Ingekomen is de reeds voorgelezen motie (Ond. I — stuk 5) van de heeren Aay, Salim Soetatmo, Cramer en Dahler, waarin de Regeering wordt uitgenoodigd het Opperbestuur in overweging te geven het ontwerp-vlootwet voorloopig terug te nemen.

Deze motie zal worden vermenigvuldigd en rondgedeeld en bij dit onderwerp worden behandeld.

De heer Bergmeijer: Mijnheer de Voorzitter! Het is voor de eerste maal, dat de Volksraad in een spoedeisende zitting bijeengeroepen is. Ik betwijfel echter of de wetgever wel ooit gedacht heeft, dat van deze wetsbepaling een gebruik zou worden gemaakt als thans gebeurd is. Immers, thans wordt de Volksraad door de Regeering in staat gesteld, — wat zeg ik? — uitgenoodigd om een beslissing van 8 maanden geleden te herzien, want volgens de Regeering zelf behelst hetgeen de Regeering wil een ingrijpende wijziging van de toen aangenomen plannen. Dat in tijden van bin-

Handelingen. Eerste buitengewone zitting 1922.

(BERGMEIJER.)

nenlandsch of buitenlandsch gevaar, wanneer ook de communicatie tusschen de verschillende eilanden van Indië bemoeilijkt wordt, zulk een spoedeisende vergadering nuttig of noodig kan zijn, zal niemand ontkennen, maar zulk gevaar bestaat thans niet. Ik betwijfel dan ook sterk of de wetgever ooit heeft bedoeld om art. 142 van het Regeeringsreglement zoo toe te tassen als thans is geschied. Helaas is indertijd bij de behandeling in de Kamers het artikel zonder nadere bespreking aangenomen, zoodat wij dus niet kunnen nagaan, wat bepaald de bedoeling is geweest. Het valt echter voor degenen, die de wet in haar geheel lezen, duidelijk in het oog, dat men nooit er over gedacht heeft voor een zaak als deze een spoedeisende vergadering bijeen te roepen. Het gevolg is dan ook, dat het door den Volksraad uit te brengen votum — hoe het ook zal uitvallen — betwistbaar zal zijn. Een vrij groot aantal leden kan onmogelijk aanwezig zijn, leden, die de vorige maal vóór de vlootwet hebben gestemd.

De heer Aay: En er tegen!

De heer Bergmeijer: Hoe dan ook het votum zal uitvallen, zelfs indien het votum een sanctie geeft aan de plannen van de Regeering, het zal door het vrij groote aantal ontbrekende leden altijd een betwistbare waarde hebben. Zelfs riskeert de Regeering het gevaar, dat men geheel terugkomt op het verleden jaar aangenomen vlootplan. Wanneer de motie van den heer Rivai en eenige andere leden — ik denk ook aan de motie van den heer Aay en de zijnen — zou worden aangenomen, hetgeen ik vooralsnog weiger te gelooven, zou zelfs een besluit worden genomen, geheel in strijd met hetgeen het vorige jaar is aangenomen.

De heer Abdul Rivai: Dat is niet waar!

De heer Bergmeijer: Dat de Regeering zoo iets riskeert acht ik het beste bewijs, dat hier een verkeerde toepassing wordt gemaakt van artikel 142 van het Regeeringsreglement.

Het tweede bezwaar heb ik tegen den vorm, waarin de Regeering met den Volksraad aanraking zoekt.

Wij hebben toch voor ons liggen den brief van den Gouverneur-Generaal, waarin de Volksraad wordt uitgenoodigd van zijn gevoelen te doen blijken over een plan der Indische Regeering, om bij het opperbestuur voor te brengen een ingrijpende wijziging in den opzet van het vlootbasisfonds. Ik heb tegen dezen vorm dit bezwaar, dat de Regeering niet met een concreet voorstel komt. Ik weet wel, dat de Voorzitter volgens het reglement van orde het recht heeft, om de vraagpunten te formuleeren, en ons alsdus een concreet voorstel voor te leggen, maar ik acht toch in het algemeen dezen vorm om een uitspraak van den Volksraad te verkrijgen, niet zeer gewenscht omdat, de Regeering aldus een motie van den Volksraad uitlokt, hetgeen in ons staatsrecht niet gebruikelijk is.

In het Fransche parlement wordt wel heel vaak met moties gewerkt, en eischt de Regeering vaak, wanneer het zaken

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(BERGMEIJER.)

van algemeen Regeeringsbeleid betreft, een motie van vertrouwen, maar in ons Nederlandsch staatsrecht, dat toch hier min of meer zijn invloed laat gelden, is zulks een wijze van handelen totaal onbekend, en gelukkig!

De Regeering heeft niet kunnen of niet willen antwoorden op de vraag, waarom niet een nota van wijzigingen had kunnen worden ingediend.

Ik weet wel, dat de begroting van Nederlandsch-Indië voor 1922 nog bij de Eerste Kamer in behandeling is, en dus niet kan gewijzigd worden, maar de vlootwet zelf is nog bij de Tweede Kamer in behandeling en kan toch zeker wel door een nota van wijziging eenige verandering ondergaan.

De zaak is daarom voor mij van belang, omdat het uitlokken van moties door de Regeering onwillekeurig leidt tot het hechten van een te groot gewicht aan Volksraads-moties. Een Regeering, die nu zelf een motie vraagt, kan moeilijk later in een ander geval een motie zoo maar naast zich neerleggen. Aldus wordt medegewerkt tot het verplaatsen van het zwaartepunt van de verantwoordelijkheid van de Regeering naar den Volksraad, terwijl door het overlaten van de formuleering aan den Volksraad zelf — het maakt toch zeer veel verschil uit hoe die uitspraak zal worden geformuleerd — het zwaartepunt nog meer wordt verplaatst naar een lichaam, dat de verantwoordelijkheid niet kan dragen.

In de derde plaats is het voor mij een bezwaar, dat ik niet weet van wie het initiatief is uitgegaan tot de plannen, die thans aan de orde zijn. De brief van de Regeering laat zich daarover uit in min of meer dubieuze termen. Wij lezen toch op de eerste bladzijde, dat de Regeering genoodzaakt is,

„... na overleg met het Opperbestuur en met Hare militair-technische adviseurs, het voorstel te doen tot het aanbrengen van een ingrijpende wijziging in den opzet van dat fonds”.

En verderop heel aan het eind, lezen wij, dat de Indische Regeering dien gewijzigden opzet bij het opperbestuur wil voorbrengen.

Men zou daaruit kunnen afleiden, dat het initiatief tot die verandering uitgegaan is van de Indische Regeering, maar ik zou toch graag willen weten, ook om de vraag te beantwoorden, welke waarde ik moet hechten aan het voorstel zelf, van wien de stoot is uitgegaan, van het Opperbestuur, of van de Indische Regeering.

Dat zou natuurlijk ook ertoe bijdragen, om helderheid te verschaffen over de vraag, of hier werkelijk een politiek spel wordt gespeeld, ja dan neen.

Indien de Indische Regeering begonnen is met te zeggen: In verband met den financiëleen toestand kunnen wij onmogelijk het vlootbasisfonds opzetten zooals is besloten, — dan zou het duidelijk zijn, dat de Hollandse Regeering daar geheel buiten staat.

Maar is de zaak uitgegaan van de Nederlandsche Regeering, dan acht ik het mogelijk, — niet, dat er een politiek spel wordt gespeeld, maar — dat de Regeering van

den Volksraad een verklaring wil uitlokken, die dienen kan om den weifelenden Hollandse Kamerleden een flinken steun in den rug te geven, wat ik op zichzelf volkomen gemotiveerd zou kunnen vinden.

In de vierde plaats heb ik een bezwaar tegen den inhoud van de plannen van de Regeering zelf. Dat bezwaar is merkwaardigerwijze zoo prachtig gemotiveerd door een telegram, dat dezer dagen in de Indische bladen stond en dat weergaf een artikel in de Maasbode. Dat telegram luidt aldus:

„De Maasbode ziet in het plan van de Regeering tot wijziging van de vlootwet, den eersten stoot tegen die vlootwet”.

Hoort gij het wel, Regeering? Gij, die verleden jaar met zooveel enthousiasme, met zooveel kalmte en beleid, met zooveel overtuigingskracht de vlootwet verdedigd hebt, gij brengt nu zelf aan deze wet den eersten stoot toe, volgens de Maasbode.

Op dien eersten stoot zal natuurlijk een tweede stoot volgen en een derde. Zal de Volksraad daartoe willen medewerken? Zal de Volksraad, die verleden jaar met zooveel overtuiging het ontwerp van de Regeering aannam, met eigen handen weer afbreken, wat is opgebouwd? Ik kan het niet gelooven, Mijnheer de Voorzitter.

Er is slechts één motief, waarvoor ik zou moeten zwichten, het financiële.

De Regeering zwijgt gelukkig van Washington. Ik zeg „gelukkig”, hoewel ik moet erkennen, dat het mij liever zou zijn geweest, als de Regeering had kunnen zeggen: Na de Pacific-conferentie kunnen wij gerust onze vlootplannen opbergen. Maar ik zou moeten bezitten de kinderlijke naïveteit van mijn geacht medelid, den heer Aay, om dergelijke gedachten te kunnen koesteren.

De heer Aay: U vertoont de negatief-plaat van het Christendom, als U dat maar weet!

De heer Bergmeijer: Het Christendom geeft de overheid het zwaard in de hand om het recht te verdedigen, waarvoor de overheid moet waken.

De heer Aay: En U bent de beste gangmaker daarvoor.

De heer Bergmeijer: Mijnheer de Voorzitter! De Nieuwe Rotterdamsche Courant tracht in een hoofd-artikel, dat wij in de maileditie, No. 19 vinden, de vraag te bespreken of het behandelde ter Washingtonsche conferentie inderdaad aanleiding geeft om de vlootwet te herzien.

Die vraag wordt door het blad niet rechtstreeks beantwoord met „ja”. Het blad is blijkbaar overtuigd, dat de resultaten van de conferentie niet van dien aard waren, dat wij terug zouden moeten komen op onze vlootplannen.

Zeer duidelijk spreekt dienaangaande, ik zal niet zeggen een geestverwant van den heer Cramer, maar dan toch iemand, die op zeer nauwen voet van geestverwantschap staat met den heer Cramer, de heer Van Ravesteijn.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(BERGMEIJER.)

De heer Van Ravesteijn heeft in de Tweede Kamer een zeer vernietigend oordeel uitgesproken over de conferentie van Washington.

De heer A a y: Van zijn communistisch standpunt zeer juist.

De heer Bergmeijer: Ik citeer het verslag in de Nieuwe Rotterdamse Courant:

„De mededeelingen van den Minister over de conferentie te Washington hebben spreker herinnerd aan het Noordzeeverdrag. Weinige jaren nadat dit gesloten werd, brak de wereldoorlog uit.

De vlootovereenkomst doet hem denken aan de vredesconferentie van wijlen den bloedtsaar. De hoofdwapenen worden niet beperkt. Dan heeft men de quadruple alliantie. Tegen wien is deze eigenlijk gesloten? Waarvoor dient deze garantie? Is zij wellicht een waarborg tegen een revolutie onder de onderdrukte Oostersche volken? En wat China betreft, de beruchte 21 eischen, door Japan in 1921 gesteld, zijn te Washington gehandhaafd. Spreker ziet in het viervoudig verbond een waarborg tegen de gassen, die in den Aziatischen ketel borrelen. De minister als diplomaat van de oude school, spreekt deze waarheden niet uit. De volken moeten echter gewaarschuwd worden tegen de krachten, die hen ten verderve voeren. De garantie, die wij hebben gekregen, zal blijken een garantie op papier te zijn”.

De heer A a y: Zeer juist van communistisch standpunt!

De heer Bergmeijer: Ik geloof, dat de heer Van Ravesteijn werkelijk den spijker op den kop slaat, tenminste wat betreft de waarde van de garantie voor onze veiligheid in Nederlandsch-Indië.

De heer A a y: Bien étonné de se trouver ensemble!

De heer Bergmeijer: Mijnheer de Voorzitter! Ik herinner ook aan de brieven, die Villanus geschreven heeft in het Soerabajasch Handelsblad, waarin hij duidelijk zegt, dat die garantie voor Nederland en Indië zeer weinig beteekent.

Ik zal niet den geheelen brief voorlezen, ik wijs er slechts op, dat Villanus daarin schrijft:

„Wat wij thans hebben verkregen, is het beste van alles. Een verklaring van erkenning, zonder eenigen band of eenige verplichting, een doodeenvoudige mededeeling, dat men ons niet minder dan als rechtmatige bezitters van ons staatsgebied beschouwt, ook al nemen wij geen deel aan het befaamde tractaat.

Wij zouden zonder deze mededeeling even gelukkig geweest zijn. Maar onze staatslieden niet.

Zij wilden met iets naar huis komen, met een tastbaar resultaat. Zij waren in de positie van een man, die met maagdelijk knoopsgat rondloopt op een festijn, waar alle anderen de borst overdekt hebben met ridderorden.

Hij is er niets te armer of ongelukkiger om, maar hij voelt zich op dat oogenblik — als hij nu eenmaal gevoelens op dat punt heeft, wat bij diplomaten gewoonlijk het geval is — alsof hij in zijn hemmetje rondloopt”.

Mijnheer de Voorzitter! Reeds is er door de Regeering in de Memorie van Antwoord de nadruk op gelegd, dat het tastbaar resultaat van de conferentie te Washington is geweest, dat Amerika in zooveel jaren zijn steunpunten niet mag versterken, waaruit blijkt, dat Japan in dit opzicht een succes heeft behaald, hetgeen inderdaad niet de bedoeling is geweest van meergenoemde conferentie!

En zonder dat wij ons hier een oordeel aanmatigen over de politiek van onze naburen, kan wel worden opgemerkt, dat de politiek van Japan in menig opzicht gelijkens vertoont met die van Napoleon III in Frankrijk, die vaak voor binnenlandsche oneenigheden een uitweg meende te moeten zoeken in een buitenlandsche expansiepolitiek.

De heer A a y: Wie zou dat in dit geval moeten treffen?

De heer Bergmeijer: Dat zou China kunnen zijn en zoo zou dus wel degelijk de rust in het verre Oosten kunnen worden bedreigd.

Mijnheer de Voorzitter! Wanneer dus geen waarde kan worden gehecht aan de beteekenis van onze vlootwet aan hetgeen in Washington is geschied, vraag ik mij af: Zijn dan de financieele overwegingen van zoodanigen aard, dat wij daarvoor moeten zwichten? Ik kan mij, wat dit punt betreft, volkomen aansluiten bij de uitnemende rede, zoeven door den heer Don Hollander gehouden en ik zal er dus verder niets meer over zeggen.

Alleen zou ik nog een opmerking willen maken, die naar ik meen wel van eenig belang is.

Ik zou nl. de Regeering willen vragen of de Hooge Bezuinigingscommissie, die nu toch al geruimen tijd met haar arbeid bezig is, en angstvallig heeft gezocht naar elk punt, waarop bezuinigd en besnoeid zou kunnen worden, ook aan de hooge kosten van de vlootwet heeft gedacht. Indien die commissie dat heeft gedaan, maar toch niet heeft bezuinigd, is dat voor mij een zeer sterk bewijs, dat wij hieraan niet mogen tornen. Het komt mij toch hoogst onwaarschijnlijk voor, dat, wanneer financieele overwegingen in deze den doorslag zouden moeten geven, de Hooge Bezuinigingscommissie daaraan niet zou hebben gedacht.

Dat de Hooge Bezuinigingscommissie niet aan de Regeering heeft geadviseerd: „Denk er om gij kunt op deze plannen meerdere millioenen bezuinigen, hierop leggen wij den vinger”, is voor mij een bewijs, dat de finan-

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(BERGMEIJER.)

cieele bezwaren ten deze niet zoo zwaar wegen als men het wel wil doen voorkomen.

De heer A a y: De commissie heeft haar vingers niet willen branden.

De heer Bergmeijer: Dat kon die commissie nooit doen; deze commissie heeft slechts de bevoegdheid om advies te geven, maar alleen de Regeering zou Haar vingers kunnen branden, aangezien Zij de plannen behandelt en de voorstellen doet.

De heer A a y: En het komt niet van de Regeering, zegt U.

De heer Bergmeijer: Neen, ik heb eenvoudig gevraagd waar het vandaan kwam.

De heer A a y: U begint zelf al met wantrouwen.

De heer Bergmeijer: Ik spreek geen wantrouwen uit maar vraag slechts nadere inlichtingen aan de Regeering.

In de vijfde plaats, Mijnheer de Voorzitter, zou ik willen vragen — een vraag, die ook reeds door anderen is gesteld — of inderdaad de beteekenis van de vloot niet wordt verminderd, wanneer de aanleg van de steunpunten niet in het oorspronkelijk gedacht tempo plaats heeft en zooveel later gereed zal zijn dan de vloot zelf. Merkwaardig is het, dat zelfs iemand als mijn geacht medelid, de heer Salim intuïtief gevoelt dat, wanneer de doode weermiddelen zooveel later gereed komen dan de vloot zelf, deze daardoor wel degelijk in gevaar wordt gebracht.

Ik zou in dit verband even willen wijzen op de motie; die is aangenomen door de Marinevereeniging, een motie die ons dezer dagen werd gescind en waarin wij het volgende lezen:

„De algemeene vergadering van de Marine-vereeniging keurde de stellingen van den kapitein-luitenant ter zee Putman Cramer goed betreffende de resultaten der conferentie van Washington”.

En dan wordt verder gezegd, dat een logische en economische organisatie van materieel en personeel en de inrichtingen aan den wal in Nederlandsch-Indië onmogelijk is, zonder dat bij de wet de zeemachts-sterkte voor een bepaalde periode wordt vastgelegd.

„De spoedige aanneming van het vlootplan — aldus het telegram — is daarom ook noodzakelijk, omdat de bestending van den tegenwoordigen toestand zal leiden tot groote geldverspilling en ontredde van de zeemacht”.

De heer A a y: Nu bent U erg naief!

De heer Bergmeijer: Mijnheer de Voorzitter! Het heeft mij getroffen, dat nog nooit een wet met zooveel instemming door de militaire deskundigen is begroet als het

(BERGMEIJER, VAN DER JAGT.)

geval is geweest met deze vlootwet. Wij hebben bij de kruiserplannen een verzet uit marine-kringen gezien .....

De heer A a y: Nu is de critiek gesmoord.

De heer Bergmeijer: Neen, die is niet gesmoord, want men behoeft maar te luisteren naar de wijze, waarop de Marine-officieren zich uitlaten, om te bemerken, dat zij het van ganser harte met de plannen eens zijn en gevoelen, dat die ons werkelijk geven wat wij noodig hebben.

Ook in de debatten in het Indisch Genootschap, waar de heer Treffers de Vlootwet heeft ingeleid op de vergadering van 18 November 1921, is duidelijk gebleken, dat alle deskundigen overtuigd waren van de doeltreffendheid van de Vlootwet, mits er maar niet aan werd getornd.

Mijnheer de Voorzitter! Ik kan dus niet anders dan constateeren, dat de inlichtingen, door de Regeering gegeven, voor mij geheel onvoldoende zijn om voorloopig mee te gaan met de plannen van de Regeering. Ik zal dus nog nadere inlichtingen afwachten, maar ik vind het zeer vreemd van de Regeering, dat Zij die pas bij de mondelinge behandeling geeft en niet reeds schriftelijk volledige openlegging van zaken heeft gegeven, waardoor wij tevoren hadden kunnen worden overtuigd van de noodzakelijkheid.

Ik herhaal, dat het wijzigings-ontwerp door de Maasbode de eerste stoot werd genoemd. Ik zou het willen noemen: Het eerste gat in den dijk, die Indië moet beschermen. Wij weten allen heel goed hoe het gaat bij een watersnood. Als eenmaal het gat is geslagen, wordt het hoe langer hoe grooter. Waarom werkt de Regeering ertoe mede, dat het gat in den dijk komt?

Niet in een hoera-stemming — zooals de heer Cramer aanstonds wel zal zeggen — is de vlootwet verleden jaar aangenomen. Maar wel kwam over ons een gevoel van bevrijding. Wij gevoelden ons bevrijd van — ik citeer hier een woord van den Gouverneur-Generaal Van Limburg Stirum, een man, die bij de linkerzijde in eere wordt gehouden — „..... het schrijnend besef onzer weerloosheid”.

Het verlossen van dit schrijnend besef wordt helaas door het voorstel van de Regeering naar mijn meening tot in verre toekomst verschoven.

Ik wijs tenslotte nog op den moreelen invloed, dien het besluit van den Volksraad hebben zal op Nederland. Wanneer wij toonen met volle bewustzijn van den financieelen toestand, pal te blijven staan voor een doelmatige en doeltreffende verdediging van Indië, dan zal dat aan de wankelende zielen in Holland een hart onder den riem steken.

Ik hoop, dat dit het resultaat zal zijn van de besprekingen hier in den Volksraad.

De heer Van der Jagt: Mijnheer de Voorzitter! Het ligt niet in mijn bedoeling mij rechtstreeks tot de Regeering te wenden om ook mijnerzijds een en ander in het midden te brengen. Er is hier reeds het woord gevoerd

2de VERGADERING — DONDERDAG 23 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(VAN DER JAGT.)

namens onze fractie door den heer Den Hollander, en wat hij heeft gezegd is m. i. zoo juist en geeft zoo goed ook onze gedachten weer, dat ik daaraan geen woord meer heb toe te voegen.

Ik zou echter gaarne, Mijnheer de Voorzitter, een kort woord van protest willen doen hooren tegen hetgeen door den heer Salim zooeven is aangeroerd, n.l. tegen datgene, wat de heer Salim heeft gezegd in verband met de redenen, die leidden tot de uitbreiding van onze vloot, waar hij beweerde, dat — hij heeft zich ook in de afdeeling zoo uitgelaten, gelijk door hem zelf zooeven bevestigd werd — het beoogen van betere promotiekansen van het personeel eigenlijk de oorzaak vormt voor den opbouw van onze nieuwe vloot.

De Regeering heeft gemeend, zooals uit Haar Memorie van Antwoord blijkt, dat Zij op die verdachtmaking niet verder behoefde in te gaan en ik had dan ook gehoopt, Mijnheer de Voorzitter, dat de heer Salim deze opmerking ter harte zou hebben genomen en verder in het openbaar daarop niet zou zijn teruggekomen.

De heer Salim meende, dat de opvatting in deze afhankelijk is van het standpunt, waarop men zich stelt, en dat hieromtrent twee zienswijzen mogelijk zijn. Neen, Mijnheer de Voorzitter, in dit geval is er maar één zienswijze mogelijk en dat is, dat de Regeering overgaat tot het bouwen van een vloot, omdat het noodzakelijk is voor de weerbaarmaking van Indië. Stelt men zich op een ander standpunt, b.v. dat van den heer Salim, die heeft gezegd, dat men voor Indië een vloot wil gaan bouwen, enkel ter wille van betere promotiekansen van het personeel, inzonderheid der officieren, dan moet dat bovendien worden verklaard voor een groote absurditeit. Men zou dan evengoed kunnen zeggen, dat bijv. Zwitserland een vloot gaat bouwen om de jongelingschap in Zwitserland goede kansen te geven ook als marine-officier carrière maken.

Een ander punt, Mijnheer de Voorzitter, dat de heer Salim heeft te berde gebracht en dat ik niet onbestreden kan laten, is waar hij zegt: Waarom zouden wij ons haasten met de vloot? Men kan haar immers in tijd van oorlog uit den grond stampen? Hij heeft dat wel niet zóó sterk gezegd, maar dat is toch ongeveer zijn bedoeling. Hij heeft daarbij verwezen naar den Europeeschen oorlog, waarin — zegt hij — Engeland zijn leger in korten tijd en terwijl het reeds oorlog voerde, heeft gecreëerd.

Mijnheer de Voorzitter! Ik ben slechts een leek op beide gebieden, die van leger en vloot, maar toch voelt met mij iedere leek wel, dat het in elkaar zetten van een leger of de reserve daarvoor in het land zelf geheel iets anders is dan het opbouwen van een vloot hier, gescheiden en ver van het moederland. Om maar een enkel voorbeeld te noemen: alleen om het te brengen tot matroos 3e klasse in onze Indische vloot, heeft men een vooropleiding noodig van 2½ jaar; ik bedoel hier de opleiding, die gegeven wordt aan de marineschool te Makasser.

Haalt men zich ook een oogenblik voor den geest een andere personeele moeilijkheid, n.l. de opleiding van het technische personeel, noodig voor de doorlopende reparaties

Handelingen. Eerste buitengewone zitting 1922.

(VAN DER JAGT, CRAMER.)

der schepen dat vooral voor een duikbootvloot zeer geoefend moet zijn en een jarenlange practische ervaring moet bezitten, terwijl ik nog niet eens spreek van het feit, dat de nieuwe aanbouw van schepen in Indië, wanneer wij afgesloten zijn van het buitenland, vrijwel onmogelijk zal zijn geworden dan moet het hiermede reeds een ieder begrijpelijk zijn, dat hetgeen de heer Salim gezegd heeft over het uit den grond stampen van een vloot voor Indië in oorlogstijd eenvoudig het verkondigen van een enormiteit is.

Hij zeide er bovendien bij: „Ik kan mij dus niet met overtuiging wenden tot het Indische volk. Ik kan het onmogelijk aanraden deel te nemen aan of bij te dragen tot de bemanning van een Indische vloot”.

Mijnheer de Voorzitter! Ik zie in de Indische volkeren meer mannelijkheid dan de heer Salim dat doet en ik geloof zeker, dat de bevolking ervoor te vinden zal zijn, wanneer de tijd daar is, wat haar ook door de Regeering bij herhaling in het vooruitzicht gesteld is, om deel te nemen aan de bemanning van de Indische vloot als officier zoowel als mindere.

Mijnheer de Voorzitter! Ik koester daaromtrent niet den minsten twijfel.

De heer Cramer: Mijnheer de Voorzitter: Het heeft eenige verwondering gewekt, dat de Volksraad werd gehoord over een wijziging in een ontwerp, waarmede de Volksraad zijn volle instemming had betuigd tijdens de voorjaarszitting, terwijl over even belangrijke, zoo niet meer belangrijke wijzigingen de Volksraad gewoonlijk niet wordt gehoord. Ik wijs hier slechts op de ingrijpende wijziging door den Minister van Koloniën indertijd aangebracht in de belastingplannen, waardoor Indië voor millioenen werd geschaad. Ik wijs hier op het niet doorgaan van de oliebelasting, op het niet aannemen van het amenderent-Vreede, waardoor de geheele begrooting werd ontwricht, op het brengen van allerlei nieuwe posten op de begrooting door den Minister van Koloniën, waarbij ik denk aan de tien millioen voor de munitie, waarover de Volksraad ook niet werd gehoord, terwijl nu plotseling over een minder belangrijke wijziging de Volksraad wel wordt gehoord. Ik wil ook nog wijzen op het Djambi-ontwerp, op de Indische leening, met betrekking tot welke onderwerpen ook geen tijd werd gevonden om den Volksraad te hooren.

Ik spreek hier van „een minder belangrijke wijziging”, omdat deze wijziging ten slotte in verband met de honderden millioenen, die de vlootplannen zullen kosten, werkelijk van minder belang kan worden genoemd.

Bovendien — de heer Den Hollander heeft het zooeven reeds gezegd en het is ook min of meer door den heer Valkenburg bevestigd — de bezuiniging is nog zeer kwestieus. Het gaat hier ook niet om een vermindering van de vlootsterkte, maar het gaat hier slechts om een langzamer tempo van afbouw van de vlootbasis.

Mijnheer de Voorzitter! Het behoeft dan niet te bevreemden, dat bij velen van ons — het blijkt zeer duidelijk uit het afdeelvingsverslag en het blijkt ook uit de redevoeringen, vanmorgen hier gehouden door de heeren Den Hollander,

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(CRAMER.)

Van Gennep en Bergmeijer — de gedachte is opgekomen, dat deze Volksraad gebruikt wordt om de plannen — om een minder parlementair woord te gebruiken — er in Nederland doorheen te jassen. Dit is ook de meening van het Bataviaasch Nicuwsblad, blijkens het artikel, dat gisteren daarin is verschenen. Wat toch is de kwestie?

In Nederland is er van zeer verschillende zijden ernstig verzet ontstaan tegen deze plannen. Ik wijs bijv. op de uitlatingen van de zijde der Katholieken. De heer Bergmeijer heeft reeds artikelen uit de Maasbode aangehaald. Ik kom daarop nog wel terug. Verder wijs ik op het adres van Nijverheid, bestaande dus uit mensen, die — ik zou haast zeggen — geestverwanten van de heeren Houtsma, Delprat enz. zijn. Ten slotte blijkt dit verzet ook uit het voorloopig verslag van de Tweede Kamer.

Ook van de zijde van verschillende deskundigen wordt van verzet vernomen. Ik verwijs maar naar het bekende artikel van den oud-kolonel van Rossum in de Gids van 1 Februari 1922. Ook eenige bekende officieren van het leger hebben zeer ernstige critiek op deze plannen uitgeoefend, waaruit blijkt, dat men in Nederland vreest, dat men inderdaad geen waar voor zijn geld krijgt. Kolonel van Rossum zegt in zijn artikel, dat ik straks nog meermalen zal aanhalen:

„Voor een zeer groot aantal millioenen guldens wordt bitter weinig zekerheid verkregen. De gemeenschap krijgt hier zeker geen waar voor haar geld”.

Mijnheer de Voorzitter! Dat idee heeft post gevat bij mensen van zeer uiteenlopende politieke richtingen. Het opperbestuur vreest nu een ministerieele crisis. Bij de behandeling van de militiewet van Dijk, die door een toevallige eendaagsche meerderheid in de Tweede Kamer is aangenomen, was het reeds een dubbeltje op zijn kant. Een dergelijk risico wenscht het opperbestuur niet te loopen; het wordt niet wenschelijk geacht, waar zoowel het opperbestuur als de Kamer op het punt van scheiden staat.

Maar, — daar ging een licht op in het brein van onze hoog geplaatste ministers. Er was nog een Volksraad! Er wordt niet altijd om dien Volksraad gedacht, maar nu zou hij toch een uitkomst kunnen zijn. „Zouden wij dezen Volksraad niet kunnen gebruiken?” zoo dacht men. Men hoopte, dat deze Volksraad — de heer Bergmeijer heeft reeds bij intuïtie gevoeld, dat ik deze uitdrukking zou gebruiken — in een zelfde hoera-stemming als bij de behandeling van de vlootwet in de voorjaarszitting zich verzetten zou tegen deze wijziging en zich verklaren zou vóór de oorspronkelijke plannen. De Volksraad zou dan kunnen worden uitgespeeld tegen de Kamer, en men zou kunnen zeggen: Gij ondeskundigen, wat wilt gij hier in de melk te brokken hebben? Het Indische volk heeft gesproken en het verlangt die vlootplannen, houdt gij Uw mond.

Mijnheer de Voorzitter! Ik heb reeds eerder gezegd, dat in dezen Volksraad de stem van het Indische volk niet tot uiting komt. Dit college is geen vertegenwoordiging van het Indische volk.

De heer Bergmeijer: Van de Indische volkeren!

De heer Cramer: Ik zou den ook de Inlandsche leden van dezen Raad willen waarschuwen om zich hiervoor niet te leenen.

Ik heb zoo straks gezegd, dat de Volksraad „gebruikt” wordt om de plannen te doen aannemen, ik zou beter het woord „misbruikt” hebben kunnen gebruiken, omdat men hier inderdaad kan spreken van misbruiken, daar het opperbestuur — ik heb het zooveel door verschillende voorbeelden al aangetoond — niet altijd om dezen Volksraad cent, maar dit blijkbaar alleen plotseling wel doet, als het in zijn kraam te pas komt. Bij het Djambi-ontwerp heeft het opperbestuur de uitspraak van den Volksraad niet aangedurfd, omdat het overtuigd was, dat de Volksraad zich hier met een groote meerderheid zou verklaren tegen het wetsvoorstel. Maar thans, thans kon inderdaad de Volksraad uitkomst geven!

Ik moet nog een andere kleine opmerking in dit verband maken. Wij hebben van morgen uit het Aneta-bulletin gelezen, dat de vlootvoorstellen de volgende week reeds in de Kamer zullen worden behandeld. De Minister wil dus niets anders dan den uitslag van de stemming in den Volksraad afwachten. Hij vraagt niet naar de argumenten vóór of tegen, doch alleen naar den uitslag van de stemming. Het spelletje wordt toch al te doorzichtig, zou ik zeggen. Wij dienen ons dus rekenschap te geven van de werkelijke drijfveer van dezen ons door de Regeering aangeboden brief.

Ik hoop, dat de Volksraad zich tot dit spelletje niet leent, maar dat vele leden van deze gelegenheid gebruik zullen maken, om terug te komen op hun oorspronkelijk ingenomen standpunt.

De heer Van Gennep heeft een onjuistheid begaan, die ik even rectificeeren wil. Hij heeft gezegd, dat de vlootplannen hier met algemeene stemmen zijn aangenomen. Ik heb nog geïnterrumpeerd, maar ik weet niet of dat wel in de Handelingen is opgenomen. Daarom herhaal ik, dat zijn opmerking niet geheel juist is. Nadat het principieele artikel verworpen was, is geen stemming meer aangevraagd over de vlootplannen.

Dat is een zuiver parlementair gebruik. Het is goed dit even te memoreeren, omdat ook de Locomotief indertijd de onjuistheid heeft begaan — ik heb het nog gerespectueerd, maar die rectificatie is niet opgenomen — om te zeggen, dat tot haar verwondering ook de heer Cramer zich ten slotte voor het vlootplan had verklaard. Dat is natuurlijk een onjuistheid.

Voorts heeft de heer Van Gennep gezegd, dat het in strijd zou zijn met de waardigheid van den Volksraad, wanneer deze terug zou komen op zijn oorspronkelijk besluit. Blijkbaar is aan den heer Van Gennep ontgaan, wat er in die acht maanden is gebeurd.

Mijnheer de Voorzitter! Ik hoop — om eens een uitdrukking te gebruiken, die ik zoo dikwijls van U heb mogen hooren na de bekende Novemberdagen in 1918 — dat de heeren tot bezinning zijn gekomen en dat zij sedert het voorjaar een dagje ouder zijn geworden.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(CRAMER.)

Mijnheer de Voorzitter! Terecht heeft de heer Aay in zijn motie aan de Regeering voorgesteld om terug te komen op het oorspronkelijk vlootplan en het geheele ontwerp, in verband met de gewijzigde omstandigheden, terug te nemen.

Een enkel woord nog over die gewijzigde omstandigheden. Ik zal er niet lang over uitweiden, omdat de heeren, die voor mij aan het woord zijn geweest, er nogal uitvoerig over zijn geweest.

Ten eerste dan de Washingtonsche conferentie.

De ultra-militairisten, die wij ook hier in de zaal tegenwoordigd zien, negeeren liefst de Washingtonsche conferentie. Ik denk in dit verband ook aan een uitspraak van Generaal Swart op den 31sten Augustus, waarin hij zich nogal smadelijk over die conferentie uitliet, waarvoor hij destijds op zijn vingers is getikt door de Locomotief. Die heeren spreken minachtend over volkerenbonden; tractaten zijn volgens hen vodjes papier. Volgens hen bestaat er slechts één weg om ernstige kwesties uit te vechten, nl. middels het kanon. Voor hen bestaat er geen internationaal gerechtshof.

Als er geen gevaar is, verzinnen de militairisten er wel een. Ik heb daar in de voorjaarszitting ook al op gewezen en heb toen van den bekenden Brailsford iets aangehaald uit zijn bekende brochure: „Hoe redden wij Europa?“ In dit citaat wordt er ook op gewezen, dat, als er geen gevaar bestaat, de militairisten er steeds wel een bij de hand hebben. Ook al bestaat dit gevaar alleen in hun brein.

De resultaten van de Washingtonsche conferentie zijn echter niet weg te doezelen. Wel wordt geen absolute garantie verkregen, maar ik zou willen vragen, of er op deze wereld wel ooit een dergelijke absolute garantie te verkrijgen is, dat dit of dat wel of niet zal gebeuren? Maar ieder is er van overtuigd, dat het gevaar voor oorlog belangrijk is geweest en practisch voorloopig van de baan is. Niemand durft op het oogenblik een oorlog aan; het zou aanleiding geven tot een algeheele ruïne, waar zeker de revolutie haar roode vaan op zou planten. Niemand zal de beteekenis van de tractaten, te Washington gesloten, durven ontkennen. Ook uit hetgeen Minister van Karnebeek en dr. Moresco hebben verklaard, blijkt dat zij wel degelijk een groote waarde aan de betreffende tractaten hechten, al is natuurlijk daardoor niet de absolute garantie verkregen, dat nooit of te nimmer meer een oorlog zal uitbreken.

Mijnheer de Voorzitter! We hebben van morgen van den heer Valkenburg en ook van den heer Bergmeijer al wat gehoord over die conferentie. Vermoedelijk is van hen — ik mag niet uit de sectie klappen, maar hetgeen zij hebben verklaard, wijst er toch wel op — de volgende zinsnede uit het afdelingsverslag afkomstig:

„dat de toestand in den Pacific juist nog meer précair mag worden geacht na die conferentie“.

Mijnheer de Voorzitter! Voor dergelijke politieke tinnegieterij kan alleen de schouders worden opgehaald.

Wat in die zinsnede staat zal toch wel niemand hier in ernst durven beweren.

Ik verwijs hiervoor nogmaals naar de uitspraken van minister van Karnebeek en van dr. Moresco en van tal van bekwame en in deze tot oordeelen bevoegde diplomaten.

De heer Bergmeijer — zooals altijd heel handig in het gebruik maken van citaten — heeft zich hier beroepen op den heer van Ravesteijn. De heer Bergmeijer heeft den heer van Ravesteijn een geestverwant van mij genoemd. Hij is hierin wel wat mis; ik zou zeggen: de heer Bergmeijer gevoelt zich meer geestverwant met den heer van Ravesteijn dan ik in deze.

Dat blijkt wel uit de groote instemming, waarmee hij diens woorden aanhaalde en het groote vertrouwen, dat hij stelt in de woorden van den heer van Ravesteijn. Dat groote vertrouwen kan ik daaraan in dit geval niet toekennen.

Ook kolonel van Rossum heeft zich op politiek terrein gewaagd. In zijn meer aangehaald artikel zegt hij:

„De kans op een veroveringsoorlog voor afzienbaren tijd uitgesloten achtende, oordeelen wij een krachtige vloot voor de verdediging van Indië onnoodig, te eerder nu het onderhouden van zulk een vloot onze krachten in elk opzicht verre te boven zou gaan. Maar allerminst wenschen wij een vloot, zooals de Regeering verlangt. Wij kunnen daarin niet anders zien dan een reusachtige verspilling en tevens een voltooiing van de desorganisatie onzer zeemacht“.

Mijnheer de Voorzitter! Er is indertijd gezegd, dat de aangevraagde vlootuitbreiding het absolute minimum was.

De heer Den Hollander heeft er op gewezen, dat het toch onjuist van de Regeering was om zoo te redeneeren, want dat thans dat minimum nog weer eenigszins door de Regeering verkleind wordt. Toegegeven wordt, dat het verschil met vroeger niet belangrijk is.

Het minimum, waarvan de Regeering is uitgegaan bij haar vlootplannen, was berekend op den vroegeren politieken en strategischen toestand. Er heeft toch een soort kansberekening plaats bij de berekening van de vlootsterkte. Zooals nu bij elk mathematisch vraagstuk of bij de berekening van een of andere constructie uitgegaan wordt van zekere gegevens en vaststaat, dat wanneer die gegevens veranderen, ook de constructie en de oplossing verandert, zoo had dat ook hier bij de vlootplannen het geval moeten zijn. Maar dat is hier niet gebeurd en daarop heeft de Nieuwe Rotterdamse Courant, — die hier reeds zoo dikwijls is aangehaald — gewezen.

De Nieuwe Rotterdamse van 14 Februari 1922 schrijft:

„Wij stellen ons voor — het is nauwelijks anders denkbaar — dat bij het ontwerpen en de uitwerking van het plan, bij de berekening van het materiaal, dat in Indië noodig moest worden geacht, uit is gegaan van zekere eventualiteiten, bepaalde veronderstellingen van wat mogelijk was, bepaalde waarschijnlijkheden voor een strijd, die in de nabijheid van Oost-Indië zou kunnen worden gevoerd.

Hetgeen voor ons Oost-Indië noodzakelijk werd ge-

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(CRAMER.)

acht, kan niet zoo uit de lucht zijn gegrepen, doch moet voor een goed deel ook afhankelijk zijn geweest van hetgeen waarover de groote zeevarende mogendheden naar berekening zouden bezitten, van hetgeen zij — om nu eens eenige woorden uit de Memorie van Antwoord der Regeering te gebruiken — van hunne hoofdmachten zouden kunnen afzonderen en voor nevenoperaties tegen Nederlandsch-Indië beschikbaar stellen.

Al deze gegevens, berekeningen en politieke (ik leg den nadruk op „politieke”) en strategische overwegingen zijn nu door de beslissingen van Washington (zoo deze geratificeerd worden) tegen den grond geslagen.

Maar duidelijk — schrijft de N. R. verder — is toch wel, dat na het tractaat van Washington de positie in de Zuidzee ook voor ons een absoluut andere is geworden dan die hij was toen het vlootplan ontworpen werd. Men raakt geneigd tot de veronderstelling, dat het vlootplan zoo het bij de vooruitzichten van een half jaar of een jaar geleden aan den feitelijken toestand aangepast was, zoo het toen technisch juist berekend was, thans bij den nieuw geschapen toestand zeker hier of daar wellicht in verschillende opzichten, aan overdaad is moeten gaan leiden”.

Ik acht dit logisch, mathematisch juist, gedacht. De gegevens zijn veranderd, dus moet de oplossing ook anders worden. Hier geldt ook niet meer een periculum in mora, of om een andere uitdrukking te gebruiken, hier kan niet gezegd worden, wij kunnen geen dag en geen nacht meer wachten, want de toestand is na de conferentie te Washington belangrijk veranderd.

Zelfs de Locomotief, die de bezwaren van de Nieuwe Rotterdamse Courant, bestrijdt, spreekt nog van een zekere verademing.

Wij zijn inderdaad op adem gekomen. Er valt dus alles voor te zeggen, om deze plannen zeer ingrijpend te herzien, zoowel met het oog op de Washingtonsche conferentie als in verband met de financieele omstandigheden, om dan nog niet te spreken van de wenschelijkheid om met een en ander te wachten tot er een nieuwe Kamer en een nieuw Ministerie is opgetreden.

Mijnheer de Voorzitter! In de Memorie van Antwoord wordt uitstel uitgesloten geacht.

„Meer en meer — aldus lees ik in de Memorie van Antwoord — begint het oude materieel aan den dienst te ontvallen”. Dat materieel moet in behoorlijke mate aanwezig zijn, luidt het verder, ten einde het personeel te kunnen oefenen.

De Regeering vreest, dat het personeel zal verlopen, wanneer de herziening der vloot niet spoedig tot stand komt. Het is hier meermalen gezegd, dat wanneer niet spoedig iets wordt gedaan de heele vloot zal verlopen en dan een behoorlijke opbouw van een nieuwe vloot zeer moeilijk zou zijn.

Ik zou in dit verband even willen aanhalen wat een

oud-Marineofficier, de kolonel Van Rossum, hierover heeft gezegd, hetgeen ik zeer juist vind n.l.:

„Leger en vloot hebben geen eigen belang te dienen, maar slechts het algemeen belang te behartigen. Er is helaas niet eens reden om er aan te twijfelen of dit door een ieder voldoende wordt ingezien, en hierdoor de plicht begrepen, dienovereenkomstig te handelen”.

Het door mij aangehaalde geeft weer de opinie van een zeer bekwaam deskundige op maritiem gebied. Deze uitlating doet mij daarom genoegen, omdat dezen man niet verweten kan worden, hetgeen ons dikwijls wordt verweten, dat hij het vaderland niet zou liefhebben. Mijnheer de Voorzitter! Over Washington zal ik niet verder spreken, maar ik wil het hier nog even hebben over den financieelen toestand. Ik heb er niet veel over te zeggen, want wij allen zijn ervan overtuigd, dat de tijd er niet naar is om hier met millioenen te smijten. Alleen zou ik ernog even de aandacht op willen vestigen, dat èn volgens den heer Van Rossum èn volgens de nota van het comité „Nieuw Indië”, de kosten van de oorspronkelijke vlootplannen te laag zijn geraamd en vermoedelijk niet mee zullen vallen.

De Regeering zelf verklaart, dat de financieele toestand noodzaakt tot wijziging in den opzet van het vlootbasisfonds, maar ik zou hier de vraag willen stellen, waarom de Regeering niet verder gaat, want deze bezuiniging — het is reeds meermalen gezegd — is kwestieus. Waarom herziet de Regeering niet den heelen opzet?

Er wordt op alles bezuinigd; op de meest vitale belangen van de bevolking wordt tegenwoordig bezuinigd. Er wordt bezuinigd op productieve werken, op den aanleg van spoorweglijnen, op den aanleg van bevoeiingswerken, op sociale maatregelen, op ziekenhuizen, op onderwijs enz., enz., op alles en nog wat wordt bezuinigd. Hoe durft de Regeering dan ondanks dat alles de vlootplannen toch door te zetten? De Inlandsche leden in den Volksraad zullen zich daartegen krachtig moeten verzetten, nu zij de belangen van hun land en volk zoo bedreigd zien.

Die financieele toestand heeft ook anderen er toe gebracht om zich tegen de plannen te verzetten.

Ik heb hier al aangehaald het protest, dat gekomen is uit den boezem van de commissie voor bezuiniging uit de Nederlandsche Maatschappij van Nijverheid. Wij hebben onlangs in de couranten een adres dier commissie tegen het volvoeren van de vlootplannen kunnen lezen. Ik heb hier vóór mij liggen een interview met den heer Heldring, het meest bekende lid van de commissie voornoemd en een zeer bekwaam man. Ik ontleen dit aan „Het Volk”.

De heer Heldring zou zich aldus hebben uitgelaten, dat het niet aangaat, dat men een defensieplan opmaakt zonder te letten op de daaruit voortvloeiende uitgaven.

Bij het ontwerpen van een dergelijk plan moet men volgens hem aldus redeneeren:

„Hoeveel geld hebben wij en hoe kunnen wij dat beschikbare geld het best voor onze defensie besteden? Dit is ten minste zakelijk.

2de VERGADERING — DONDERDAG 23 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(CRAMER.)

Regeering en Staten-Generaal hebben te bedenken, dat het beter is gedeeltelijk verdedigbaar te zijn, dan failliet te gaan".

Mijnheer de Voorzitter! Dat heeft de heer Heldring, een vooraanstaand lid van de commissie uit de Maatschappij van Nijverheid, gezegd.

De heer Bergmeijer: Een kapitalist!

De heer Cramer: Een kapitalist kan ook wel eens spijkers met koppen slaan.

De heer Bergmeijer: Een communist kan dat ook wel eens.

De heer Cramer: Ik heb in dit opzicht meer vertrouwen in de woorden van den heer Heldring dan in die van den heer Van Ravensteyn.

Ook de Maasbode, heeft in hetzelfde artikel, dat de heer Bergmeijer aanhaalde, betoogd, dat het zaak is om de financieele consequenties van de vlootwet nog eens goed onder de oogen te zien.

Ik wil er nog op wijzen, dat het indertijd de zeer bekende Mr. Van Gijn was, die zich verzette tegen de hooge vloot uitgaven. Mr. van Gijn was lid van de bekende staatscommissie van '12 en een van de leden, die toen bezwaar maakten tegen de hooge kosten van de benodigde vloot. En wat krijgen we nu voor al dat geld? Ik wil niet terugkomen op hetgeen ik in een vorige zitting heb gezegd omtrent de waarde van de te scheppen vloot, maar ik wil toch nog iets hierover aanhalen uit de deskundige critiek van den oud-kolonel Van Rossum.

De heer Bergmeijer: Een oude pruikecritiek!

De heer Cramer: Ik wensch er den heer Bergmeijer op te wijzen — hij heeft zich in de afdeeling ook aldus hierover uitgelaten — dat mag wel even worden verklapt — dat de heer Van Rossum niet behoorlijk weerlegd is op de vergadering van het Indisch genootschap waar de vlootplannen ter sprake kwamen. Ik heb de moeite genomen om de Handelingen van die vergadering goed door te lezen, maar Mijnheer de Voorzitter ik lees daarin geen absoluut weerleggende critiek op de denkbeelden van den heer Van Rossum. Wij vinden daarin wel een uitlating van Generaal Snijders dat het schande is, dat men tracht te bezuinigen op gelden, die bestemd zijn voor de weerbaarmaking van Indië, maar de inleider, de heer Treffers, zelf, geeft m.i. geen absoluut vernietigende critiek op de plannen van den heer Van Rossum.

De heer Bergmeijer: Kijkt U maar op blaz. 177. Wilt U die even voorlezen?

Handelingen. Eerste buitengewone zitting 1922.

De heer Cramer: Ik heb het verslag volledig doorgelezen.

Mijnheer de Voorzitter! Er is gezegd geworden: De marineofficiëren zijn het roerend met de vlootplannen eens, doch dit zegt mij op het oogenblik niet voldoende. Het is zeer begrijpelijk, dat de marine-officiëren bij zichzelf denken, „liever iets, dan niets", liever het direct bereikbare, dan heelemaal niets". Dat zijn vermoedelijk de overwegingen geweest, waarom men zich unaniem heeft verklaard voor de vlootplannen. Ik denk er echter anders over. Ik wil liever niets, dan iets wat ten slotte toch niet veel waard is.

Ik zeg nogmaals, ik zal mij niet op deskundig gebied bewegen, omdat ik een leek ben, en het betreffende gedeelte uit het artikel van den heer Van Rossum zal ik niet aanhalen. Alleen wil ik wel zeggen, dat hij zich zeer scherp over deze plannen uitlaat. Wanneer ik de door hem ten opzichte van de aanhangige plannen gebezigde uitdrukkingen als: „surrogaat", „een lapmiddel", „deze ersatz — vloot" naga, dan geloof ik toch wel Mijnheer de Voorzitter, dat het oordeel over deze plannen al haast niet vernietigender kan zijn. Kol. van Rossum acht het geld, besteed aan deze vlootplannen, weggegooid; hij noemt dat een reusachtige geldverspilling. Ik zou verder iedereen willen aanraden te lezen wat hij schrijft omtrent de financieele consequenties.

Wij lezen:

„Een tiental jaren geleden bewogen vorenbedoelde uitgaven (d.z. die voor leger en vloot) zich tussehen de f 50 en f 60 millioen, dit is iets meer dan 1/4 van het voor 1928 geraamde bedrag van f 200.000.000. Toch zijn de politieke omstandigheden thans veel gunstiger voor de veiligheid van Indië dan zij tientallen van jaren achtereen zijn geweest".

En de heer Van Rossum laat hierop volgen, wat ik met instemming eiteer:

„Het is ons onverklaarbaar hoe de Regeering, die toch de lasten en zorgen van de burgerij kent en zelf verklaart, dat besparing op ieder gebied dringend noodig is, de vrijheid kan vinden met zulke kostbare voorstellen te komen. Nu zij den moed niet kan vinden om de maatregelen te treffen, welke door de omstandigheden zijn geboden, willen wij hopen, dat de volksvertegenwoordiging het haar bij de behandeling van dit wetsontwerp duidelijk zal maken, dat ook op militair gebied naar de grootst mogelijke beperking van uitgaven moet worden gestreefd; niet met woorden alleen, maar in de eerste plaats door daden. Een gezond optimisme bij het kijken in de toekomst, mag van de regeering worden verwacht. Dit is toch onmisbaar bij den opbouw der nieuwe wereld, welke zich aan het vormen is. Alleen met vertrouwen kan de ontredderde maatschappij weer in evenwicht worden gebracht. Nu de financiën, zoowel van den Staat als van de Kolonie, in zulk een zorgvollen toestand verkeerden, achten wij voorstellen onverantwoordelijk, welke de werkelijke

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds. — Stellen van vragen.

(GRAMER, ZAIN.)

uitgaven voor de verdediging (afgescheiden van het leger in Nederland) in korten tijd met 100 % verhoo- gen, zonder dat de veiligheid hierdoor ook maar eenig- zins meer verzekerd zal worden dan zij voor den oorlog was".

En voorts wil ik nog op het slot van zijn artikel wijzen:

„Gegeven de toestanden en opvattingen, zooals zij door den wereldoorlog zijn geworden, spreken wij het met volle overtuiging uit, dat in Nederlandsch-Indië voor afzienbaren tijd een vloot ter verdediging tegen een buitenlandschen vijand niet noodig is, dat volstaan kan worden met betrekkelijk bescheiden maritieme middelen en een goed politieleger tot handhaving van het wettig gezag; de onzijdigheid inbegrepen. Op de jaarlijksche uitgaven voor land- en zeemacht kan een enorm bedrag bespaard worden en hierdoor meer ge- daan worden voor de algemeene weerbaarmaking van Insulinde dan de vlootwet (en de hiermede samenhan- gende modernisering van het leger) ooit zal vermo- gen. Moge de volksvertegenwoordiging dit inzicht deel- en en daarvan afdoende doen blijken, zoodra de vloot- wet in openbare behandeling komt".

Mijnheer de Voorzitter! Met deze woorden wil ik eindi- gen en met het geven van den goeden raad aan mijn mede- leden om de motie Aay krachtig te steunen.

De heer M o h a m a d Z a i n: Slechts een enkel woord, Mijnheer de Voorzitter.

Het heeft mij inderdaad niet weinig verbaasd te beme- ken, hoe enkele leden van dezen raad, ondanks de herhaal- delijk gegeven verklaring van Regeeringszijde, dat de fi- nanciële verwachtingen bepaald ongunstig zijn te noemen, èn in de afdeeling, èn bij deze openbare beraadslaging het oorspronkelijke vlootplan in zijn geheel toch nog met hand en tand verdedigen. Ik zou haast zeggen, dat het vuur, waarmede bedoelde leden het plan verdedigden aan fanatis- me grenst. Maar juist dat fanatisme noopte mij tot naden- ken. En ik ben tot de conclusie gekomen, dat het heele vloot- plan feitelijk maar een drijven is van een zeer kleine groep belanghebbenden in Nederland en een betrekkelijk nog veel kleinere groep ingezetenen van Indië. Immers, in Neder- land schijnt men met het vlootplan niet bij het Nederland- sche volk aan te durven komen. En wanneer men hier in Indië een referendum onder Indië's ingezetenen uitschrijft, dan vermoed ik, dat 99 % der Indische bevolking niets van het dure vlootplan moet hebben.

Een eigenaardig verschijnsel hierbij is, ook dat juist de bovenbedoelde fanatieke leden van dezen raad, die aan de beweringen van de Regeering, dat de financiële toestand van Indië thans inderdaad ongunstig is, niet willen geloof- ven, gewoonlijk de meeste bezwaren opperen, als het geldt de uitbreiding van de kosten voor de sociale maatregelen in het belang van de bevolking, b.v. ten behoeve van de uit- breiding van het onderwijs. Dan vragen zij, waar het geld vandaan moet komen. Maar nu, bij de bespreking van dit

(ZAIN, VOORZITTER.)

dure vlootplan, schijnt men maar te meenen: Het koste wat het kost, er moet een vloot zijn!

Mijnheer de Voorzitter! Bij de bespreking van het ge- heele vlootplan in de voorjaarszitting 1921 heb ik tegen aanneming van het ontwerp gestemd, hoofdzakelijk we- gens de m. i. onbillijke kosten-verdeeling tusschen Neder- land en Indië. Nu de Regeering pertinent verklaart, dat de financiële toestand inderdaad ongunstig is (zie blz. 2 van de Memorie van Antwoord), nu ik de uiteenzetting van het comité „Nieuw-Indië" gelezen heb, komt het mij onver- antwoordelijk voor om nog aan het oorspronkelijk vlootplan in zijn geheel vast te houden. Als men dit vlootplan in zijn geheel nog doorzet, kan Indië het waarschijnlijk ook wel betalen, maar dan ten koste van de volksontwikkeling. Naar mijn meening mag men dat alleen doen, indien er dreigend gevaar is. Is er dreigend gevaar? M. i. neen, want èn de Washington-conferentie èn de binnenlandsche politiek van de groote mogendheden bevatten aanwijzingen, dat men niet naar oorlog drijft.

Kortom, m. i. zijn alle redenen aanwezig om het oor- spronkelijke vlootplan te herzien. En wanneer reeds van- uit Nederland wordt voorgesteld de uitvoering te verlang- zamen, is dat een bewijs, dat men niet zoo buitengewoon veel haast heeft. Een algeheel uitstel is daarvan de con- sequentie. Dit mede uit overweging, dat wij nu vlak voor de periodieke, groote verkiezingen staan. Wij weten nu niet, wat het nieuwe Ministerie en de nieuwe volksvertegen- woordiging, in wier handen de uitvoering van het verstre- kende vlootplan voor een belangrijk deel zal worden gelegd, van het geheele plan zullen zeggen.

Daarom, Mijnheer de Voorzitter, zal ik voor de motie- Rivai en ook voor die van den heer Aay stemmen.

De Voorzitter: Hiermede is de behandeling in eersten termijn van de zijde van den Volksraad gesloten. Aangezien de Regeering heeft verklaard morgenochtend te willen antwoorden, wordt de verdere behandeling van dit onderwerp tot morgen geschorst.

Binnengekomen zijn vragen van den heer Waworoentoe, luidende:

„Nu een aanvang zal worden gemaakt met de ontginning van petroleumvelden in Djambi, waardoor meer contact zal ontstaan met de bevolking in de bin- nenlanden aldaar, is het voor den Volksraad van belang te weten hoe tegenwoordig de politieke toestand in dat gewest is en met name hoe het is gesteld met de rust en orde aldaar.

Ondergeteekende zou daarom gaarne op de onder- volgende vragen antwoord van de Regeering wenscher te ontvangen.

1e. Hoe staat het tegenwoordig met den politieke- ren economischen toestand in Djambi?

2e. Zijn in dit gewest nog deelen van het leger met politie-macht belast, en wordt daar nog door deelen van het leger gepatrouilleerd?

3e. Is na den laatsten opstand in Djambi aan staats

2de VERGADERING — DONDERDAG 23 MAART 1922.

Stellen van vragen.

(VOORZITTER.)

bannelingen (Djambiërs) vergund naar Djambi terug te keeren, en zoo ja, hoe houden deze teruggekeerde bannelingen zich den laatsten tijd?

4e. Kan de Regeering den Volksraad cijfers mededeelen betreffende den rijst invoer in Djambi? (Van algemeene bekendheid is, dat de Inlandsche bevolking in

Djambi vroeger veel meer ruggertuinen aanlegde dan rijstvelden)?"

Deze vragen zullen aan de Regeering worden doorgezonden.

De vergadering wordt te 11,45 ure gesloten.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Department of Chemistry

1925

Mr. J. H. ...

Chicago, Illinois

Dear Sir:

Main body of the letter containing several paragraphs of text, which is extremely faint and mostly illegible.

3de VERGADERING — VRIJDAG 24 MAART 1922.

Ingekomen stukken. — Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

3de VERGADERING.

Vergadering van Vrijdag 24 Maart 1922.

(Bijeenroepingsuur 9 voormiddag).

Ingekomen stukken. — Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds. — Sluiting der zitting.

Voorzitter: Mr. Dr. W. M. G. SCHUMANN.

Tegenwoordig, met den Voorzitter, 37 leden, te weten de heeren:

Aay, Abdul Rivai, Ariodinoto, Ten Berge, Bergmeijer, Burer, Cramer, Dahler, Delprat, Djajadiningrat, Dwidjosewojo, Galestin, Van Gennep, Den Hollander, Houtsma, 's Jacob, Van der Jagt, Kamil, Kan, Kerkkamp, Koesoemo Joedo, Koesoemo Oetoyo, Sadjiroen, Salim, Van Sandick, Said, Soerakoesoemah, Soeriakartalegawa, Soeriokoesoemo, Soetadi, Soselisa, Sosrohadiwidjojo, Valkenburg, Wawoerontoe, Westra en Zain.

Regeringsgemachtigden de heeren: Umbgrove, Dijkstra, Bodenhausen en Schrieke.

Afwezig met kennisgeving de heeren: Engelenberg, Kiès, Laoh, Lim A Pat, Mandagje, Moelia, Notohadisoerjo, Teixeira de Mattos en De Queljoe.

Afwezig zonder kennisgeving de heeren: Khouw Kim An en Ponto.

De Voorzitter: Mijne heeren! Ik open deze vergadering en geef het woord aan den secretaris voor het voorlezen van de notulen.

De notulen van het in de vorige openbare vergadering verhandelde worden gelezen en goedgekeurd.

De secretaris deelt mede, dat sedert de vorige vergadering is ingekomen een schrijven van den 1sten Gouvernements Secretaris van 21 Maart 1922 No. 177a/X, ter beantwoording van een door den heer Aay gestelde, drieledige vraag, betreffende het viermogendhedenverdrag.

Dit antwoord zal worden opgenomen in het Aangangsel van de Handelingen.

De Voorzitter: Aan de orde is de voortzetting van de behandeling der missive betreffende de wijziging van den opzet van het Vlootbasisfonds (Onderwerp I).

Het woord is aan den Commandant der Zeemacht.

De heer Umbgrove, Commandant der Zeemacht, hoofd van het departement der Marine: Mijnheer de Voorzitter! De Gouverneur-Generaal vond het wenschelijk, dat

Handelingen. Eerste buitengewone zitting 1922.

(UMB GROVE, SCHRIEKE.)

de staatsrechtelijke beschouwingen en vragen, waartoe het debat aanleiding heeft gegeven, behandeld zullen worden door den heer Schrieke.

De Voorzitter: Het woord is dan aan den heer Schrieke, Regeringsgemachtigde voor algemeene zaken.

De heer Schrieke, Regeringsgemachtigde voor algemeene zaken: Mijnheer de Voorzitter! Bij Haar Memorie van Antwoord heeft de Regeering als Haar gemachtigden bij de openbare behandeling den Commandant der Zeemacht en den directeur van Financiën aangewezen, en deze gemachtigden zullen dan ook de bespreking van die bezwaren en argumenten, die het eigenlijke voorstel raken, voor hun rekening nemen. Er zijn echter, met name bij het mondeling debat, eenige punten naar voren gebracht, welke de voordracht slechts ten deele, van ter zijde raken. Nu zij desondanks door den Volksraad in den kring zijner beschouwingen zijn getrokken, heeft de Regeering ze van voldoende gewicht geacht om ze, bij wijze van hors d'oeuvre, afzonderlijk door mij te doen bespreken.

Die punten betreffen:

- den vorm, waarin het advies van den Volksraad is gevraagd;
- den aard van het overleg met het Opperbestuur, dat aan het ontworpen voorstel is voorafgegaan.
- Ik zal daaraan een enkel woord toevoegen over de beteekenis van de conferentie van Washington.
- en het doel van den vlootbouw.

Mijnheer de Voorzitter! Bij het mondeling debat zijn eenige leden teruggekomen op een opmerking, die reeds gemaakt werd in het begin van het Afdelingsverslag. Zij betrefte den vorm, waarin de voorgenomen wijziging aan het oordeel van den Volksraad is onderworpen. De indiening, zooals ze nu is geschied, zou, volgens dat verslag in haar vorm inbreuk maken op het budgetrecht van den Volksraad. De wijziging zou behooren te zijn ingediend of als suppletoire begrooting of als gewijzigden opzet van het vlootbasisfonds.

Zijn deze opmerkingen wel juist?

In de Memorie van Antwoord is reeds betoogd, dat dit niet het geval is. Maar de heeren Den Hollander en Bergmeijer bleken daardoor niet tevreden gesteld.

Mijnheer de Voorzitter! Waarom gaat het hier? Niet in de eerste plaats om een budgetpost, maar om een cijfer in het vlootwetsontwerp. Artikel 15 daarvan, dat het Vlootbasisfonds instelt, verdeelt de kosten der werken over 30 jaar. In aansluiting daaraan bevat de Memorie van Toelichting (§ 7 Vlootbasisfonds al. 2) de mededeeling:

„de kosten van den aanleg van de in den zesjarigen termijn te voltooiën werken kunnen met het oog op den langen gebruiksduur daarvan over 30 jaren worden verdeeld”.

En in overeenstemming met de woorden „den zesjarigen termijn” is in het wetsontwerp zelf het cijfer der jaar-

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(SCHRIEKE.)

lijksche annuïteit, onder de inkomsten van het vlootbasisfonds opgenomen, vastgesteld op f 5 895 000.

Zijn budgetrecht heeft de Volksraad al uitgeoefend, toen hij zich voor dit ontwerp uitsprak en dienovereenkomstig adviseerde over het begrotingsontwerp voor 1922.

Nu ligt dit cijfer vast in een bij de Staten-Generaal ingediend wetsontwerp. Moreel zijn de Indische Regeering en de Volksraad aan het door hem goedgekeurde cijfer gebonden.

Maar ook formeel. Want wijziging in een bij de Staten-Generaal aanhangig wetsontwerp kan alleen geschieden óf door de Kroon óf door de Tweede Kamer.

Nu stonden twee wegen open. De Indische Regeering had natuurlijk aan het Opperbestuur kunnen vragen het ontwerp terug te nemen en weer naar Indië te sturen om advies. Dan stond men hier weer vrij en had ook een suppletoire begrooting kunnen worden ingediend, bij den Volksraad.

Maar wat zouden de gevolgen zijn geweest? Dat al het werk weer ongedaan zou zijn gemaakt, met name de schriftelijke voorbereiding in Holland, waar men nu juist op het punt staat de eindbeslissing over het onderwerp te nemen.

En hoe had dat gemotiveerd moeten worden? Wilde men dan het ontwerp niet meer? Zeker wel, Mijnheer de Voorzitter! De Indische Regeering zou alleen aan den Volksraad advies willen vragen over de verandering van een bepaald cijfer. Daarvoor was al die omslag niet noodig. En bovendien, gesteld nu eens, dat de Volksraad zich tegen iedere wijziging had uitgesproken? Dan zou slechts verwarring zijn gesticht, zonder eenig evenredig nut. Integendeel, aan de zaak zelf, aan een zoo eminent Indisch belang, zou onherstelbare schade zijn toegebracht.

Dus bleef alleen de tweede weg open, nl. een van de Indische Regeering uitgaand voorstel aan het Opperbestuur, om zelf dit cijfer te veranderen.

Die weg is thans gevolgd.

De heer Bergmeijer heeft aangevoerd, dat dit niet in overeenstemming was met het Nederlandsch Staatsrecht. Dat argument is volkomen juist. Want het specifiek Nederlandsch Staatsrecht kent alleen de Nederlandsche Regeering en de Staten-Generaal, welke laatste deelnemen aan de wetgeving, medewerken aan de vaststelling van de begrooting en de uitvoerende macht controleeren.

Hier te lande staat men voor geheel andere verhoudingen. Er is hier een Indische Regeering en een Volksraad als adviseerend lichaam en hoezeer men ook hier ontwikkeling der verhoudingen kan gadeslaan, daarboven staan nog steeds het Opperbestuur en de Staten-Generaal. Een beroep op het Nederlandsch Staatsrecht gaat daarom niet op.

Wat wij hier moeten raadplegen, dat zijn natuurlijk de eigen Indische Volksraadvoorschriften.

Men vindt dan in artikel 131 R.R. de bevoegdheid van den Gouverneur-Generaal om den Volksraad te raadplegen over alle zoodanige onderwerpen, als waarover hij het oordeel van den Volksraad wenscht te vernemen. Over

den vorm, waarin het verzoek om advies moet worden vervat, geen woord.

Er is dus algeheele vrijheid van handelen ten aanzien van den vorm.

Nu is het praktisch en spreekt het vanzelf, dat, wanneer het oordeel van den Volksraad wordt gevraagd over een ontwerp-algemeene verordening of een ontwerp-begrooting, die stukken in uiteindelijke vorm aan den Volksraad worden overgelegd. Hier geldt het echter een wijziging van een wetsontwerp, dat bij de Staten-Generaal aanhangig is. De wijziging zal eventueel vóór of bij de mondelinge beraadslaging moeten worden aangebracht. Hier valt geen bepaalde vorm in acht te nemen. Het verzoek om advies, dat door den Gouverneur-Generaal aan den Volksraad is gedaan, moest zich dus wel beperken tot de mededeeling, dat de Indische Regeering het geraden achtte een bepaald voorstel aan het Opperbestuur te doen en over dit beraamde voorstel advies verzocht.

Ik kom thans, Mijnheer de Voorzitter, aan de door den heer Den Hollander gestelde vraag, in welken vorm de Volksraad zijn advies zal uitbrengen. Het spreekt dan wel vanzelf, dat dezelfde vrijheid, die de Regeering voor zich opeischt ten aanzien van den vorm, ook aan den Volksraad is gelaten. Wil de Volksraad zijn beslissing in een motie neerleggen, wel, Mijnheer de Voorzitter, de Regeering zou er geen enkele bedenking tegen willen aanvoeren. Zij wil er alleen op wijzen, dat evenals een stemming met vóór en tegen over een ontwerp-verordening of een begrotingspost mogelijk is, op dezelfde informeele wijze een stemming met vóór en tegen over het door de Regeering in overweging genomen, aan het Opperbestuur te richten voorstel mogelijk is.

Bij dit staatsrechtelijk college, als ik het zoo mag noemen, Mijnheer de Voorzitter, kan ook het bezwaar onder de oogen worden gezien, dat de heer Bergmeijer ontwikkelde tegen de in het onderhavige geval aan art. 142 R.R. gegeven toepassing. Ter motiveering van dit bezwaar is de heer Bergmeijer gaan zoeken naar een officieele interpretatie van het artikel. Hij heeft die niet gevonden en redeneert nu ongeveer aldus: als we die officieele interpretatie maar hadden, dan zou wel blijken, dat de Regeering mis was.

Dat mag nu toch waarlijk geen ernstige argumentatie heeten!

Het wetsartikel, waarop het hier aankomt, is zoo eenvoudig, dat er toch waarlijk geen officieele interpretatie bij noodig is. Het luidt als volgt:

„In spoedeisende gevallen kan de oproeping tot bijwoning van een buitengewone zitting van den Volksraad zich bepalen tot de op Java en Madoera metterwoon gevestigde leden”.

Welnu, Mijnheer de Voorzitter, was het hier een spoedeisend geval?

Ja zeker, want de Tweede Kamer staat op het punt het vlootwetsontwerp in mondelinge behandeling te nemen. Wilde de Regeering den Volksraad raadplegen, dan moest

3de VERGADERING — VRIJDAG 24 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(SCHRIEKE.)

zij wel van die bepaling gebruik maken, om nog op tijd te komen.

Dat de wettigheid van het votum, dat de Volksraad thans gaat uitbrengen, betwistbaar zou zijn, acht de Regeering dan ook uitgesloten.

De heer Bergmeijer: Niet de wettigheid, maar de waarde.

De heer Schrieke, Regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken: Maar — zoo is gevraagd — is de zaak wel van voldoende gewicht om den Volksraad bijeen te roepen?

Mijnheer de Voorzitter! Dat is een kwestie van waardeering. De Regeering had zich in Juli 1921 reeds moeten losmaken van een votum van den Volksraad, die sneller wilde werken dan in het ontwerp was voorzien. Zij meende tot een vertraging in de uitvoering der wet niet te moeten adviseeren, zonder den Volksraad daarin te kennen. De Regeering kan niet anders dan verklaren, dat het Haar zou teleurstellen, zoo Zij ten aanzien van deze raadpleging niet de volmondige instemming van den Volksraad zou verwerven.

Ik kom nu aan het tweede praeliminaire punt, den aard van het overleg met het Opperbestuur, dat aan de raadpleging van den Volksraad is voorafgegaan.

Meerdere leden hebben daaromtrent allerlei supposities geuit. De heer Aay meende, dat men in Nederland wat huiverig zou zijn geworden voor de Katholieken; de Maasbode en Mr. Rijkevorsel benevens de industrie zouden niet heel erg over de vlootplannen te spreken zijn geweest en nu zou men een nieuwe uitspraak hebben willen uitlokken. De heer Van Gennep heeft gesproken van kiesmanoeuvres, terwijl de heer Bergmeijer het mogelijk achtte, dat de Regeering van den Volksraad een verklaring zou willen uitlokken, die zou kunnen dienen om den weifelenden Kamerleden een flinken steun in den rug te geven. Minder parlementair vreesde de heer Cramer, dat de Volksraad „misbruikt” zou worden om de plannen „er door te jassen”.

Ook hebben de heeren Den Hollander en Bergmeijer speciaal geïnformeerd naar bepaalde motieven van het Opperbestuur. De eerste vroeg o.m., welke financieele overwegingen het Opperbestuur in zes weken van zienswijze deden veranderen. En de tweede zou gaarne weten van wie uitgegaan is het initiatief tot de plannen, die thans aan de orde zijn.

In het Afdeelingsverslag is zelfs gesproken van „een beroep der Nederlandsche Regeering op den Volksraad”. Niets is minder juist.

Maar, Mijnheer de Voorzitter! Op al deze supposities kan de Regeering niet ingaan. Ten aanzien van de motieven voor Haar voorstel schreef Zij in de Memorie van Antwoord:

„Zooals reeds in den aanbiedingsbrief is uiteengezet, hebben louter financieele overwegingen geleid tot het indienen van het voorstel”.

Dit antwoord is afdoende en daarbij moet de Regeering het laten.

Overigens wenscht Zij mede naar aanleiding van de evenbedoelde vragen van de heeren Bergmeijer en Den Hollander geheel in het algemeen op te merken, dat overleg fussen de Indische Regeering en het Opperbestuur dagelijks plaats heeft over allerlei gewichtige aangelegenheden in velerlei vorm, naar dat dit een terrein is van stipte vertrouwelijkheid, waarop de Volksraad en zijn leden zich niet kunnen wagen en waaruit de Regeering toch niets meer naar buiten kan brengen, dan Zij uit eigen beweging doet.

In de derde plaats, Mijnheer de Voorzitter, de beteekenis der conferentie van Washington, een punt, dat van meerdere zijden in debat is gebracht, en wel door de heeren Valkenburg en Bergmeijer, die al zeer pessimistisch oordeelden, Kerkkamp en Cramer, die een meer hoopvollen klank deden hooren en den heer Aay, die in haar klanken de verwezenlijking voor den Pacific van het oude „Vrede op aarde” meende te beluisteren.

Ik behoef wel niet te zeggen, Mijnheer de Voorzitter, dat men deze conferentie van zeer verschillend standpunt kan bezien. Men kan haar resultaten bekijken van algemeen menschelijk standpunt, zich afvragen of zij een stap betekenen in de richting van een uiteindelijke wereldvrede. En al naar mate men optimist of pessimist is, meer of minder snel resultaten wil zien, zal men haar resultaten hooger of lager schatten.

Men kan Washington ook beoordeelen uit een internationaal-rechtelijk oogpunt, de daar ontworpen verdragen en gemaakte afspraken leggen naast vroegere dergelijke producten en ook dan, Mijnheer de Voorzitter, kan de waardeering onder de critici, al naar hun uitgangspunt, zeer verschillend zijn. Houdt men dit in het oog, dan zal men ook zonder de constructie van psychische conflicten, gelijk de heer Rivai deed, de verklaring kunnen vinden van schijnbaar tegenstrijdige uitingen bij een zelfden persoon. Maar daarom kan men ook van de Regeering geen uitspraak verlangen over de conferentie als zoodanig. Zij moet het oordeel daarover aan de geschiedenis laten.

De Regeering zal zich louter moeten bepalen tot wat de conferentie voor Indië bracht en dan nog met deze beperking, dat Zij niet meer kan zeggen, dan Zij zelf op het oogenblik daarvan afweet. Ter zake heeft de Minister van Buitenlandsche Zaken in de Tweede Kamer op 9 Februari eenige mededeelingen gedaan. Zooveel staat vast, dat, als gevolg van het overleg, dat de minister nog vóór zijn vertrek uit Washington gevoerd heeft, de vier mogendheden, in het aldaar ontworpen verdrag betrokken, ieder de volgende verklaring tegenover Nederland hebben afgelegd.

De Vereenigde Staten van Amerika hebben den 13den December 1921 met het Britsche Rijk, Frankrijk en Japan een verdrag gesloten met het oog op de instandhouding van den algemeenen vrede en de handhaving van hun rechten met betrekking tot hun insulaire bezittingen en dominions in het gebied van den Stillen Oceaan. Zij zijn daarbij overeengekomen hun rechten met betrekking tot deze bezittingen en dominions te eerbiedigen.

Aangezien Nederland geen onderteekenaar is van het bedoelde tractaat en de Nederlandsche bezittingen in het ge-

3de VERGADERING — VRIJDAG 24 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(SCHRIEKE.)

bied van den Stillen Oceaan dientengevolge niet in deze overeenkomst zijn begrepen, wenscht de Regeering van de Vereenigde Staten van Amerika, begeerig om iedere gevolgtrekking, welke in strijd zou zijn met den geest van het verdrag, te voorkomen, te verklaren, dat Zij vast besloten is de rechten van Nederland met betrekking tot zijn insulair bezit in het gebied van den Stillen Oceaan te eerbiedigen.

Elk der vier mogendheden heeft deze verklaring afgelegd. Maar van een verdrag is geen sprake, noch van een garantie voor de integriteit van ons gebied, evenmin als in het viermogendhedenverdrag zelf. De staat van vertrouwen is thans echter uitdrukkelijk tot Nederland uitgestrekt.

Wij deelen in het vertrouwen van het viermogendhedenverdrag. Aan deze overeenkomst is dus een politieke waarde toe te kennen, die niet moet worden miskend.

Meer dan deze mededeelingen, Mijnheer de Voorzitter, is aan de Regeering thans nog niet bekend, meer kan Zij ter zake dan ook niet mededeelen.

Ten slotte, Mijnheer de Voorzitter, nog één enkel woord over het doel, waarmede de vloot gebouwd moet worden.

Sommige leden — ik denk hierbij met name aan de heeren Rivai en Salim — hebben niet nagelaten, weer de oude verdwijnende tegenstelling tusschen overheerschers en overheerschten op te roepen. De heer Rivai sprak van offers aan den eeredienst van den gepantserden vuist, die de reactie thans aan het Inlandsche volk voorhoudt en meende, dat de vlootwet voor anderen „een object zou kunnen zijn, dat de borst van nationalen trots zou doen zwellen”. Even weinig verschil als het voor de onderliggende volksklassen van een onafhankelijke natie uitmaakt door welke nuaneering of groep van de bovenliggende burgerlijke klassen zij onder den duim wordt gehouden, even weinig verschil maakt het voor een onderworpen volk uit, welke wel het vreemde gezag is, waardoor het wordt overheerscht”, aldus drukte de heer Salim zich uit. Misschien, zou ik ook den heer Zain in dit verband moeten noemen.

Mijnheer de Voorzitter! Wie deze aangelegenheid alleen uit dit gezichtspunt kan zien, dien is het onmogelijk een onbevangen kijk daarop te krijgen. Want het gaat hier niet om de belangen van deze of gene klasse, het gaat om het wel en wee van het geheele volk.

Mede, — en ik leg den nadruk op dit „mede”, Mijnheer de Voorzitter — doordat het Nederlandsche volk instaat en bereid was zijn neutraliteit met de wapens te verdedigen, is het buiten den oorlog gebleven, tot onschatbaren zegen van geheel Nederland en geheel Indië, ook ten zegen van wat de heer Salim de „onderliggende klassen” noemt.

Voor hen, die Nederland en Indië reeds zien als in beginsel thans reeds gelijkwaardige deelen van den Staat der Nederlanden, behoeft het dan ook geen betoog, dat dezelfde zorg, die past voor het bewaken van Europeesch Nederlandsch territorium tegen vreemde aanranding, behoort te worden aangewend, waar het Nederlandsch-Indië betreft.

Zo min als de Moederlandsche Regeering erover zou denken, de havens onbeschermd open te laten staan voor wie maar wil binnenvaren, zo min mag dit met de Indische

(SCHRIEKE, UMBGROVE.)**(SCHRIEKE)**

havens gebeuren. Dat is geen zaak, die het hart van nationalen trots doet zwellen, dat is een zaak van pijnlijke, maar noodzakelijke offers.

Maar, Mijnheer de Voorzitter, ook tot hen, die nog niet dien breeden kijk op de verhouding van Nederland en Indië hebben, moet het vlootwetsontwerp spreken. Het gaat hier niet om de onaantastbaarheid van het overheerschend gezag, het gaat hier om de onaantastbaarheid van Indië zelf. De eerste en primaire eisch — zoo sprak de heer Van Gennep en de Regeering dankt hem voor dien steun — is niet om onze cultuur te volmaken, maar om ons bestaan tegen ruw geweld te verdedigen. Autonomie impliceert zelfverdediging.

Tot zoover de heer Van Gennep. Ik zou daar nog wat aan toe willen voegen.

Men spreekt en schrijft over „een alleenig land Indië”, over een groeiend Indisch gemeenebest, dat al hier en daar wordt aangeduid als „Indonesië”. En ook de Regeering wil bevordering van Indië's autonomie, opvoering van haar bevolking tot een waardig volksbestaan.

En daarom zou de Regeering tot hen, die hierin aan Haar zijde staan, maar niettemin, met een beroep op de „overheersching”, van een plicht tot zelfverdediging niet willen weten, de vraag willen stellen:

Zijt Gij niet lijdende aan verziendheid?

Opvoeding en opleiding, economische groei en politieke bewustwording zijn mooi, nuttig, ja, zelfs noodzakelijk.

Maar dient gij dan niet eerst te zorgen, dat gij houdt wat gij wilt opvoeden, wat gij wilt opleiden? Dat menschen en bodem, dat het gemeenebest zelf, welks dageraad gij in de verte ziet gloren, niet onder Uw welmeenende handen worden weggerukt om als stuifzand te vliegen, het eene stuk naar ginds, het andere naar elders?

En dat is, wat gij zoudt kunnen zien gebeuren bij het eerste gewapende conflict het beste, dat zich in Uw omgeving zou afspelen.

Het gaat hier om Uw hoogste belangen en zoo ge, U blindstarend op verouderde verhoudingen, doof door afgesletten leuzen, aan dien vaderlandschen plicht zoudt weigeren gehoor te geven, dan zoudt ge inderdaad het grootst denkbare verraad plegen tegen Uw eigen ideaal.

De heer U m b g r o v e, Commandant der Zeemacht, hoofd van het departement der Marine: Mijnheer de Voorzitter! Ik zal er eerst toe overgaan eenige algemeene punten te bespreken en daartoe beginnen met die, welke handelen over de vraag of de algemeene opzet der vlootplannen behouden moet blijven; daarna kom ik tot behandeling der vraag of en in hoeverre het voorgelegde voorstel den opzet der vlootplannen aantast, terwijl dan ten slotte de verschillende sprekers, voor zoover nog noodig, door mij beantwoord zullen worden en de houding der Regeering tegenover de moties zal worden aangegeven.

Vershillende sprekers — ik noem de heeren Rivai, Salim, Aay, Cramer en Zain — hebben, ook afgezien van de wellicht veranderde omstandigheden, veroorzaakt door de con-

3de VERGADERING — VRIJDAG 24 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(UMB GROVE.)

medheid uit tot na het tijdstip van afbouw der geheele vloot, zij is een bezuiniging in het wilde, wellicht ingegeven door het door den spreker genote gevoel van tegenstand tegen het geheele vlootplan, welk gevoel in Juli 1921 door afwezigheid niet tot uiting is kunnen komen, doch het behoeft geen betoog, dat zijn motie voor de Regeering onaanvaardbaar is.

De bezwaren van den heer Valkenburg, dat het onderhoud van het materieel zal lijden ook door het voorgestelde plan, deelt de Regeering niet; juist door krachtig aanpakken der werken in Priok moet zulks voorkomen worden. Ook zijn bezwaren over het duurder worden van het geheel zijn in zekere mate aanvechtbaar, daar het niet zoozeer geldt het rekken van bepaalde werkzaamheden, als wel het al of niet gelijktijdig aanpakken van verschillende werken.

Echter, de groote ervaring van den heer Valkenburg op dit gebied wordt ten volle erkend en zijn rede moge een waarschuwing zijn voor ieder, die verder wil gaan met het verruimen van den termijn van aanleg.

In antwoord op de vraag van den heer Valkenburg in hoeverre bezuiniging verkregen zal worden, kan verklaard worden, dat bezuiniging op de werken zelf niet verkregen wordt, maar uitsluitend bezuiniging in annuïteit door rentebesparing.

Ik ben nu gekomen tot het beantwoorden van eenige opmerkingen van verschillende sprekers. Allereerst niet zoozeer een opmerking, dan wel een feit, het feit n.l. dat de motie Aay ook de onderteekening draagt van den heer Dahler. Dit heeft mij verwonderd. De heer Dahler toch heeft als lid der Defensie-commissie dat rapport onderteekend, hij erkende daarmee de groote waarde van de voorgestelde maritieme weermacht voor deze gewesten. Ook zijn voorganger in dit college en partijgenoot, was hiervan blijkens zijn rede ten volle overtuigd. Ik kan nu niet anders aannemen, dan dat ook op den heer Dahler de Washington-conferentie zijn invloed heeft doen gevoelen, maar ik hoop dan, dat mijn nadere uiteenzetting te dezer zake hem er toe zal brengen zijn handteekening haastiglijk te doen terugtrekken.

De heer Aay: Dat zal niet meevallen!

De heer Umbgrove, Commandant der Zeemacht, hoofd van het departement der Marine: De heer Bergmeijer heeft verklaard, dat de Volksraad niet volledig is, dus het votum geen goed beeld geeft en de Regeering het gevaar voor verwerping der vlootplannen riskeert. Deze bezwaren waren niet te ondervangen. De Regeering stelde prijs op het oordeel van den Volksraad, nu Zij met een voorstel kwam, ingaande tegen den uitgesproken wensch van dit lichaam.

Dezelfde spreker heeft de Hooge Bezuinigingscommissie in het debat gebracht. Deze commissie is echter nog bezig met haar werkzaamheden; haar rapport is nog niet uitgebracht, dus kan niet besproken worden.

Ten slotte, Mijnheer de Voorzitter, moet ik nog spreken over iets, dat mij onaangenaam getroffen heeft. Reeds in het Afdeelvingsverslag kwam een opmerking voor over pro-

motiekansen van het personeel. De heer Salim is blijkens zijn eigen verklaring bij de mondelinge behandeling blijkbaar de vader daarvan. Hij heeft nu als bewijs voor zijn stelling, n.l. dat in de eerste plaats gedacht is aan de promotie-kansen van het personeel, iets aangehaald en door aanhaling van een passage uit het rapport der Defensie-commissie trachten aan te toonen, dat die meening juist is. De betekenis dezer aanhaling is echter niet duidelijk begrepen. Ik zal om dat te bewijzen even voorlezen wat het rapport der Interdepartementale commissie over deze materie zegt in haar slotbeschouwingen, sprekende over de noodzaak van een wettelijke vastlegging der organisatie.

„Is zulks in het algemeen reeds zeer gewenscht — en de Commissie hoopt hierna eene uiteenzetting van de voordeelen van zulk een regeling te geven — de toestand, waarin thans de Koninklijke Marine verkeert, maakt dit, in de eerste plaats in verband met het personeel, noodzakelijk.

Het groote verloop in de laatste jaren, de huidige inzichten der Regeering betreffende de bemanning der vloot en de door Commissie voorgestelde formatie toch maken voor vele categorieën van het personeel eene geheele reorganisatie noodig, doch zulk eene nieuwe organisatie — voor sommige takken van dienst een bijna geheel nieuwe opbouw — is slechts te maken, wanneer uitgegaan kan worden van eene over een bepaald aantal jaren benodigde oorlogsterkte, welke slechts afgeleid kan worden uit het dan aanwezig zijnde oorlogsmaterieel.

En daar voor eene nieuwe organisatie van de verschillende gespecialiseerde korpsen in de Marine jaren noodig zijn, omdat vele opleidingen meerdere jaren duren, is het noodzakelijk, dat met een zoo groot mogelijke zekerheid te zeggen is, hoe de Marine over een bepaald aantal jaren georganiseerd zal zijn.

Slechts wanneer dat het geval is, kan eene logische en daardoor economische organisatie van het personeel — van de hoogste tot de laagste rangen — geschapen worden”.

Tot hiertoe de aanhaling uit het rapport.

Ik zou nu toch aan de leden, die opinies als die van den heer Salim uiten, in gemoede willen vragen: denken zij werkelijk, dat het officierskorps persoonlijk belang heeft bij de totstandkoming van de vlootplannen? Ik zou er dan op willen wijzen, dat de opleiding der zeeofficieren zóódanig is, dat de jongeren van hen met open armen ontvangen worden in verschillende burgerbetrekkingen, mochten zij er uit willen; terwijl de ouderen er toch wel zeker van zijn, dat zij niet zonder meer aan den dijk gezet worden als de vlootplannen er niet komen en dat zij zonder die plannen op rustiger wijze hun hoofdofficiërsrang en hun pensioen zullen halen, dan bij de totstandkoming der plannen.

Het feit, dat het geheele officierscorps als één man de ontwerpen steunt, is juist zoo'n buitengewoon verblijdend teken. Zij zijn nog niet ineengezakt; zij maken geen bezwaren de buitengewoon zware lasten, die de verwezenlijking

3de VERGADERING — VRIJDAG 24 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(UMBROVE, BODENHAUSEN.)

dezer plannen hun zal brengen, op hun schouders te nemen. Dit is geen zelfzucht; integendeel, het komt voort uit, het kan alleen voortkomen uit het feit, dat zij de maritieme verdediging een primair staatsbelang achten, zoowel van het moederland, als van deze schoone gewesten.

De heer **Bodenhausen**, directeur van Financiën: Mijnheer de Voorzitter! Wat den financieelen kant van de zaak betreft, waaromtrent ik namens de Regeering gaarne enkele korte opmerkingen wil maken, spreekt het vanzelf, dat elke bezuiniging en voorts iedere vergemakkelijking in de voorziening van leenings-gelden, in de tegenwoordige en komende moeilijke geldelijke omstandigheden van het Land, hoogst welkom zijn.

Dit voor oogen houdende en — zulks aan het adres van die leden, die daaromtrent twijfel uitspraken — ook alleen op dien grond, is de Regeering ertoe gekomen, het thans aan den Volksraad ter beoordeeling gezonden voorstel in overweging te nemen. Waar allerwegen op de Landsuitgaven sterk moet worden bezuinigd, heeft de Regeering gemeend niet te mogen nalaten een poging te doen, om ook in de uitgaven, die het vlootontwerp medebrengt, eenige verlichting te verkrijgen, zonder dat aan de waarde van het vlootplan afbreuk wordt gedaan.

Wat dit laatste betreft, moet ik mij uit den aard der zaak van beschouwingen onthouden. Met betrekking tot de geldelijke gevolgen komt het voorstel daarop neer, dat jaarlijks een som van *f* 600.000 rechtstreeks wordt bespaard en dat in het geheel *f* 13 miljoen en in de eerste 6 jaren zelfs *f* 42 miljoen minder aan het vlootbasisfonds behoeft te worden voorgeschoten.

Uit een financieel oogpunt bezien, moet dus het Regeeringsvoorstel onvoorwaardelijk worden toegejuicht, temeer nu daartegen bij de deskundig-technische adviseurs geen overwegend bezwaar bestaat.

Zeker, wanneer de uitvoering van de plannen nog meer werd vertraagd, zooals de heer **Abdul Rivai** wil, of in sterkere mate, indien het vlootontwerp werd teruggenomen, overeenkomstig den wensch van de heeren **Aay c. s.**, dan zou zulks de „financiën” nog belangrijk meer ten goede komen, doch de zaak heeft nu eenmaal ook een anderen kant, nl. de weerbaarheid van Indië, en deze laat volgens de uitvoerige uiteenzettingen van den vlootcommandant, oplossingen als door de evengenoemde leden zijn verdedigd niet toe.

Ik moet hier nog even ingaan op een uitlating van den heer **Abdul Rivai**, waar hij heeft gezegd, dat de opzet van het vlootbasisfonds „je reinste camouflage is”. Mijnheer de Voorzitter! Niets is minder waar. Ik zie in de instelling van dat fonds niets anders dan een boekingskwestie, met de bedoeling de ten behoeve van de vloot te stichten werken afzonderlijk te financieren. Daarbij kan voor hem, die de stukken onbevooroordeeld leest, van camouflage geen sprake zijn, omdat heel duidelijk is uiteengezet, welke ten slotte de financieele lasten voor het Land zullen zijn. En dat is volgens het thans aanhangige voorstel voor de vlootsteunpunten, gedurende 30 jaren een som van *f* 5.3 miljoen

(BODENHAUSEN.)

jaarlijks, benevens voorschotten ten behoeve van het fonds, waarvan echter rente en aflossing in het genoemde bedrag van *f* 5.3 miljoen zijn begrepen.

Voorts heeft de heer **Valkenburg** mij de vraag gesteld of er iets op te vinden zou zijn, om — met de bedoeling, dat de werken binnen den eenmaal bepaalden termijn zouden worden afgebouwd — de betalingen te verschuiven, zoodat die over een langer tijdvak plaats hebben en dus de lasten in de eerstvolgende jaren lager zouden zijn. Zeker Mijnheer de Voorzitter, dat zou wel te vinden zijn, maar het zou principieel onjuist en ontoelaatbaar wezen. Immers, de betaling over 30 jaren houdt verband met den vermoedelijke gebruiksduur der werken. Het ontmoet geen bezwaar den financieelen druk over dien duur te verdeelen, doch het gaat niet aan de lasten gedeeltelijk te verschuiven tot een tijd, waarop van de werken geen gebruik meer kan worden gemaakt en deze misschien door andere moeten worden vervangen.

Dat de financieele toestand moeilijk is en dit in de naaste toekomst nog in meerdere mate zal worden, behoeft eigenlijk niet nader te worden aangetoond. Dat is van algemeene bekendheid. Echter hebben sommige leden ook in het mondeling debat om nadere inlichtingen verzocht. Zoo vroeg de heer **Den Hollander** gegevens omtrent de financieele moeilijkheden en in het bijzonder, welke financieele overwegingen de Regeering tot de indiening van het voorstel hebben gebracht, waarbij de heer **Bergmeijer** zich aansloot. Ook de heer **Valkenburg** deed dergelijke vragen, terwijl de heer **Kerkkamp** in het bijzonder wenschte te weten, in hoever de financieele toestand sedert Juni van het vorige jaar slechter is geworden.

Ik kan daarop antwoorden, dat het verbroken evenwicht tusschen de uitgaven en de ontvangsten voor 1922, zooals dat eerst bij de behandeling van de suppletoire begrooting door den Volksraad is gebleken, naar de daaromtrent thans bestaande verwachtingen, aanzienlijk zal worden verscherpt, doordat, voor een goed deel tengevolge van de malaise, de opbrengst van verschillende middelen vermoedelijk sterk ten achter zal blijven bij de ramingen. Behalve ten aanzien van de bedrijven, zal zulks o.a. het geval zijn bij de inkomstenbelasting, bij de productenbelastingen en bij de in- en uitvoerrechten.

Reeds bij de behandeling van de suppletoire begrooting voor 1922 is aan den Volksraad medegedeeld, dat de bruto-opbrengst van een viertal bedrijven (tin, kolen, S.S. en P.T.T.) vermoedelijk $\pm$ *f* 13 miljoen zou tegenvallen. Naar de laatste gegevens, zal dit bedrag zeker op *f* 40 miljoen moeten worden gesteld. In dit verband moet ik, in tegenstelling met hetgeen de heer **Valkenburg** mededeelde, opmerken, dat de kolen- en tinprijzen belangrijk lager zijn dan het vorig jaar om dezen tijd en dat zij voortdurend gedaald zijn.

Ik kan daaromtrent de volgende cijfers geven. Wat tin betreft was aanvankelijk — dat is al lang geleden — de prijs *f* 175.— per picol. In Maart 1921 was de prijs *f* 150.—; voor de begrooting van 1922 is gerekend op een prijs van *f* 135.—; in September 1921 bedroeg de tinprijs

3de VERGADERING — VRIJDAG 24 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(BODENHAUSEN, DEN HOLLANDER.)

reeds f 115.— en een drietal weken geleden was hij f 95.— Juist wat het tin betreft is die laatste daling in den laatsten tijd gekomen. Op het oogenblik zijn de prijzen weer etwat gestegen, want naar ik meen is de laatste notering f 97.— à f 98.—

Wat den kolenprijs betreft, noem ik den gemiddelden prijs van de Ombilinkolen. Vroeger, dat is vóór 1921, was deze f 40.— In Februari 1921 was hij f 28.—; bij de begroting voor 1922 is een prijs geraamd van f 23.—; in December 1921 bedroeg de prijs f 21.— en in Februari 1922 f 19.—

Daaruit blijkt dus wel, dat zowel de tin- als de kolenprijzen, bij het vorig jaar vergeleken, belangrijk zijn gedaald.

Wat verder de inkomstenbelasting betreft, is zelfs niet bij benadering te bepalen, hoever die beneden de raming zal blijven, doch dat op een terugslag moet worden gerekend, staat wel vast, nu voor den aanslag van 1922 tot grondslag strekken de inkomsten van het malaisejaar 1921.

De productebelastingen zullen over 1922 vermoedelijk ruim f 10 miljoen minder opbrengen dan de raming. Watangaat de invoerrechten is de opbrengst over Januari en Februari van dit jaar ongeveer f 1,5 miljoen achterbleven bij het vorig jaar. Dat zou een verschil geven van f 9 miljoen per jaar, doch het laat zich aanzien, dat het verschil grooter zal worden.

Ik meen op dit oogenblik met deze mededeelingen te kunnen volstaan. Zij zijn voldoende om tot de overtuiging te komen, dat, naast veel andere bezuinigingen, ook een mogelijke besparing op de uitgaven van de vloot moet worden aangegrepen. Voor een dieper gaand financieel debat is het, zooals de Regeering reeds mededeelde, niet het geschikte oogenblik. Dat ware uit te stellen tot over korten tijd bij de behandeling van de begroting voor 1923. De Regeering beschikt dan over betere en volledige gegevens, die tot grondslag van een vruchtbare bespreking kunnen dienen. Thans is dit nog niet het geval en voor de afdoening van de zaak, die ons nu bezig houdt, is dat, naar het voorkomt, ook niet noodig.

Het totaal van de medegedeelde cijfers, hetwelk ongewijfeld nog belangrijk zal stijgen, gevoegd bij het reeds bekende tekort, maakt, dat nog meer dan in de laatste maanden, de uiterste zuinigheid geboden is. En nu heeft de heer Bergmeijer wel gezegd, dat gedeeltelijk op het besluit van den Volksraad van het vorig jaar wordt teruggekomen, doch daarvoor kunnen goede redenen bestaan, wat naar mijn meening het geval is, nu blijkt van nieuwe tekorten, die zich zoo sterk accentueeren.

Ik beveel dan ook, Mijnheer de Voorzitter, het Regeeringsvoorstel bij den Volksraad in gunstige beoordeeling aan.

De Voorzitter: Aan de orde is nu de tweede termijn der besprekingen.

(DEN HOLLANDER, VOORZITTER.)

Zou er bezwaar tegen bestaan, dat er een kwartier gepauzeerd wordt, opdat ik gelegenheid krijg om met mijn fractieleeden te beraadslagen over onze houding?

De Voorzitter: Dan zal er nu worden gepauzeerd in plaats van om elf uur.

De vergadering wordt geschorst.

De Voorzitter: Ingekomen zijn de volgende moties, beide ondertekend door de heeren Den Hollander, Bergmeijer, 's Jacob en Koesoemo Joedo.

De eerste motie (Onderwerp I — stuk 6), luidt:

„De Volksraad,

gehoord de nadere Regeeringsverklaringen;

gehoord de debatten;

het zeer betreurende, dat de financiële moeilijkheden van het Land de Regeering hebben genoopt het voorstel tot wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds aanhangig te maken;

verklaart, afgaande op de uiteenzetting van den financiëleen toestand, door de Regeering gegeven, zich gedwongen te achten, de voorgestelde wijziging te aanvaarden.”

De tweede motie (Onderwerp I — stuk 7) is van den volgende inhoud:

„De Volksraad,

overwegende, dat de onstandvastigheid, welke tot heden de maritieme politiek ten opzichte van Indië beheerscht, millioenen verslindt zonder daaraan evenredige goede resultaten op te leveren;

overwegende, dat het belang van Indië dringend eischt, dat die maritieme politiek op vasten grondslag wordt gevestigd;

overwegende, dat daarom een beslissing omtrent het vlootontwerp hetzij in den eenen, hetzij in den anderen zin, urgent is;

dringt er bij het Opperbestuur krachtig op aan een beslissing door de Staten-Generaal nog in deze zitting mogelijk te maken”.

Deze moties zullen bij het aanhangige onderwerp worden behandeld.

De heer Den Hollander: Mijnheer de Voorzitter! De wijziging, door de Regeering voorgesteld, heeft ons van den aanvang af geplaatst voor de keuze tusschen twee kwaden.

Wij hadden een gaaf en goed vlootplan, waaraan die wijziging nu komt tornen. Anderzijds dringt de sombere toestand van onze financiën er toe om ons af te vragen: Is eenige verlichting niet mogelijk, en daardoor noodig? Eenerzijds is er dus alle aanleiding om voet bij stuk te houden, anderzijds is er groote aanleiding om wat water in den wijn te doen; eenerzijds is er alle reden om bij het eerste Volksraads-votum te volharden, anderzijds is er toch ook weder reden om met de Indische Regeering mede te gaan in Haar pogingen tot verlichting van den crisisdruk.

Die keuze, Mijnheer de Voorzitter, tusschen twee kwaden

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(DEN HOLLANDER.)

werd nog bemoeilijkt, doordat van den aanvang af geen open kaart is gespeeld. De gegevens in de stukken toch zijn van dien aard, dat mij in eerste instantie al niets anders overbleef dan met klem op het verstrekken van nadere en betere gegevens aan te dringen. Noodgedwongen moet dus mijn gedachtenwisseling in tweeden termijn een heel ander karakter dragen dan de goede gewoonte medebrengt. Daarvoor vraag ik U, Mijnheer de Voorzitter, verschooning en reeds nu wil ik een goed woordje bij U doen voor het houden van een bespreking eventueel in derden termijn.

Die nadere gegevens dan zijn ons nu mondeling verstrekt. Ik zal ze in regelmatige volgorde aan een beschouwing onderwerpen. Ik vang dan aan met de formeele kwestie.

De knappe uiteenzetting van den Regeeringsmachtigde voor algemeene zaken toonde aan, dat twee duidelijke beoogen langs elkaar kunnen heenglijden. De Regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken heeft nl. iets wederlegd, dat ik niet heb beweerd. Hij heeft gezegd: Straks zal de Volksraad wel met een concreten vorm komen. Prachtig! Waarschijnlijk wel, Mijnheer de Voorzitter! Maar daarin ligt opgesloten, dat zulk een concrete vorm mogelijk is. En als dat zoo is, waarom heeft de Regeering dien dan niet gekozen om daarin Haar voorstellen aanhangig te maken? In de tweede plaats zal die concrete vorm waarschijnlijk uitloopen op een motie en hoe de stemming over die motie ook zal uitvallen, aan een motie als zoodanig zijn geen begrotingsgevolgen verbonden, dus ik houd staande, dat het budgetrecht van den Volksraad in de knel is gekomen. Ik volsta echter met mijn mededeeling in eersten termijn, dat wij aan de formeele kwestie geen verdere gevolgen wenschen te verbinden.

Mijnheer de Voorzitter! Ik wensch nu over te gaan tot een bespreking van de houding der Nederlandsche Regeering. Ik heb in eersten termijn de nadrukkelijke vraag gesteld, welke financieele overwegingen de Nederlandsche Regeering hebben geleid tot een dergelijken omzwaai als deze in Haar zienswijze, binnen den tijd van 6 weken.

Wij vinden in den bij den Volksraad ingedienden brief eenige vage motieven voor het indienen van het wijzigingsvoorstel, motieven, waarvan de directeur van Financiën er nu al minstens één heeft losgelaten. Ik heb tenminste over de S.S. van dien Regeeringsgemachtigde niets gehoord.

Het spreekt vanzelf, dat die vage motieven voor mij de aanleiding waren tot het verzoek om nadere argumenten te mogen ontvangen en die heb ik nu gekregen. In de Memorie van Antwoord staat uitdrukkelijk, dat louter financieele overwegingen hebben geleid tot het indienen van het wijzigingsvoorstel. Nu waren wij daardoor wel een beetje naderbijgekomen, maar toch waren wij feitelijk nog even ver. Met andere woorden, wij wisten het nog niet, met het gevolg, dat ik in eersten termijn gedwongen was hetzelfde spelletje te herhalen en de Regeering te vragen: Ja, maar welke financieele overwegingen waren dat nu? En op die pertinente vraag blijft de Regeering het antwoord schuldig.

Nu zijn er voor mij, Mijnheer de Voorzitter, twee moge-

lijkheden, die ik aldus kan samenvatten. Die financieele overwegingen zijn er wel of die financieele overwegingen zijn er niet bij het Opperbestuur. Als ik dus op dit oogenblik mij in supposities begeef, dan komt dit, doordat de Regeering mij en met mij allen medeleden de gegevens onthoudt, die ons ervan zouden kunnen weerhouden, ons verder in veronderstellingen te verdiepen.

De verantwoordelijkheid dus voor het afdwalen in veronderstellingen wentel ik bij voorbaat op de Regeering. Thans ga ik op die veronderstellingen door.

Zooals ik zeg, er zijn twee gevallen mogelijk: die overwegingen zijn er, of die overwegingen zijn er niet. Zijn zij er wel, dan zijn zij krachtig; want om het Opperbestuur 6 weken een draai van 180 graden te laten maken, daarvoor is een hevige stoot voor nodig. Zijn die motieven er dus, dan zijn zij krachtig, en zijn die motieven krachtig, Mijnheer de Voorzitter, dan zijn zij in het overleg tusschen het Opperbestuur en de Indische Regeering te voorschijn gekomen. De veronderstelling van het tegenovergestelde is absurd. Als dit inderdaad geschied, dan kent de Indische Regeering de motieven en dan zou ik wel eens willen weten, welke krachtige overwegingen de Indische Regeering heeft gehanteerd om ons de motieven niet te geven. Dan is het onverantwoordelijk ons te stellen voor een votum. Maar ik vermoed dat Mijnheer de Voorzitter, dat mijn tweede veronderstelling juist is en dat ze er niet zijn. En als nu die financieele overwegingen er niet zijn, dan zijn er andere geweest.

De heer Schrieke, Regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken: Het omgekeerde heb ik gezegd.

De heer Den Hollander: Aan het omgekeerde heb ik in dit geval juist niets. Ik moet het rechtstreeksche hebben. Geeft U mij dat straks? Als ik die toezegging van U krijg, eindig ik nu direct.

De heer Schrieke, Regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken: Over de motieven van het Opperbestuur laat de Indische Regeering zich niet uit.

De heer Den Hollander: Best, dan weet men natuurlijk, waaraan men zich te houden heeft, maar daarvoor ontleen ik dan ook het recht met mijn veronderstelling door te gaan.

De heer Schrieke, Regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken: In de toelichting staat uitdrukkelijk, dat deze wijziging uit louter financieele overwegingen is voorgesteld.

De heer Den Hollander: Maar die louter financieele overwegingen krijgen wij niet nadrukkelijk meegedeeld. Dat zijn de overwegingen van de Indische Regeering.

De heer Schrieke, Regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken: En niet van het Opperbestuur?

3de VERGADERING — VRIJDAG 24 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(DEN HOLLANDER.)

De heer Den Hollander: Daar zit het juist in.

Over de overwegingen van de Indische Regeering krijgen wij het straks; dat is nu niet aan de orde. Ik heb het over het Opperbestuur alleen.

Wenscht de Regeering gemachtigde voor algemeene zaken misschien nog iets te zeggen? Ik wil wel even wachten.

De Voorzitter: Ik zou maar doorgaan.

De heer Den Hollander: Mijnheer de Voorzitter! Als nu die financiële overwegingen er niet zijn, dan zijn er andere en als men dan gaat gissen waar zij zijn, dan komt men terecht in de politiek en wel in dat gedeelte van de politiek, dat verkiezingen heet.

En nu kom ik vanzelf in het schuitje van den heer Cramer en van den heer Bergmeijer, maar toch nog uit andere overwegingen dan de eerste en ook nog uit andere overwegingen dan de heer Bergmeijer.

De heer Bergmeijer heeft gezegd, dat het Opperbestuur voor de weifelende leden een stut in den rug wil. De heer Cramer heeft gezegd, — als ik goed geluisterd heb — dat de bedoeling van het Opperbestuur is, de vlootplannen er alsnog door te jassen. Maar er is nog een andere mogelijkheid, mijnheer Cramer en die is deze, dat het Opperbestuur de vlootplannen nekken wil.

De heer Cramer: Dat geloof ik niet.

De heer Den Hollander: Ja, onze veronderstellingen hebben beide evenveel recht van bestaan en als het Opperbestuur de bedoeling heeft, de vlootplannen te nekken, ben ik het met U eens, dat de Volksraad op het oogenblik wordt misbruikt.

De heer Aay: En andersom?

De heer Den Hollander: Daarvoor moet U bij den Regeering gemachtigde zijn, want die houdt van het omgekeerde.

De heer Cramer: De Volksraad wordt in elk geval misbruikt; daarover zijn wij het eens.

De heer Den Hollander: Dat laat ik voor Uw rekening.

Mijnheer de Voorzitter, wanneer dat het geval is, wilde ik hier waarschuwen voor zulk politiek gedoe. Hoe men ook over de vloot en de defensie denken wil, — blijft alleen dit feit over, dat wij zouden worden gebruikt als dekmantel voor politiek spel ginds.

Ik geef U de verzekering, dat, als wij die zekerheid hadden, wij geen oogenblik van ons oorspronkelijk votum zouden afwijken en eenvoudig het balletje, dat ons wordt toegekaatst, terug zouden werpen en zeggen: Het Opperbestuur draagt de verantwoordelijkheid en voor de defensie en voor de verde-

diging van Indië, wij wentelen de volle verantwoordelijkheid van wat U nu doet, op U terug. Dan hadden wij in ieder geval een zuiveren toestand gekregen. Maar waar dit ook voor mij in zekeren zin een veronderstelling blijft door de schuld van de Regeering zelve, zijn wij huiverig om zoo'n verstrekkende houding aan te nemen.

Ik stap hiermede van het Opperbestuur af en kom tot het antwoord van den commandant der zeemacht. Op mijn pertinente vraag of de waarborg van veiligheid intact blijft bij deze wijziging, heeft de Regeering tot antwoord gegeven: De minimumwaarborg wordt alleen niet bereikt in den minimumtijd. Mijnheer de Voorzitter! Er is dus van dien waarborg iets af. Nu kwam voor ons de overweging: Zijn wij verantwoord tegenover ons eigen geweten en tegenover de verdediging van Indië en tegenover het Land, door te aanvaarden hetgeen na die vermindering overblijft? Een groote steun bij wel-aanvaarding krijgen wij door het feit, dat van den geheelen omvang van het plan niets afgaat.

Maar voor ons heeft de deur dicht gedaan het feit, dat de Indische Regeering het risico van die vermindering aandurft. Nu zeg ik: Als de Indische Regeering het risico aandurft, dan komt voor ons de vraag: Moeten wij daarin met de Regeering medegaan of moeten wij daarin tegenover de Regeering staan? En wij zijn tot de gevolgtrekking gekomen, dat waar de Regeering het durft, wij ook hebben te durven, maar ik leg hier bij dezen nadrukkelijk de volle verantwoordelijkheid voor de gevolgen op de Regeering; onze verantwoordelijkheid gaat geen millimeter verder dan het vertrouwen, dat wij in het woord der Regeering opnieuw stellen. Wij gaan dus met de Regeering mede, maar noodgedwongen. De overtuiging, dat wij noodgedwongen met het voorstel mee moeten gaan, ontleenen wij aan de verklaring van den directeur van Financiën.

Het heeft mij genoeg gedaan, dat de Indische Regeering de kwestie van al of niet bezuiniging bij de wijziging van den opzet herleid heeft tot een rentebesparing. Inderdaad, het blijft ten slotte een bedrag van rond 6 ton op de geheele vlootbegroting. Of dat nu ten opzichte van zoo'n groot bedrag, hetwelk met het geheele vlootplan gemoeid is, bezuiniging mag heeten, laat ik aan ieders oordeel over. Daarover zal ik mij verder niet uitspreken. Maar wat voor ons de deur heeft dicht gedaan, zijn de financiële verwachtingen, die de Regeering gemachtigde heeft ontvouwd, en ons ernstig streven om, waar maar eenigszins verlichting is aan te brengen in financiële druk, onzen steun te geven. Ik leg er juist heel erg den nadruk op, omdat wij — ik mag het wel zeggen zonder overdrijving — de beslissende fractie in den Volksraad zijn. Juist de wetenschap echter, dat wij op een gegeven oogenblik de beslissing in handen hebben, legt ons dubbele verantwoordelijkheid op en op grond daarvan hebben wij gemeend de Regeering te moeten steunen in Haar poging om deze verlichting tot stand te brengen. Echter blijft als een paal boven water staan, dat wij dit noodgedwongen doen en wij liever zouden hebben volhard in het votum, dat wij 8 maanden geleden hebben uitgebracht. Ik heb dus de door ons ingediende motie zoo geredigeerd, dat deze wensch tot uitdrukking komt.

3de VERGADERING — VRIJDAG 24 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(DEN HOLLANDER.)

„De Volksraad,
gehoord de nadere Regeeringsverklaringen;
gehoord de debatten;
het zeer betreurende, dat de financieele moeilijkheden van het Land de Regeering hebben genoopt het voorstel tot wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds aanhangig te maken;

verklaart, afgaande op de uiteenzetting van den financieelen toestand, door de Regeering gegeven, zich gedwongen te achten, de voorgestelde wijziging te aanvaarden”.

Zooals U ziet, drukt deze motie zuiver uit wat onze overwegingen zijn geweest.

Ik kom nu tot de bespreking van de andere moties, die hier zijn ingediend en wel in de eerste plaats tot de motie Aay. Ik hoop straks van den Commandant der Zeemacht de nadrukkelijke verklaring te ontvangen, dat wat nu in het plan is gewijzigd ook een uiterste concessie inhoudt. Daaruit volgt al, dat wij ons met de verdergaande motie van den heer Aay niet kunnen vereenigen. Behalve dat hebben wij echter tegen deze motie ook een ander bezwaar en wel, dat, als zij wordt aangenomen en het vlootplan dus wordt afgevoerd, Indië in den bestaanden chaos blijft. Dan hebben wij in de toekomst een marine, die geen vleesch en geen visch is, die niet voor defensie geschikt is en ook niet voor politioneele doeleinden, maar die toch jaarlijks groote sommen op de begrooting vraagt.

De heer Aay: Waaruit concludeert U dat?

De heer Den Hollander: Als het vlootplan verworpen of afgevoerd wordt, is er niets!

De heer Aay: Verworpen is wat anders. Er is gevraagd om het voorloopig terug te nemen.

De heer Den Hollander: Als het voorloopig teruggenomen wordt, is er toch niets, dan blijft de toestand zooals hij op het oogenblik is. Voor mij is dat een bezwaar.

De heer Aay: Voor mij is dat geen bezwaar. Dien korten tijd kan het best lijden.

De heer Umbröve, Commandant der Zeemacht, hoofd van het departement der Marine: Gedurende ongeveer 72 jaar is men reeds bezig vlootplannen te maken.

De heer Aay: Als het al zoolang heeft geduurd, kan er nog wel eenige tijd bij.

De heer Den Hollander: Mijnheer de Voorzitter! De heer Aay, die altijd aandringt op bezuiniging, waar het mogelijk is, doet daar een uitlating, die ik niet van hem kan begrijpen.

De heer Aay: Als er gevaar was, zou ik de eerste zijn, om voor vlootplannen als deze te stemmen, maar dat acht ik niet aanwezig.

De heer Den Hollander: Als er gevaar is, dan is het te laat.

De heer Aay: Dat zijn woorden.

De heer Den Hollander: Wij zullen ons niet verder verliezen in woordenspel, maar ik zou nog even de aandacht willen vestigen op een enkele uitlating in de rede van den heer Cramer. De heer Cramer heeft gezegd, dat niet de volkeren het oorlogsgevaar maken, maar de militairisten. Ik ben dat in zeer vele opzichten met den heer Cramer eens, maar als dat zoo is, dan bestaat er voor Indië op het oogenblik oorlogsgevaar, want van alle kanten worden wij door militairisten omringd.

De heer Cramer: Nederland is het meest militairistische land. Wij vormen zelf het grootste gevaar.

De heer Den Hollander: Het gevaar dreigt van alle kanten. Ons geacht medelid, de heer Kerkkamp — hij houde het mij ten goede — heeft ook in het begin van zijn rede gesproken over vermindering van oorlogsgevaar. Maar vermindering van oorlogsgevaar, Mijnheer Kerkkamp, is alleen mogelijk, als er reeds oorlogsgevaar bestond.

De heer Kerkkamp: Vóór de conferentie van Washington bestond het zeker.

De heer Den Hollander: En de stemming in den Volksraad over de vlootplannen viel juist vóór die conferentie. Dan begrijp ik altijd nog niet, waarom de heer Kerkkamp tegen gestemd heeft.

De heer Kerkkamp: Om financieele redenen.

De heer Den Hollander: Als U zelf erkent, dat er oorlogsgevaar was, dan begrijp ik niet, dat U Uw stem onthield aan pogingen om het oorlogsgevaar te keeren.

De heer Aay: Dat gevaar was toen iets grooter dan nu. Zoo moet U het uitdrukken.

De heer Den Hollander: Over de financiën ging het destijds niet in de eerste plaats.

Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een tweede motie ingediend, luidende:

„De Volkraad,
overwegende, dat de onstandvastigheid, welke tot heden de maritieme politiek ten opzichte van Indië beheerscht, miljoenen verslindt zonder daaraan evenredige goede resultaten op te leveren,

overwegende, dat het belang van Indië dringend eischt, dat die maritieme politiek op vasten grondslag wordt gevestigd,

overwegende, dat daarom een beslissing omtrent het vlootontwerp, hetzij in den eenen, hetzij in den anderen zin, urgent is,

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(VALKENBURG, SALIM.)

lijk zijn, dat er op een gegeven moment een oorlog uitbrak, omdat eenvoudig geen van die mogelijkheden in staat zou zijn een andere te bevechten. Men kan dan aannemen, dat werkelijk het idee van den vrede te bewaren heeft voorgezet, maar zooals het op het oogenblik is, kan ik er absoluut niets van verwachten.

De feiten spreken ook in anderen zin. Laten wij eens vlak bij huis blijven en zien wat op het oogenblik in Singapore gebeurt. Niettegenstaande de vredesconferentie wordt Singapore in buitengewone mate versterkt. Ik vraag mij af, of dit allemaal maar een aardigheidje is; als het een aardigheidje is, dan is het een zeer dure aardigheid.

Mijnheer de Voorzitter! Ik heb dit even naar voren gebracht, omdat ik gemeend heb op een practisch standpunt te staan en mij niet te bewegen op een gebied van veronderstellingen omtrent andere dan de werkelijke omstandigheden, die echter eenvoudig voor ons in de toekomst nog niet te bereiken zijn. Dat laat ik aan anderen over; daarvoor moet men idealist zijn, maar dan zal men van dat idealisme te gelegener tijd de gevolgen hebben te dragen.

Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

De heer Salim: Mijnheer de Voorzitter! Ik moet — als zoo dikwijls — beginnen met de verklaring, dat het mij niet verbaasd heeft, bijna van geen enkele zijde instemming te hebben vernomen met mijn rede in eersten termijn uitgesproken.

Vervolgens moet ik erop wijzen, dat de Regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken bij de beoordeeling van mijn standpunt inzake de belangen van de volkeren van Indië bij 's Lands verdediging, zich op een ander standpunt heeft gesteld als ik zelf. Ik heb in mijn rede in eersten termijn uitdrukkelijk de afwezigheid van een essentieel verschil betoogd tusschen het overheerscht zijn door een vreemd volk en het onderdrukt worden door een bepaalde klasse van het eigen volk. De tegenstelling van overheerscher en overheerschte, in de beteekenis die daarvoor gangbaar is in Nederlandsch Indië, zweefde mij daarbij in geenen deele voor den geest. Ik heb gekeken boven de vlag uit en ik heb gekeken zoowel naar de onderworpen volkeren als naar de onderdrukte volkeren; ik heb den toestand van de volksmassa's in beide gevallen als vrijwel analoog beschouwd. De omstandigheden van de Inlandsehe volksmassa onder Nederlandsche vlag hebben te voorschijn geroepen volksbewegingen, die men eveneens aantreft onder het Nederlandsche volk en onder de Nederlandsche vlag. Communistische en socialistische stroomingen vinden wij ook in onafhankelijke landen, dus de vlag was bij mijn beoordeeling voor mij van geen belang geweest.

Daarom kan mij eveneens ongeroerd laten het beroep op den vaderlandschen plicht, omdat ik boven vaderlandschen plicht acht menschelijken plicht ten opzichte van zijn naasten, den menschelijken plicht ten opzichte van de min bevoorrechten, die wij in het algemeen noemen de onderdrukten en uitgebuiten. Verraad tegen eigen idealen pleeg ik geenszins door mijn stem te verheffen tegen uitgaven voor

(SALIM.)

(MILITAIR)

verdediging van de Landsgrenzen, waar ik de overtuiging heb, dat de onderdrukking van de onderliggende laag plaats heeft binnen ruime, zoowel als binnen beperkte grenzen, onder vreemde, zoowel als onder eigen vlag. De Regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken heeft ons er op gewezen, dat wij niet onder onze handen moeten laten weggrissen datgene, wat wij bezig zijn op te bouwen. Een zeer zuiver standpunt voor een man, stammende uit den overheerschenden staat, maar dat op mij geen indruk kan maken, waar ik behoort tot degenen, die in dit Land inheemsch zijn en dus weggegrist worden met Land en volk en die, bij iedere soort van overheersching, te midden van dat volk en met dat volk door verhooging van de geestkracht en het weerstandsvermogen steeds zullen trachten tegen elke soort onderdrukking en uitbuiting pal te blijven.

Ik meen daarmede mijn standpunt ten opzichte van het belang van de vloot voor een onderworpen volk voldoende toegelicht te hebben.

Ik kom thans tot het ongelukkige woord „promotiekansen“, waaraan in de Memorie van Antwoord gelijk ik reeds gezegd heb, de Regeering Zich heeft gestooten, hetgeen duidelijker is uitgekomen door de woorden van den vlootvoogd. In de allereerste plaats wil ik verklaren, dat ik tot mijn leedwezen zie, dat die uitlating van mij wordt verstaan als een smet, gewreven aan de dienenden en de in dienst blijvenden in het officierscorps van de Marine. Dat was verre van mijn bedoeling, maar juist de vlootvoogd zelf heeft mij dat argument weer gegeven. De jongere officieren — zegt hij — kunnen buiten de vloot veel beter terecht; vandaar, dat de Regeering staat tegenover de vraag: Hoe houd ik mijn officierscorps aangevuld? Het antwoord daarop is gegeven zoowel door de interdepartementale commissie als door de defensie-commissie, nl. verbetering der vooruitzichten.

Mijnheer de Voorzitter! Indië heeft een tekort aan meesters in de rechten — de eenige oplossing is verbetering van vooruitzichten; Indië heeft een tekort aan onderwijzers: opvoering van tractementen; een tekort aan politieopzieners: opvoering van tractementen. Bij dat alles speelt een overwegende rol de promotiekans, want zonder aan die promotiekansen de noodige aandacht te geven, krijgt men zijn menschen niet.

Vaderlandsliefde, zooals Jan Pieterszoon Coen die toonde, vaderlandsliefde alleen, die zeide: „de heeren Staten wagen hun geld, wij wagen onze huid“, die is niet van dezen tijd, waarin een ieder met beide beenen op den grond staat, waarin alle vraagstukken bekeken worden van het economisch standpunt, vanuit de kwestie van voordeelig of minder voordeelig. Dat argument, Mijnheer de Voorzitter, tellen de heeren niet. Met de defensiecommissie, die zich stelt op het standpunt, dat Indië behouden moet blijven voor Nederland, betreur ik het, dat zulke menschen er niet meer zijn. Maar evenmin als de defensiecommissie kan ik er wat aan doen, want volgens mijn overtuiging vormen de Landsgrenzen niet meer de beslissende factor, maar zijn dit de klassegrenzen.

Nederlanders, Amerikanen en Engelschen, betrokken bij

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(SALIM.)

de petroleumindustrie trekken één lijn, desnoods tegen de Nederlandsche Regeering, tegen de Engelsche Regeering, tegen de Amerikaansche Regeering. Het spijt mij zoo vaak te zien, dat wij bij ons streven in Indië dat nog al eens uit het oog verliezen en dat wij de grenslijnen nog trekken langs plaatsen, waar zij niet langs loopen en waar het dagelijksche leven ze ook niet langs doet loopen. Want die grenslijnen, die het volk verticaal in „Schichten” verdeelen, treft men in het dagelijksche leven ook aan. De H. I. school trekt kinderen van Inlanders, die in hoogere „Schichten” zijn verdwaald, niet meer aan en de Europeesche lagere school is niet toegankelijk voor kinderen, die uit de lagere „Schichten” voorkomen.

Waarom of ik den nadruk leg op de promotiekansen? Mijnheer de Voorzitter! Ik heb gezien, dat over de noodzakelijkheid en de gevechtswaarde van een vloot nogal verschil van meening bestaat, ook onder hen, die de vloot wenschen en willen. Wij hebben gehoord hoe de heer Bergmeijer zich heeft beroepen op den communist van Ravesteyn en de heer Cramer op den kapitalist Heldring. Beiden zoeken zij bij hun tegenvoeters ondersteuning voor hun van elkaar afwijkende meeningen. Afgescheiden dan van het feit, dat het mij vrij koud laat — zooals ik al eerder heb uitgelegd — wie ons overheerscht, lijkt het mij toe, dat het hier dus geen uitgemaakte zaak betreft. Ik heb den heer Aay en den heer Valkenburg hooren spreken over de Washington-conferentie en ik dacht: dit zijn Europeesche menschen met een Europeeschen geest, die weten door te dringen tot de Europeesche psyche van de menschen, die daar in Washington tezamen waren, doch in hun slotsom wijzen zij twee elkaar precies tegenovergestelde kanten uit, al naar gelang zij de vloot vlug of in het geheel niet wenschen. De wenschelijkheid van een vloot is voor mij dus nog niet aangetoond.

Verder is voor mij nog niet aangetoond of die vloot straks haar neutraliteit zal kunnen handhaven. Met den Regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken herdenk ik met vreugde het feit, dat de neutraliteit in Indië tijdens den afgeloopen oorlog is gehandhaafd met de vloot, welke de „chaos” is van dit moment, Mijnheer Den Hollander. Ik zie dus door niets aangetoond, dat de voorgestelde vloot noodzakelijk en onontbeerlijk wordt, ook nu, in tegenstelling met hetgeen tijdens den oorlog het geval was, de uitbreiding van de vloten van de omliggende mogendheden eenigszins is geremd. Als ik dat alles naast elkaar leg, zie ik als feitelijk resultaat, dat wij dus uitdrukkelijk zullen zien komen de verbeterde promotiekansen, het tegenhouden van het verloop van het officierencorps en van ander personeel van de vloot.

Er is nog gezegd: Men kan niet zoo ineens personeel voor de vloot bij elkaar krijgen. Mijnheer de Voorzitter! Wij beschikken over een Maatschappij „Nederland”, een Rotterdamsche Lloyd, een Stoomvaart Mij. Oost-Java, een Java-China-Japanlijn en heel veel andere maatschappijen, ook de K. P. M., die wel niet het materiaal hebben, mijnheer Westra, maar toch heel wat menschen, die van de zee wat afweten en op de zee in hun element zijn, zooals

volgens het versje een Hollandsch kind altijd is; menschen dus, die in tijden van oorlog niet op vreemde havens kunnen varen. Dan zeg ik: daar heb je de menschen voor de vloot. Wat betreft dien snelleren afbouw, die is voor het tegenhouden van het verloop. Laat de Regeering echter helpen aan den uitbouw van de handelsvloot, dan houden wij de menschen, die navigeeren kunnen. Schieters vinden wij dan ook wel.

Als men dat niet gelooft, laat men dan de menschen van de K. P. M. enz. maar eens van tijd tot tijd detacheren naar de grofschieterij, dan kunnen zij het daar leeren.

De directeur van Financiën heeft mij nog sterker dan tevoren met schrik doen denken aan de uitvoering van de vlootplannen. Sombor is de toon, die uit zijn rede sprak! Niets opwekkends heb ik er in gevonden, geen mededeeling, dat het straks beter zal zijn. Dan zou ik graag hebben gewild, dat hij verder was gegaan en niet had gezegd, dat bij deze noodzakelijkheid tot bezuiniging ook werd gekeken of er op de vlootbegroting kon worden bezuinigd, maar, dat als op de vlootbegroting kan worden bezuinigd, men niet zijn vingers uitsteekt naar andere zaken, die een vitaal belang voor land en volk uitmaken.

Ten slotte kom ik tot hetgeen de heer Van der Jagt heeft gezegd. Deze heeft het noodig geoordeeld tegen mijn uitingen een woord van protest te laten hooren. Hij heeft het bij het rechte eind gehad, toen hij zeide, dat ik het was, die in de afdeelingen gesproken had over de promotiekansen. Ik heb het wel niet met even zooveel woorden hier gezegd, maar uit mijn woorden kon ieder wel distilleeren, dat ik het was. Hij verklapte dus geen geheim.

Maar tevens heb ik gezien, dat ook de heer Van der Jagt zelf opmerkte, op het moment dat hij het uitgesproken had, dat het was een „slip of the tongue”, dat het woord hem ontvallen was, voor hij er aan dacht, en dat is wat ook zoo vaak gebeurt met volksleiders, die spreken op volksvergaderingen. De woorden zijn eruit, vóórdat zij er aan denken, maar dan met funester gevolg voor henzelf en voor hun gezin. En dit mag ik er bij zeggen: heel vaak ziet men dan dat overheidspersonen er weinig verschoonend tegenover komen te staan.

Dan kan ik uit de rede van den heer Van der Jagt een bewijs aanhalen, hoe soms een vooropgezette meening tot een obsessie kan worden. Ik zie hier in het Voorloopig Stenografisch Verslag, dat de heer Van der Jagt mij de volgende woorden in den mond legt:

„Hij (de heer Salim) zeide er bovendien bij: Ik kan mij dus niet met overtuiging wenden tot het Indische volk. Ik kan het onmogelijk aanraden deel te nemen aan of bij te dragen tot de bemanning van een Indische vloot.”

De heer Van der Jagt: Het waren Uw woorden.

De heer Salim: Mijnheer de Voorzitter! Ik nodig den heer Van der Jagt uit om — hij heeft nu het Voorloopig Stenografisch Verslag — die woorden in dat verslag te vinden. Maar ik kan mij best voorstellen, dat, waar

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(SALIM.)

er in den laatsten tijd nog al eens over gesproken wordt, dat bij de volksleiders hier het Gandhisme heerscht, de denkbeelden van non-coöperation en Swa desji — hetgeen tot een obsessie is geworden bij den heer Van der Jagt — deze het niet noodig heeft geoordeeld, zijn woorden te controleeren na ontvangst van het Voorloopig Stenografisch Verslag.

Mijnheer de Voorzitter! Dan wijs ik nog op iets anders, na de verklaring van den heer Van der Jagt, dat hij deze woorden van mij heeft gehoord.

Hoe vaak verklaren politie-ambtenaren van mindere opleiding en van mindere positie dan de heer Van der Jagt, dat zij beslist dit of dat door een volksleider hebben hooren zeggen op volksvergaderingen — verklaringen waarop onze leiders vaak worden veroordeeld?

De heer Van der Jagt: Als ze blijken waar te zijn!

De heer Salim: De heer Van der Jagt blijft klaarblijkelijk bij zijn opvattingen omtrent mijn woorden. De papieren liggen bij mij en ook de heer Van der Jagt heeft ze en daarin zijn de woorden te vinden, die ik inderdaad heb gesproken. Men kan nagaan in hoeverre ze gelijken op wat de heer Van der Jagt mij in den mond legde.

Dan heeft de heer Van der Jagt het gehad over mannelijkheid. Ik heb den vorigen keer gezegd: het oordeel hangt er van af van welken kant men een zaak bekijkt, Mijnheer de Voorzitter. De heer Van der Jagt heeft bewondering voor mannelijkheid. Ook ik! Maar de mannelijkheid, die waarschijnlijk de sympathie van den heer Van der Jagt heeft, is die van een Murat, die met groot élan de cavalerie kan aanvoeren, die dooden wil, omdat hij in de omstandigheid verkeert, dat hij misschien gedood wordt, een mannelijkheid, Mijnheer de Voorzitter, die wij nog gemeen hebben met de tijgers en andere roofdieren.

Maar ik heb bewondering voor een ander soort van mannelijkheid, hier in ons Indië bekend. Heeft de heer Van der Jagt wel eens gehoord van een Batarata Rama, die de ballingschap verkoos boven het vechten voor de troonsopvolging? En van de mannelijkheid van een Sidarta, die in ballingschap ging, liever dan een koninkrijk te regeeren?

En om voorbeelden te noemen, die bij de Europeesche leden van dezen Raad meer bekend zijn — ik heb bewondering voor de mannelijkheid van Luther, bewondering voor de mannelijkheid van Jezus Christus.

Mijnheer de Voorzitter! Niemand van ons zal het durven wagen om aan de mannelijkheid van Jezus Christus of aan die van Luther te twifelen.

Maar de heer Van der Jagt kent het Indische volk meer mannelijkheid toe dan ik. Ja zeker, Mijnheer de Voorzitter, als de heer Van der Jagt denkt aan het Indische volk, denkt hij misschien het liefst aan de koppensnellers in de binnenlanden van Borneo, of aan de head-hunters van Nieuw-Guinea. Maar wat dikwijls gebeurt bij de beoordeeling van Indische zaken, men kijkt naar de uiterlijkheden, men kijkt niet naar de techniek en de beginselen, die in dit land en bij

(SALIM, KERKKAMP.)

dit volk eeuwenlang zijn aangekweekt en die tot andere ideeën van mannelijkheid hebben geleid.

Met veldpolitie, uitgebreid zooals in de laatste jaren is gebeurd, met gewapende politie en met de gehandhaafde marchaussee, is er toch mannelijkheid noodig voor het voeren van het bestuur over een ongewapend volk, dat geef ik toe.

Het is geen gebruik om zich een pluim op den hoed te steken, maar ik zal het toch doen in dit geval. Ondanks geschiktheid, ondanks capaciteiten om binnen het raam van dit Gouvernement een baantje te krijgen, om een even ruim bestaan te hebben als anderen, hebben vele volksleiders hun kans op een gemakkelijk leven er aan gegeven, en hun kansen op „einsperrung” vermeerderen dagelijks, doordat zij het volksleiderschap blijven verkiezen boven het andere. Ook daarvoor is, meen ik, mannelijkheid noodig.

De heer Kerkkamp: Mijnheer de Voorzitter! Door ons geacht medelid, den heer Den Hollander, is verwondering uitgesproken over het feit, dat in de vorige zitting door mij tegen de vlootplannen werd gestemd, terwijl ik erkend heb, dat toen de oorlogsdreiging grooter was, dan op het oogenblik het geval is.

Het had den heer Den Hollander bekend kunnen zijn, waarom ik indertijd gestemd heb tegen de vlootplannen, nl. omdat ik de financiële regeling niet billijk vond ten opzichte van Indië. Op dat standpunt sta ik thans nog, en daarom zal ik nu voor de motie-Aaij moeten stemmen, omdat een betere regeling dan de thans voorgestelde mij mogelijk en wenschelijk voorkomt.

Door hetzelfde geachte lid is ook gevraagd aan den Regeeringsgemachtigde om nadrukkelijk te willen verklaren, dat het plan, om den termijn van aanbouw van de vlootsteunpunten van zes op tien te brengen, de uiterste concessie is. Voor mij is dat zeer zeker niet een uiterste concessie, want ik heb reeds een middel aan de hand gedaan, om de inwerkingtreding van de vlootwet, zonder te tornen aan den tijd van uitvoering, te verschuiven tot 1 Januari 1924. Dit is de tweede reden, waarom ik voor de motie-Aaij zal stemmen.

Dan wil ik nog een rectificatie geven van hetgeen door den heer Den Hollander is gezegd, nl. omtrent den chaos waarin wij zouden terugvallen, wanneer dit vloot-ontwerp werd afgestemd. Die meening is niet overeenkomstig de feiten.

Wanneer op dit oogenblik de vlootplannen zouden worden afgestemd — wat ik niet zou wenschen; ik zou slechts uitstel wenschen — of zouden worden uitgesteld, dan zou daarvan het eenige gevolg zijn, dat — evenals thans bij het vloot-ontwerp — zestien millioenen per jaar door Indië zou worden betaald voor den aanbouw. Ook nu betaalt Indië zestien millioen, uitgetrokken op de begrooting voor het jaar 1922, voor den aanbouw van schepen, die reeds gedeeltelijk voltooid zijn, voor vliegekampen, voor aanschaffing van mijnen, voor vliegtuigen, enz. enz. Dat bedrag zou geen vermindering ondergaan. Alleen zou op dit oogenblik niet begonnen worden aan den bouw van de steunpunten. Dat is het eenige verschil, dat er zou ontstaan

3de VERGADERING — VRIJDAG 24 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(KERKKAMP, AAY.)

door uitstel van het vloot-ontwerp. Dus, dat het een chaos zou worden, is niet juist.

Ten slotte zou ik er den heer Valkenburg nog op attent willen maken, dat zijn uitlating, dat op het oogenblik de Engelsche Regeering bezig zou zijn Singapore te versterken, niet juist kan zijn. Waar op het oogenblik is overeengekomen tusschen de drie groote mogendheden, die hun belangen in het Oosten hebben, om de bestaande versterkingen niet uit te breiden, daar moet aangenomen worden, dat ook Engeland op het oogenblik niet bezig is om de bestaande versterkingen te Singapore te verbeteren of te vergrooten.

De heer Valkenburg: Gaat U er maar eens kijken.

De heer Kerkkamp: Er moet dus worden aangenomen, dat dit Rijk daar slechts dat doet, wat noodig is om het bestaande in goeden toestand te houden.

Mijnheer de Voorzitter! Mij rest nu nog een motiveering van mijn stem t.o.v. de verschillende moties, die zijn ingediend. Wat de motie-Aay betreft heb ik dat reeds gedaan. Wat aangaat de motie van den heer Rivai, ik meen daartegen te moeten stemmen, omdat de kwestie van den afbouw van de vlootsteunpunten in 15 jaar in die motie in geenerlei verband staat met den vlootbouw. Wanneer wij in 12 jaar een vloot bouwen, is een termijn van 15 jaar voor den bouw van de steunpunten onlogisch en onpractisch. Wanneer de heer Rivai zou hebben voorgesteld om ook den termijn voor den bouw van de vloot te stellen op 15 jaar, zou daarover te praten zijn geweest, afgescheiden van de kwestie of ik daar voor zou hebben kunnen stemmen, maar nu op het moment voor de gereedmaking van de vloot een termijn van 12 jaar is aangenomen, zou het niet juist zijn om de vlootsteunpunten in 15 jaar gereed te maken.

Mijnheer de Voorzitter! Waar ik vóór de motie-Aay zal stemmen, is het duidelijk, dat ik tegen de beide moties van den heer Den Hollander zal stemmen, ook al, omdat ik een verdere concessie zeer goed mogelijk en wenschelijk acht en zelfs de hoop koester, dat in de Staten-Generaal een voorstel zal worden gedaan en aangenomen tot een verschuiving van de uitvoering van de Vlootwet tot 1 Januari 1924.

De heer Aay: Mijnheer de Voorzitter! Ik zal aanvangen met het houden van een korte beschouwing over hetgeen door de drie Regeeringsgemachtigden in het midden is gebracht.

In de eerste plaats ontmoet ik dan den Regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken op mijn weg en mij moet van het hart, dat ik met veel belangstelling heb gehoord hoe deze nieuwe Regeeringsgemachtigde een slechte zaak heeft weten goed te praten.

Mijnheer de Voorzitter! Ik heb gisteren in eersten termijn gezegd, dat ik mijzelf een antwoord zou geven op de vragen, die ik op 22 Februari aan de Regeering heb ingediend inzake hetgeen bekend was naar aanleiding van de conferentie te Washington. Wederom paf van het prompte, evenals gisteren het geval is geweest met de Memorie van Antwoord, heb ik hier thans voor mij een Regeeringsstuk,

(AAY.)

hetgeen mij hedenmorgen bereikte als antwoord op de door mij gestelde vragen.

Mijnheer de Voorzitter! Wanneer ik dat antwoord in nadere beschouwing neem, moet ik eerlijk verklaren, dat ik nog nooit van mijn leven zoo iets heb gezien noch heb kunnen veronderstellen, dat het mogelijk zou zijn dat een dergelijk antwoord moest worden gegeven.

De heer Den Hollander heeft zoeven met veel klem beweerd, dat hij de Regeering in alle opzichten in deze zou volgen, maar mijnheer Den Hollander, ik zal U hier aan de hand van het mij verstrekte antwoord door de Regeering, aantonen, dat die Regeering nergens van af weet! Ik zal U aantonen, dat die Regeering hier openlijk tegenover dit college een *cri de cœur* uit, dat zij in het onwetende wordt gelaten omtrent de meest vitale belangen van dit land.

Het antwoord op mijn vragen — ik zal het begin even voorlezen, hetgeen meer dan voldoende is om mijn bewering te staven — luidt: „Der Regeering is officieel niets bekend van de in de vragen bedoelde mededeeling”.

Nu vraag ik mij af — en die vraag stel ik ook aan allen, zooals wij hier zitten —: Is dat een te verdedigen houding van het Opperbestuur, wanneer op het tijdstip, waarop ons wordt voorgelegd een voorstel tot wijziging in den opzet van het vlootbasisfonds, de Regeering moet verklaren, dat Zij van de resultaten van de Pacific-conferentie officieel niets af weet? Ik zou bijna willen zeggen: de Regeering heeft uit ons Voorloopig Stenografisch Verslag geciteerd, wat ik gisteren heb gezegd, omtrent de verklaring afgegeven door Amerika. Waarom is die verklaring anders niet eerder gekomen? Wij zijn er nog niet! Het antwoord op vraag 2 luidt:

„De verklaring beteekent derhalve alleen een eenzijdige toezegging van den kant der vier mogendheden; van eenige bevoegdheid of verplichting van Nederland daartegenover is de Regeering niets bekend”.

Dat is nogal logisch! De Regeering weet het eerste niet, ergo kan Zij ook niet weten of ons eenige verplichtingen zijn of zullen worden opgelegd naar aanleiding van het eerbiedigen onzer rechten in den Pacific. Ik heb gisteren zelf reeds opgemerkt, dat ik veronderstel, dat dit niet het geval is.

Nog is het antwoord niet klaar! Op vraag 3 wordt het volgende geantwoord:

„Hoewel aangenomen moet worden — let wel, aangenomen moet worden in een dergelijke zaak, als wij hier thans behandelen — dat het Opperbestuur ook uit eigen beweging de Regeering volledige inlichting zou hebben verstrekt, is deze bereid zich terzake tot het Opperbestuur te wenden. De verkregen inlichtingen zullen voor zoover noodig aan den Volksraad worden medegedeeld”.

Mijnheer de Voorzitter! Een somberder stuk, een meer élatante erkenning van de grove onachtzaamheid van het Opperbestuur tegenover de Indische Regeering en tegenover het Indische volk, heb ik van mijn leven nog niet

3de VERGADERING — VRIJDAG 24 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(AAY, BERGMEEIJER.)

6, een petitie te richten tot de Tweede Kamer van de Staten-Generaal, inhoudende het verzoek om niet te beslissen omtrent het vlootontwerp, alvorens de Kamer in de gelegenheid zou zijn gesteld, inzage te nemen van de stukken omtrent de debatten, die hier thans door verschillende heeren zijn gevoerd.

Mijnheer de Voorzitter! Het moet mij van het hart, ik vind het toch een onderschatting van het individueel recht van ieder Volksraadlid in het bijzonder en van dat van dit college als adviseerend lichaam in het algemeen, dat per saldo zal worden volstaan — want men forceert op het oogenblik de zaak in Holland, gisteren was er een telegram over de voorgestelde spoedige afwikkeling in de Tweede Kamer — met het sturen van een telegram, inhoudende waarschijnlijk niets anders dan: „die motie aangenomen met zooveel stemmen of verworpen met zooveel stemmen”.

Aangezien evenwel in een dergelijke petitie als ik bedoel, het element zou kunnen worden gezocht, dat er voor mij persoonlijk absoluut niet in ligt, n.l. dat ik op een of andere manier de zaak zou willen saboteeren, heb ik daarvan afgezien. Maar ik spreek de hoop uit, dat de betrokken Regeering-gemachtigde aan de Regeering het verzoek zal willen overbrengen, om zich niet te bepalen tot het platonisch seinen van een telegram, waarin staat: „die en die motie aangenomen of verworpen”, maar eenigszins uitvoerig weer te geven in dat telegram wat hier is besproken.

Hierbij kan ik het laten, Mijnheer de Voorzitter!

De heer Bergmeijer: Mijnheer de Voorzitter! Wanneer de belangrijkheid van een onderwerp afhangt van het aantal Regeering-gemachtigden, dat aan de besprekingen deelneemt, dan is dit zeker wel het meest belangrijke onderwerp, dat wij ooit hebben gehad, want nog nooit hebben, voorzoover ik weet, drie Regeering-gemachtigden tegelijkertijd aan de discussie deelgenomen.

Ik kan echter niet zeggen, dat ook de belangrijkheid van de inlichtingen, die de geachte Regeering-gemachtigden ons gaven, zoo groot was. Want ik moet de verklaring afleggen, dat in menig opzicht die inlichtingen mij hebben teleurgesteld.

Ongetwijfeld heeft de Regeering getoond een goede keuze te hebben gedaan, toen Zij den heer Schrieke aanwees als Regeering-gemachtigde voor algemeene zaken, want hij verstaat de kunst om zeer algemeen over de dingen te spreken en ons met veel gemeenheden naar huis te sturen.

Mijnheer de Voorzitter! Vermoedelijk heeft de Regeering-gemachtigde zijn antwoord moeten opstellen voor hij gelegenheid had om kennis te nemen van het Voorloopig Stenografisch Verslag van onze vergadering van gisteren.

Ik schrijf tenminste daaraan toe, dat de heer Schrieke de meeste argumenten, die ik heb gewijd aan de staatsrechtelijke zijde van het vraagstuk, volkomen is voorbijgegaan en enkele andere eerst een beetje heeft veranderd, er eenigszins een caricatuur van heeft gemaakt, voordat hij getracht heeft ze te bestrijden.

Ik zal het debat daarover niet voortzetten, ik zal daarvoor

Handelingen. Eerste buitengewone zitting 1922.

(BERGMEEIJER, CRAMER.)

gelegener tijd afwachten. Wel zou ik het verzoek willen doen tot den Regeering-gemachtigde, om zijn rede na te lezen, zijn antwoord na te zien, en dan zich af te vragen, in hoeverre hij er in geslaagd is, om mijn argumenten te beantwoorden.

Mijnheer de Voorzitter! Wat de Regeering-gemachtigde voor Marine heeft gezegd, heeft mij ook slechts zeer ten deele voldaan. Ik heb uitdrukkelijk de vraag gericht aan de Regeering: accepteert gij de uitdrukking, gebezigd door de Maasbode, dat deze verandering in het vlootbasisfonds is de eerste stoot tegen het wetsontwerp? En vreest gij niet, dat deze eerste stoot door andere stooten zal worden gevolgd? Ik zou gaarne van de Regeering de verklaring willen hebben, dat Zij onder geen voorwendsel ertoe zal medewerken, dat nog meerdere stooten zullen worden gericht op en toegebracht aan het ontwerp.

Ik heb er op gewezen, dat die eerste stoot kan worden vergeleken met een kleine opening in een dijk en dat zoo'n opening hoe langer hoe grooter wordt. Ik zou der Regeering willen verzoeken pal te blijven staan, opdat niet verder getornd wordt aan wat eenmaal aangenomen is, zoodat wij hier hebben een uiterste concessie.

Na hetgeen de heer Bodenhausen heeft gezegd, herhaal ik mijn bewering van gisteren: ik zwicht alleen voor financiële argumenten. En waar wij van den directeur van Financiën hebben gehoord, dat er zoo'n geweldige achterstand zal zijn bij de raming van de begroting van dit jaar, moeten wij zwichten voor dit zeer treurige, maar vaststaande, niet weg te cijferen feit.

Ik zal mij hier thans onthouden van discussie met mijn medeleden, o. a. den heer Aay. Men zal wel begrijpen, dat het niet is uit gebrek aan argumenten, maar alleen om het debat te bekorten, opdat tot de stemmingen kan worden overgegaan.

De heer Cramer: Mijnheer de Voorzitter! In aansluiting aan de laatste woorden van den heer Bergmeijer, doe ook ik de toezegging, dat ik ertoe zal medewerken om de heeren Regeering-gemachtigden zoo spoedig mogelijk weer aan het woord te laten. Ik zal dan ook in telegramstijl enkele korte opmerkingen, die mij op het hart liggen, maken.

Door verschillende heeren is de kwestie ter sprake gebracht, welke overwegingen de Regeering ertoe geleid hebben ons advies in te roepen over de door haar voorgestelde wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

Ik zal daarop niet verder ingaan. Ik heb in eerste instantie gezegd, dat ik meen, dat andere overwegingen zouden hebben gegolden dan uitsluitend financiële overwegingen. Ik ga niet zoo ver als de heer Den Hollander, om het bestaan van de laatste absoluut te ontkennen. Ik wil alleen opmerken, — wat ik in eerste instantie vergeten heb — dat, wanneer uitsluitend financiële aangelegenheden de Regeering ertoe zouden hebben geleid om ons advies te vragen, de Regeering niet consequent zou zijn

3de VERGADERING — VRIJDAG 24 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(CRAMER.)

want over zeer principieele bezuinigingen van allerlei anderen aard werd of wordt de Volksraad niet gehoord.

Er waren twee omstandigheden, die ons er toe gebracht hebben bij den Volksraad erop aan te dringen te vragen de vlootplannen terug te nemen en te herzien en die waren: de Washingtonsche conferentie en de financiële toestand.

Het spijt mij van de Regeering een oordeel over de Washingtonsche conferentie te moeten hooren als wij zooeven gehoord hebben. De Regeering zegt daaromtrent eigenlijk niets anders dan dat zij haar oordeel over de Washingtonsche conferentie wil overlaten aan de geschiedenis. Het eenige positieve, dat wij gehoord hebben, is dat de politieke waarde niet kan worden miskend. Verder laat de Regeering zich over de Washingtonsche conferentie niet uit.

Het spijt mij, Mijnheer de Voorzitter, dat de Regeering van een land als Nederland, de bakermat van het internationaal recht, het land, waar het internationale gerechtshof gevestigd is, het land van Grotius, zoo weinig vertrouwen heeft in de Washingtonsche conferentie en in den Volkenbond, dat zij er zich eigenlijk liever niet over uitlaat en verklaart dat het oordeel hierover maar aan de geschiedenis moet worden overgelaten. Een positief oordeel had ik liever gezien.

Het heeft ook de aandacht van de buitenlandsche bladen getrokken — de heer Schrieke is daarvan zeker wel op de hoogte — dat Nederland zich zoo weinig aan de Washingtonsche conferentie laat gelegen liggen en kalm voortgaat met zijn maritieme versterkingen, ondanks de resultaten en besluiten van die conferentie.

De heer Den Hollander is het met mij eens, dat de militairisten het gevaar voor oorlog zelf opleveren. Ik heb hier bij interruptie reeds verklaard, en dit is niet alleen mijn meening, maar ook die van anderen, van buitenlanders, dat wij onder de kleine staten een militaristischen staat vormen en dat wij daardoor het grootste gevaar voor ons zelf opleveren.

Mijnheer de Voorzitter! De Regeeringsgemachtigde voor Algemeene Zaken heeft de autonomie er nog bij gehaald; terwille van de korthed zal ik daar niet verder op ingaan. Hij heeft ons — of vele leden van dezen Raad — verweten een zekere vèrziendheid, maar ik verwijt de Regeering iets anders, n.l. een groote bijziendheid.

Mijnheer de Voorzitter! Nu zou ik nog gaarne een enkel woord willen zeggen over de financiële consequenties. De directeur van Financiën heeft ons hier een dergelijk beeld van 's Lands pecuniären toestand opgehangen, dat het ons, ik zou zeggen, nog meer recht van spreken geeft, wanneer wij aandringen op een terugnemen van de vlootplannen. De Regeering heeft gezegd, dat een uitstel van de plannen aan den financiëleen toestand belangrijk ten goede zou komen. Zeer juist, Mijnheer de Voorzitter en dit is een reden te meer om af te zien van die dure plannen.

Ik wil hier nog eens aanhalen de woorden van den heer Heldring — dat is geen partijgenoot van mij, de heer Bodenhausen zal hem wel kennen — die gezegd heeft in een interview: „Regeering en Staten-Generaal hebben te

(CRAMER, ZAIN.)

bedenken, dat het beter is gedeeltelijk verdedigbaar te zijn dan failliet te gaan”.

De heer Westra: Of een defensievloot, of een politie-vloot, maar niets half!

De heer Cramer: Voor een politievloot zou ik wellicht eerder iets gevoelen.

De heer den Hollander heeft gezegd, dat het beter zou zijn om deze plannen te aanvaarden dan elk jaar maar eenige millioenen weg te smijten aan een vloot, die toch niets waard is, maar ik zou zeggen: wat is beter? — enkele tientallen millioenen desnoods weg te smijten, of eenige honderden millioenen weg te gooien voor een vloot, waarvan de gevechtswaarde zeer precair is?

Mijnheer de Voorzitter! Ik zal met het oog op den tijd kort zijn; ik ben gekomen aan het laatste deel van mijn beschouwing. Ik heb gisteren ook nog kolonel Van Rossum in het geding gebracht en ik acht mij nu verplicht ter verdediging van den heer Van Rossum — al is hij mij persoonlijk niet bekend — eenige woorden te zeggen. De vice-Admiraal toch heeft een argument gebezigd, dat hij bij nader inzien wel niet zal willen handhaven. Zijne Excellentie heeft gezegd, dat het al 18 jaar geleden is, dat Kolonel Van Rossum de Marine verliet, en toen was er nog geen sprake van onderzee-booten. Maar, Mijnheer de Voorzitter, ik neem toch aan, dat de heer Van Rossum voldoende liefde heeft voor zijn vroegeren werkkring, dat hij zich wel degelijk op de hoogte blijft houden van den vooruitgang op maritiem gebied.

Ik heb hier de technische beschouwingen van kolonel Van Rossum buiten het geding gehouden, omdat ik mij niet gaarne begeef op een gebied, waarop voor mij als leek voetangels en klemmen liggen, maar wanneer de vice-admiraal het artikel van den heer Van Rossum met degelijke argumenten wenscht te bestrijden, had Zijne Excellentie hier natuurlijk ook de technische zaken moeten voorbrengen en bijv. moeten aantoonen, waarom niet juist is wat de heer Van Rossum in zijn artikel o.m. schreef, n.l. dat men t. a. v. het wapen van de onderzee-boot nog geen zekerheid heeft, dat het doeltreffend zal werken en hier steeds bruikbaar zal zijn. De onderzeeër zal straks het *a, b, c*, van onze verdediging, van onze vloot zijn, en wanneer in de praktijk blijkt, dat de onderzeeër niet aan de gestelde verwachtingen voldoet — ik herinner mij eenige jaren geleden van zee-officieren te hebben gehoord, dat het nog zeer de vraag is of de onderzee-boot zal voldoen — dan wordt de waarde van onze geheele vloot gereduceerd tot nihil.

De heer Zain: Mijnheer de Voorzitter! Naar aanleiding van de opmerking van den Regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken meen ik alsnog het ondervolgende te moeten voorbrengen. Het is voor mij, Mijnheer de Voorzitter, niet de kwestie of er een vloot ter verdediging van Indië noodig is, ja dan neen. Voor mij is alleen de kwestie, of wij voor dat doel het niet af kunnen met een

3de VERGADERING — VRIJDAG 24 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(ZAIN, SCHRIEKE.)

minder dure vloot. En in dit opzicht ben ik in een goed gezelschap, nl. van het Comité „Nieuw-Indië”. Dat zijn toch geen kwajongens, Mijnheer de Voorzitter, de leden van dat Comité. En dat zijn heeren, wier liefde voor de vooruitgang van mijn volk overduidelijk is. Dat is het, Mijnheer de Voorzitter. Ik ben o, zoo bang, dat wij tengevolge van de aanneming van dit dure vlootplan, in Mei a. s. een begroting te zien zullen krijgen, waarbij het snoei-mes, neen het hakmes, bij posten ten behoeve van de volksontwikkeling overal zijn sporen zal achterlaten, waardoor die ontwikkeling zoo niet tot stilstand gebracht, dan toch heel wat vertraagd zal worden. Als de Regeering mij kan toezeggen, dat op de door mij bedoelde posten niet bezuinigd behoeft te worden, dan stem ik vóór alle mogelijke vlootplannen.

Ik heb gezegd.

De Voorzitter: Wenscht de Regeering in tweeden termijn te antwoorden?

De heer Schrieke, Regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken: Mijnheer de Voorzitter! Ik behoef niet te verklaren, dat het niet de bedoeling van de Regeering is nog eens in te gaan op alle prealabele en preliminaire kwesties, die in de debatten weer zijn opgehaald. De Regeering wenscht zich daarom, wat betreft de door mij in eersten termijn behandelde aangelegenheden te bepalen tot de woorden, die door den heer Den Hollander zijn gesproken.

De heer Den Hollander — en ik begrijp den opzet heel goed — is weer met eenige kracht aangevallen op de motieven van het Oppenbestuur. De heer Den Hollander heeft het weer doen voorkomen, alsof gedacht kon worden, dat er misschien kiesmanoeuvres of iets dergelijks achter zouden zitten. De heer Den Hollander, Mijnheer de Voorzitter, die het toch eigenlijk zoo kwaad niet meent, heeft alleen getracht om de Regeering uit Haar tent te lokken en toch te laten doen, wat Zij in eerste instantie heeft laten verklaren, niet te zullen doen.

De heer Den Hollander heeft het de Regeering daarmee moeilijk gemaakt, omdat daardoor de schijn zou kunnen worden gewerkt, alsof hier een blaam op het Oppenbestuur wordt geworpen en de Regeering het niet de moeite waard vindt, den handschoen voor het Oppenbestuur op te nemen. Maar, Mijnheer de Voorzitter, wanneer de heer Den Hollander zich juist realiseert de juiste staatsrechtelijke verhouding, dan zal hij ongetwijfeld de eerste zijn om toe te geven, dat over het punt door hem ter sprake gebracht, inderdaad hier geen nadere verklaring mogelijk is.

Ik wensch echter hieraan nog iets toe te voegen, Mijnheer de Voorzitter, dat misschien den klank heeft van eenigszins persoonlijk te zijn, maar waarvan de bedoeling toch in 't geheel niet persoonlijk is. Het heeft mij gefraspeerd, Mijnheer de Voorzitter — dat zegt echter niet veel, want ik sta hier als leek te midden van bekwame sprekers — welk een uitnemend spreker de heer Den Hollander is. Maar nu zou ik willen vragen, Mijnheer de Voorzitter, is de heer Den Hollander een even goed luisteraar, als spreker? De vraag

(SCHRIEKE, DEN HOLLANDER, UMBGROVE.)

is door mij erg moeilijk te stellen, omdat de heer Den Hollander het door mij gehouden betoog genoemd heeft „een knap betoog”, zoodat ik in mijn eigen ijdelheid tast, wanneer ik eraan twijfel of de heer Den Hollander wel een goed luisteraar is. Maar ik moet dat toch doen, want ik mag er wel aan herinneren, dat reeds uitdrukkelijk twee malen door de Regeering werd verklaard, dat louter financieele overwegingen aanleiding geweest zijn — en daar staat niet eens bij „voor de Indische Regeering” — tot het indienen van dit voorstel.

Mijnheer de Voorzitter! Ik zou daarom willen eindigen met de hoop uit te spreken, dat de heer Den Hollander — verondersteld dat hij niet een even goed luisteraar is als spreker — toch zal blijken te zijn een goed lezer van hetgeen door mij hier namens de Regeering is aangevoerd.

De heer Den Hollander: Mijnheer de Voorzitter! Mag ik even een opmerking maken? Ik meen een zóó goed luisteraar te zijn, dat ik aan een half woord genoeg heb gehad. Ik dank U.

De heer Umbgrove, Commandant der Zeemacht en hoofd van het departement der Marine: Mijnheer de Voorzitter! Door den heer Den Hollander is een pertinente vraag gedaan en diezelfde vraag is feitelijk ook gesteld door den heer Bergmeijer. Het betreft de zaak van de concessie. Ik kan daarbij verklaren, dat deze concessie inderdaad de uiterste is, die gedaan kan worden zonder den opzet van het vlootplan in gevaar te brengen. Ook de Legercommandant, wienst aanwezigheid alhier door mij op hoogen prijs wordt gesteld, is van dezelfde meening. Deze uitspraak houdt in, dat de Legercommandant en ik van meening zijn, gedwongen als wij zijn door den financiële toestand, dat de voorgestelde concessie dient te worden aanvaard.

Ik maak den heer Bergmeijer nog mijn verontschuldiging, dat ik door de late ontvangst — dat is geen verwijt, want de tijd was beperkt — van het Voorloopig Stenografisch Verslag van gisteren niet in eerste instantie beter op zijn vraag heb kunnen antwoorden.

Den heer Valkenburg zou ik willen antwoorden: Er is inderdaad iets prijs gegeven, zooals ook al reeds is verklaard. De mogelijkheid van een verschuiving is op twee punten begrensd. Men kan voor den afbouw der steunpunten de 12 jaar niet overschrijden, omdat de geheele vloot in de tweede periode van zes jaar klaar is, terwijl voorts ook na de eerste 6 jaar reeds de dan aanwezige vloot onderhoud moet kunnen krijgen. Aan deze voorwaarden wordt voldaan, zelfs bij deze kleine verschuiving. Ik geloof, dat het geachte lid met mij zal kunnen instemmen, dat het op het oogenblik weinig nut heeft om verder met hem een technisch debat aan te gaan over de punten, die hij verder nog heeft aangevoerd.

De heer Valkenburg: Dat heb ik zelf ook al gezegd.

De heer Umbgrove, Commandant der Zeemacht en

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(UMBROVE.)

hoofd van het departement van Marine: Naar aanleiding van hetgeen door den heer Salim is gezegd, zou ik in de eerste plaats willen opmerken, dat het mij genoegen heeft gedaan in tweeden termijn van den heer Salim te vernemen, dat ik zijn bedoeling omtrent de promotiekansen verkeerd begrepen heb. Ik heb er dan ook dankbaar nota van genomen.

Hij heeft nog aangevoerd, dat met de slechte vloot, die wij hier hadden in den laatsten oorlog, de neutraliteit toch gehandhaafd werd. Hoe hij dit geval, waarbij de toestanden in Europa den doorslag gaven en dus het gevaar hier veel minder evident was, kan vergelijken met het feit, dat een vloot hier noodig is met het oog op de toestanden in den Pacific, is mij een raadsel.

Wat betreft de aanwezigheid van de zg. schieters bij de K. P. M., zou ik den heer Salim willen uitnoodigen eens een tocht met een onderzeeboot mee te maken. Dan zal hij waarschijnlijk zijn nu gesproken woorden wel wenschen in te trekken.

De heer Salim heeft verder nog gewezen op het personeel van de Stoomvaart Maatschappij Nederland, de Rotterdamse Lloyd en de Java—China—Japanlijn.

Mijnheer de Voorzitter! Ik kan hier openlijk verklaren, dat ons door het personeel van de groote stoomvaartlijnen in den afgelopen oorlog bij de Marine onschatbare diensten zijn bewezen. Dat personeel was ten deele in reserve en heeft zeer trouw zijn plichten vervuld. Maar wij zijn genoodzaakt geweest, een groot gedeelte van dat personeel weer los te laten, waarbij echter altijd ten volle voeling werd gehouden met de maatschappijen. Ware dat niet gebeurd, dan was het land eenvoudig verhongerd. Er moest gevaren worden om de communicatie gaande te houden en levensmiddelen aan te voeren. Dergelijke toestanden zal men ook in de toekomst kunnen krijgen. Het is dus naar mijn meening verkeerd, om van te voren te veel op dat personeel te rekenen. Wat daar gemist kan worden zal altijd — gezien het verleden — dankbaar als een steun aanvaard worden door de oorlogsmarine.

De heer Salim heeft nog iets gezegd over de jonge officieren, nl. dat die beter terecht kunnen komen in de burgermaatschappij dan bij de Marine. Daarover wil ik nog het volgende zeggen. Ik heb in mijn lange loopbaan vele malen te maken gehad met officieren, die er over dachten om uit de Marine te gaan. Ik heb altijd tegen die menschen gezegd: Wat is Uw bedoeling? Wenscht U rijk te worden? Wenscht U het goed te hebben? — Bij de Marine hadden wij het toen hoogst eenvoudig. — Man, ga er dan liever morgen dan overmorgen uit. Als je bij de Marine blijft, bereik je dat nooit. Ga dan in den handel, in het particuliere. Als je dan een vent bent met een goeden kop, en met doorzettingsvermogen, dan kom je er. Er is echter gelukkig nog zoo iets als toewijding, iets, dat in het bloed zit! Iemand, die eenmaal door de zee is gepakt, wordt door de zee niet meer los gelaten. Die toewijding is het, die de vele officieren er van terughoudt om uit de Marine te gaan, die hen altijd hun uiterste krachten doet aanwen-

den om de zaak zoo goed mogelijk te hebben, tot heil van het Vaderland.

Den heer Kerkkamp zou ik willen opmerken, dat als het vlootbasisplan niet wordt uitgevoerd, doch uitgesteld, het niet alleen dringend noodig, doch onafwijsbaar is, om de werken te Soerabaja meer uit te breiden dan nu in het voornemen ligt. Dat brengt natuurlijk extra-kosten met zich, die de Regeering wil vermijden.

Verder nog de volgende opmerking. Voor zoover mij bekend is, valt Singapore geheel buiten de overeenkomst van de versterkingen van plaatsen in den Pacific.

Mijnheer de Voorzitter! Ik kom nu tot hetgeen door de heeren Aay en Cramer is gezegd, in het bijzonder over kolonel van Rossum. Ik moet ten sterkste protest aantekenen tegen de bewering, dat ik smalend zou hebben gewezen op het feit, dat kolonel van Rossum reeds 18 jaar geleden is gepensionneerd. Daarvoor heb ik veel te veel eerbied voor kolonel van Rossum. Ik heb dat feit alleen genoemd in verband met — en dat hangt er uitdrukkelijk mee samen — het feit, dat er toen hij de Marine verliet nog geen onderzeebooten waren. Nu heeft de heer Cramer wel gezegd, dat zeker mag worden aangenomen, dat zoo iemand op de hoogte blijft van de zaak en ik twijfel er ook geen oogenblik aan of kolonel Van Rossum zal er veel over hebben gelezen, maar men leert in dergelijke zaken niet alleen uit de boeken. Ik zelf, die de ontwikkeling van de onderzeebooten heb meegemaakt, gevoel mij dikwijls een leek en moet menigmaal mijn licht bij de officieren van den onderzeedienst opsteken, wanneer ik sta voor belangrijke beslissingen. In de Marine zelf is het onderzeebootwepens eigenlijk een afgescheiden wapen geworden en officieren, die er nooit bij geweest zijn, kunnen niet zoo over de zaak oordeelen als iemand, die er wel bij is geweest.

Dat geldt natuurlijk nog in veel hogere mate voor iemand, die den geheelen ontwikkelingsgang niet heeft meegemaakt en toen uit de Marine was. Hier zit niets smalends in, maar het is een logisch gevolg van de feiten.

De heer Cramer heeft nog twijfel uitgesproken over de waarde van de onderzeeboot. Ik moet hierbij opmerken dat n. m. m. de praetijk voldoende heeft uitgewezen, dat de verwachtingen, die van de onderzeeboot in Indië gekeesterd worden, niet te hoog gespannen zijn.

En dan nog een opmerking, Mijnheer de Voorzitter, die ik eigenlijk zooeven vergeten heb. Ik meen, dat ik juist in de beoordeeling van hetgeen de kolonel Van Rossum heeft gezegd, absoluut zakelijk ben geweest. Ik heb argumenten aangevoerd; de heer Cramer heeft meenen te moeten opmerken, dat ik dat niet zou hebben gedaan en dat is m.i. niet juist.

De heer Aay heeft nog het verzoek gedaan om aan de Regeering te vragen, niet alleen den uitslag van de stemmingen te vermelden, maar ook de aangehaalde motieven.

Ik zal het verzoek aan de Regeering overbrengen en twijfel niet of de Regeering zal een uitvoerig telegram naar Nederland willen sturen. Het zenden van de stukken is n. m. m. uitgesloten, want dan zouden wij net zoo goed kunnen zeggen: wij draaien de heele zaak den nek om.

3de VERGADERING — VRIJDAG 24 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(UMBGROVE, BODENHAUSEN.)

Mijnheer de Voorzitter! Er is nog een motie ingediend, aandringend op een spoedige beslissing inzake het vlootplan in Nederland. Deze motie kan in alle opzichten door de Regeering gesteund worden.

Het langer voortduren van het tijdperk van afwachting is schadelijk voor het Land en ook schadelijk voor de Marine. Wij moeten weten waar wij aan toe zijn. Wordt de vlootwet aangenomen, dan is het dringend noodzakelijk allerlei maatregelen tot uitvoering te nemen. Schepen moeten worden op stapel gezet, de aanleg der basiswerken, waaronder ook de forten, moet worden begonnen, de opleiding voor het personeel ingesteld en uitgebreid. Wordt de vlootwet niet aangenomen, dan dient spoedig een principieele beslissing genomen te worden, of men nog een Marine wil en zoo ja, welke taak aan die Marine moet worden opgedragen. Belangrijke bezuiniging kan dan wellicht verkregen worden.

Ook wat betreft het personeel is een beslissing dringend gewenscht. Langer dralen zal een verloop van personeel ten gevolge hebben en minder aanmelding van nieuw personeel dan noodig is voor het bemannen van de nieuwe vloot.

Het gaat ook niet aan, voortdurend bijzondere krachtsinspanning van het personeel te eischen met het oog op de toekomstformatie en de beslissing daarover steeds uit te stellen.

Ook wat het materieel betreft, is een beslissing dringend gewenscht. Het oudere materieel begint hoe langer hoe meer den dienst te ontvallen, alleen al voor het verrichten van politiediensten is aanvulling met nieuwe jagers en floteljevervaartuigen beslist noodzakelijk.

De heer Bodenhausen, directeur van Financiën: Mijnheer de Voorzitter! Ik kan gelukkig heel kort zijn.

Ik ontmoet in mijn beantwoording eerst den heer Den Hollander, maar die is in hoofdzaak reeds beantwoord door den Regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken, bij welk betoog ik mij kan aansluiten. Ik heb ook vanochtend onomwonden gezegd, dat alleen op financieele gronden de Regeering tot dit voorstel is gekomen. Wanneer de heer Den Hollander die verklaring niet gelooft, kan ik er niets aan doen.

Verder heeft de heer Den Hollander gezegd, dat de Regeering het antwoord nog schuldig gebleven is, op de vraag op grond van welke financieele overwegingen dat voorstel is gedaan.

Mij dunkt, dat ik in eersten termijn vrij duidelijk ben geweest. Ik heb onder aanhaling van eenige cijfers heel duidelijk in het licht gesteld, dat de moeilijke financieele omstandigheden, die al sedert eenigen tijd bestaan, zich speciaal in de laatste maanden zeer scherp hebben geaccentueerd, en dat het dan toch geen wonder is, dat de Regeering op een gegeven oogenblik zegt: op dit of dat onderwerp kan nog een bezuiniging worden toegepast, en men er op die wijze toe gekomen is, om een voorstel te doen tot bezuiniging op het vlootplan.

De heer Den Hollander heeft verder opgemerkt, dat het feitelijk niet zoo'n groot bedrag is dat bezuinigd wordt, —

Handelingen. Eerste buitengewone zitting 1922.

(BODENHAUSEN.)

n.l. f 600.000.— op het veel grootere bedrag, dat met de totaal-uitgaven gemoeid is. Ik kan dat toegeven, maar dat geldt voor alle onderwerpen. Er moet op tal van onderwerpen bezuinigd worden, maar het zal heel zelden voorkomen, dat men de totaal uitgaven van een bepaalde zaak kan bezuinigen. Meestal zijn het relatief, ten opzichte van de totaal-uitgaven, kleine bedragen, die bespaard kunnen worden. Maar vele kleine bedragen bij elkander kunnen maken, dat de financieele toestand dragelijk wordt.

De heer Den Hollander heeft ten slotte nog gezegd, dat hij de Regeering zal steunen. Het deed mij veel genoegen, dat van hem te mogen vernemen en ik zeg hem daarvoor dank namens de Regeering.

Alleen nog een kleinigheid. De heer Den Hollander heeft gezegd, dat hij nog niets heeft gehoord van de S. S. Ik wil daarom het bedrag van veertig millioen, dat ik o.a. hedenmorgen heb genoemd, splitsen en mededeelen, dat daaronder twintig millioen voor de S. S. valt. Verder kan ik op die cijfers niet ingaan, omdat dat behoort tot het terrein van den Directeur van Gouvernementsbedrijven, maar die cijfers zijn natuurlijk niet vastgesteld zonder overleg met dien Directeur.

De heer Valkenburg is teruggekomen op een verschuiving van de betalingstermijnen. Hij wil de betaling niet gesteld hebben over 30 jaar, maar bijvoorbeeld over 50 jaar. Ik moet herhalen dat dit ontoelaatbaar is en dat zulks commercieel onjuist zou zijn. Wat zou het geval zijn? Dan zou het land, wanneer na dertig jaar de gebruiksduur van de werken, voorbij zal zijn, nog met een zekere betaling zitten, terwijl dan vermoedelijk op dat oogenblik nieuwe werken onder handen zouden zijn. Het Land zou dan op dubbele lasten komen.

Nu zegt de heer Valkenburg wel, over tien jaar is de toestand wellicht beter, en dan kunnen wij weer vlugger gaan betalen, maar, Mijnheer de Voorzitter, ik kan niet zeggen hoe het er over tien jaar uit zal zien. Misschien is de toestand dan ook slecht, al hoop ik het niet. Uit commercieel beginsel — en de heer Valkenburg zal dat als hoofd van het havenwezen wel weten — mag men de betalingen niet verder uitstrekken dan over het tijdvak gedurende welke de werken zullen worden gebruikt.

De andere sprekers geven mij geen aanleiding nog iets te zeggen. Wanneer ik hier stond als verantwoordelijk minister, zou de zaak — zoo heeft de heer Aay gezegd — misschien anders gelopen zijn. Ja, Mijnheer de Voorzitter, maar ik ben geen verantwoordelijk minister, ik ben maar gewoon Directeur van Financiën. Hoe het zou gelopen zijn, wanneer ik wel verantwoordelijk minister ware, daarover kan ik geen oordeel uitspreken.

De heer Cramer heeft gezegd, dat ik vanmorgen heb opgemerkt, dat, wanneer het vlootplan heelemaal van de baan was, dit de financiën nog meer ten goede zou komen. Zeker, Mijnheer de Voorzitter, dat is zoo, maar ik heb er aan toegevoegd dat aan de kwestie twee kanten zitten en dat de weerbaarheid van Nederlandsch-Indië, volgens hetgeen door den Vice-Admiraal is aangevoerd, een uitstel van de vlootplannen niet zou toelaten.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(DAHLER, DWIDJOSEWOJO, SOETATMO SOERIO-KOESOEMO.)

De beraadslaging wordt gesloten en overgegaan wordt tot de stemmingen.

De Voorzitter: Aan de orde is de stemming over de motie-Aay (Ond. I — st. 5).

De heer Dahler: Mijnheer de Voorzitter. Ik zou gaarne even motiveeren, waarom ik niet alleen mijn stem vóór de motie-Aay zal uitbrengen, maar zelfs ook onder die motie mijn handteekening heb geplaatst.

Sedert de behandeling van de Vlootwet hebben inderdaad verschillende veranderingen plaats gevonden en waar ook mijn voorganger in dezen Raad de heer Teeuwen, tijdens de algemeene beschouwingen in de najaarszitting, reeds gezinspeeld heeft op de mogelijkheid de vlootwet te herzien of uit te stellen, ben ik aanvankelijk van meening geweest, dat het wenschelijk was, om, zooals in het Afdeelingsverslag staat, de zaak een viertal jaren uit te stellen en dan het vlootbasisfonds verder overeenkomstig den oorspronkelijken opzet te handhaven.

Maar nu is de heer Aay gekomen met een plan, dat naar mijn meening afgescheiden is van het noemen van een bepaalde tijdsperiode en daardoor ben ik terug gekomen van mijn voornemen om zelf een motie in te dienen en heb ik mijn handteekening onder de motie-Aay geplaatst.

Ik geloof dus niet, dat men mij hier van inconsequentie zal kunnen verdenken, want mijn stemmen vóór of tegen de vlootwet heb ik afhankelijk gesteld van de financieele omstandigheden.

In zooverre neem ik een standpunt in, tegengesteld aan dat van den heer Rivai, die heeft verklaard een principieel tegenstander van een vloot te zijn, dat ik principieel een voorstander daarvan ben. Maar, waar de uitgaven voor de vloot zijn vergeleken met de betaling van premie voor levensverzekering en brandverzekering, ga ik uit van de opvatting: men sluit geen levensverzekering enz., wanneer men niet weet rond te komen voor de gewone dagelijksche uitgaven.

De heer Dwidjosewojo: Ter motiveering van mijn stem moge het volgende dienen.

Zooals men weet, had ook ik zitting in de Defensie-commissie en achte ik destijds, in aanmerking genomen de financieele omstandigheden van het Land en de politieke wereld-situatie, waarmede wij toen te maken hadden, een aanneming van het vlootplan, zooals ook is geschied, noodzakelijk.

Nu zijn echter de tijdsomstandigheden veranderd, het politiek aspect is voor dit land veel gunstiger geworden, de financiën zijn echter zeer ten ongunste gewijzigd. Het is op dien grond, Mijnheer de Voorzitter, dat ik vóór de motie-Aay zal stemmen.

De heer Soetatmo Soeriokoesoemo: Mijnheer de Voorzitter! Als medeondertekenaar van de motie-Aay zou ik den schijn, alsof ik ten aanzien van de verdediging

(SOETATMO SOERIOKOESOEMO, SALIM, ZAIN CRAMER.)

van Nederlandsch-Indië heden een andere houding zou aannemen dan in de voorjaarszitting, even willen wegnemen.

Natuurlijk is mijn zienswijze met betrekking tot de verdediging van deze gewesten niet veranderd, maar onder de gegeven omstandigheden, waar de schatkist een crisis doormaakt, meen ik met kracht te mogen ontraden dergelijke uitgaven voor de vloot te doen. Het is om die reden, dat ik de motie-Aay mede heb ondertekend. Immers, ook voor mij beteekent een uitstel nog geen afstel.

De heer Salim: Mijnheer de Voorzitter! Na de uiteenzetting van mijn standpunt tijdens het debat, is het, geloof ik, niet meer noodig om een nadere toelichting van mijn houding te geven.

Ik zal vóór de motie-Aay stemmen niet alleen, omdat dit de kans oplevert, dat de vlootplannen worden uitgesteld of zelfs geheel en al worden afgevoerd, maar omdat ik in beginsel tegen alle vlootplannen ben, hetgeen ik tijdens de voorjaarszitting niet heb kunnen zeggen, omdat ik toen niet hier aanwezig was.

Als ik — wanneer de motie-Aay valt — zal stemmen vóór de motie-Rivai, is het ook niet, omdat ik binnen 15 jaar een betere vloot zou willen hebben. En als ik dan vóór dit Regeeringsvoorstel stem — wordt de motie-Rivai verworpen — dan zal in dit geval mijn stem vóór de bezuiniging der vlootplannen feitelijk een stem zijn tegen de vlootplannen van de Regeering.

De motie Aay (Onderw. I — st. 5) wordt in stemming gebracht en verworpen met 13 stemmen voor en 22 stemmen tegen.

Vóór hebben gestemd de heeren: Dahler, Aay, Salim, Kerkkamp, Djajadiningrat, Soetatmo Soeriokoesoemo, Soetadi, Soerakoesoemah, Abdul Rivai, Cramer, Dwidjosewojo, Koesoemo Oetoyo en Waworoentoe.

Tegen hebben gestemd: de heeren Delprat, Van der Jagt, Bergmeijer, Galestin, Van Gennep, Soselisa, Westra, Den Hollander, Van Sandick, Ariodinoto, Burer, Valkenburg, Ten Berge, Sosrohadiwidjojo, Said, 'sJacob, Kan, Soeria Karta Lagawa, Koesoemo Joedo, Houtsma, Sadjiroen en de Voorzitter.

De heer Zain: Mijnheer de Voorzitter! Mijn naam is niet opgenoemd. Ik stem vóór.

De Voorzitter: U hebt de presentielijst niet geteekend.

De heer Cramer: Mijnheer de Voorzitter! Mag aangegeekend worden, dat de heer Zain niet op de presentielijst geteekend heeft en daarom niet heeft kunnen meestemmen, doch dat hij vóór heeft willen stemmen?

Het is altijd de gewoonte geweest, dat het betreffende lid in zulk een geval even gelegenheid kreeg om te teekenen en dat hij daarna zijn stem uitbracht.

3de VERGADERING — VRIJDAG 24 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

(VOORZITTER, CRAMER, RIVAI, DAHLER, AAY, BURER).

De Voorzitter: Neen, dat is niet de gewoonte geweest, mijnheer Cramer.

De heer Cramer: Mijnheer de Voorzitter! Dat is wel zoo, en ik wensch dit even te constateeren.

De Voorzitter: Het is niet waar. Wenscht de heer Rivai zijn motie nog te handhaven?

De heer Rivai: Mijnheer de Voorzitter! Ik zal mijn motie intrekken.

De Voorzitter: De motie van den heer Rivai (Onderwerp 1 — stuk 4) is ingetrokken en maakt derhalve geen onderwerp van bespreking meer uit.

Thans is aan de orde de stemming over de motie-Den Hollander e.s. (Onderwerp 1 — stuk 6).

De heer Dahler: Mijnheer de Voorzitter! Zou ik even een vraag mogen stellen? Als deze motie wordt aangenomen, wordt dan het Regeeringsvoorstel ook nog in stemming gebracht?

De Voorzitter: Neen, als deze motie wordt aangenomen, is er geen stemming meer noodig over het vlootbasisplan.

De heer Aay: Mijnheer de Voorzitter! Ik vind, dat de stemmingen daardoor eenigszins vertroebeld worden. Alhoewel ik tenslotte vóór het Regeeringsvoorstel zou stemmen kan ik mijn stem tot mijn spijt niet verleenen aan de motie-Den Hollander en daarom zou ik willen vragen of er na deze beslissing geen stemming kan plaats hebben over de door de Regeering aanhangig gemaakte wijziging.

De Voorzitter: Natuurlijk niet. Als deze motie wordt aangenomen, is er verder geen stemming over het voorstel noodig!

De heer Burer: Mijnheer de Voorzitter! Zou ik even het woord mogen hebben om mijn stem te motiveeren? Ik vind, dat in de debatten, hier gevoerd naar aanleiding van de motie-Den Hollander e.s., de politiek onnoodig in het geding is gebracht. Ik breng mijn stem vóór deze motie alleen uit, omdat ik volkomen vertrouwen stel in het woord van de Regeering. De Regeering heeft hier uitdrukkelijk verdaard en bij monde van den Regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken en bij monde van den directeur van Financiën en bij monde van den Commandant der Zeemacht, dat outer financieele overwegingen den doorslag hebben gegeven voor het voorstel tot wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds. Voor mij is er na deze uitdrukkelijke verclaring van de Regeering geen andere uitweg mogelijk dan n deze mede te gaan. De heer Den Hollander heeft echter naar mijn meening onnoodig het politiek sentiment in zijn motie er dik op gelegd.

(BURER, SOETATMO SOERIOKOESOEMO, KERK-KAMP, VOORZITTER, DWIDJOSEWOJO, TEN BERGE).

De heer Westra: Niet in zijn motie.

De heer Burer: Niet in de motie, maar in de toelichting op de motie. Afgescheiden van die toelichting wil ik mijn stem vóór deze motie geven.

De heer Soetatmo Soeriokoesoemo: Mijnheer de Voorzitter! Ik wil de fractie van den P. E. B. even vragen, waarvoor deze motie eigenlijk noodig is. Hetgeen deze motie behelst, ligt immers in de lijn van het Regeeringsvoorstel?

Meerdere leden: Er is formeel geen voorstel van de Regeering!

De heer Kerkkamp: Mijnheer de Voorzitter! Ik zou willen vragen of het voorstel van de Regeering, wanneer de motie-Den Hollander niet wordt aangenomen, zal worden geformuleerd en aldus in stemming gebracht?

De Voorzitter: Natuurlijk! Dit zal geschieden, wanneer de motie-Den Hollander e.s. wordt verworpen, aangezien wij toch tot een conclusie moeten komen. Er zou dan eenvoudig een voorstel geformuleerd moeten worden, waarbij de Volksraad uitsprekt dat hij zich vereenigt met de voorgestelde wijziging.

De heer Kerkkamp: Mijnheer de Voorzitter! Ik zou aan de voorstellers dan in overweging willen geven hun motie in te trekken, aangezien er voor het voorstel van de Regeering meer stemmen zullen zijn, dan voor de motie.

De heer Dwidjosewojo: Mijnheer de Voorzitter! Ik wilde gaarne de uitdrukkelijke verklaring van de voorstellers van de motie vernemen, dat de motie niets anders inhoudt dan hetgeen ook het voorstel van de Regeering behelst.

De heer Westra: De motie is eigenlijk het voorstel van de Regeering met de teleurstelling!

De heer Ten Berge: Mijnheer de Voorzitter! Ik kan mij geheel aansluiten bij de woorden van den heer Burer. Ik zal vóór de motie-Den Hollander stemmen, maar ik maak de motie los van de toelichting.

De heer Dwidjosewojo: Ik ook, Mijnheer de Voorzitter.

De motie-Den Hollander e. s. (Ond. 1 — stuk 6) wordt in stemming gebracht en aangenomen met 24 stemmen vóór en 12 stemmen tegen.

Vóór stemmen de heeren: 's Jacob, Kan, Soeria Karta Legawa, Koesoemo Joedo, Houtsma, Sadjiroen, Delprat, Van der Jagt, Bergmeijer, Galestin, Van Gennep, Soselisa, Westra, Den Hollander, Van Sandick, Ariodinoto, Burer,

3de VERGADERING — VRIJDAG 24 MAART 1922.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds: — Sluiting der zitting.

Valkenburg, Ten Berge, Sosrohadiwidjojo, Dwidjosewojo, Koesoemo Oetoyo, Said en de Voorzitter.

Tegen stemmen de heeren: Waworoentoe, Dahler, Aay, Salim, Kerkkamp, Djajadiningrat, Mohamad Zain, Soetotmo Soeriokoesoemo, Soetadi, Soerakoesoemah, Abdul Rivai en Cramer.

Op verzoek van de heeren Cramer en Kerkkamp wordt in stemming gebracht de tweede motie van de heeren Den Hollander e. s. (Ond. I — stuk 7), welke wordt aangenomen met 22 stemmen vóór en 14 stemmen tegen.

Vóór stemmen de heeren: Ten Berge, Sosrohadiwidjojo, Said, 's Jacob, Kan, Soeria Karta Legawa, Koesoemo Joedo, Houtsma, Sadjiroen, Delprat, Van der Jagt, Bergmeijer, Galestin, Van Gennep, Soselisa, Westra, Den Hollander, Van Sandiek, Ariodinoto, Burer, Valkenburg en de Voorzitter.

(VOORZITTER.)

Tegen stemmen de heeren: Cramer, Dwidjosewojo, Koesoemo Oetoyo, Waworoentoe, Dahler, Aay, Salim, Kerkkamp, Djajadiningrat, Zain, Soetatmo Soeriokoesoemo, Soetadi, Soerakoesoemah en Abdul Rivai.

De Voorzitter: Niets meer aan de orde zijnde, kanthans overgegaan worden tot het voorlezen der notulen van deze vergadering.

De notulen van het verhandelde in deze vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

De Voorzitter: Onder mededeeling, dat de Schakelcommissie morgenochtend om 9 uur in het Volksraadsgebouw bijeen zal komen, sluit ik deze vergadering eveneens de eerste buitengewone zitting 1922.

AANHANGSEL

VAN DE HANDELINGEN

VAN DEN

VOLKSRAAD

BETREFFENDE DE EERSTE BUITENGEWONE ZITTING 1922.

AANKOMST

VAN DE HANDELIJNGEN

VAN DEN

VOLKSRaad

BEZOEK VAN DE ERSTE BUITENGEWONE ZITTING 1925.

AANHANGSEL VAN DE HANDELINGEN VAN DEN VOLKSRAAD BETREFFENDE DE
EERSTE BUITENGEWONE ZITTING 1922.

(Vragen door de leden van den Volksraad gedaan, waarop van de Regeering vóór 7 April 1922 nog geen antwoord werd ontvangen).

- A.** VRAAG van de heeren **Cramer, Stokvis, Schumann** en **Djadjaningrat** (ingezonden 18 November 1918), betreffende de instemming van den Minister van Koloniën met de door de Indische Regeering aangehangen beginselen, inzake begrootingshervorming en leeningspolitiek.
- B.** VRAAG van den heer **Teeuwen** (ingezonden 16 November 1918), betreffende plannen van den pandhuisdienst tot verlaging van het rente-tarief voor de z.g. A.-panden en het besluit tot verkorting van den beleeningsstermijn met 1 maand.
- C.** VRAAG van den heer **Koning** (ingezonden 27 Februari 1919), betreffende vervulling van een predikants-vacature.
- D.** VRAAG van den heer **Mohamad Thajeb** (ingezonden 10 Juli 1919), betreffende de weigering aan den vroegeren Oleebalang van Idi Rajeu om zich weder in Atjeh te vestigen.
- E.** VRAAG van den heer **Teeuwen** (ingezonden 10 Juli 1919), betreffende een nader omschreven aangelegenheid te Bangkalan (Madoera).
- F.** VRAAG van den heer **Dwidjosewojo** (ingezonden 10 Juli 1919), betreffende toekenning van pensioen of onderstand aan weduwen van Inlandsche ambtenaren.
Deze vraag vindt beantwoording in het door de Regeering betreffende een Inlandsch weduwen- en weezenfonds medegedeelde in de 2e gewone zitting 1921 (Ond. I — Afd. III: st. 3, blz. I; H 340—341, 358).
- G.** VRAAG van den heer **Abdoel Moeis** (ingezonden 20 Juli 1919), betreffende het verleenen van gratie aan den tot gevangenisstraf veroordeelden redacteur van de „Benih Mardeka”.
- H.** VRAAG van den heer **Kan** (ingezonden 17 Juli 1919), betreffende maatregelen om de koffië- en suikerprijzen binnen redelijke grenzen te houden.
- I.** VRAAG van den heer **Abdoel Moeis** (ingezonden 12 December 1919), betreffende de uitlevering van gouvernements- of sultans-onderdanen ingeval van veroordeeling door een inheemsche rechtbank.
- J.** VRAAG van den heer **Tjipto Mangoenkoesomo** (ingezonden 18 December 1919), betreffende het lot van de afstammelingen van Dipo Negoro op Ambon.
- K.** VRAGEN van den heer **Van der Jagt** (ingezonden 15 Januari 1920):
- 1o. betreffende meubileering van de kantoren van Inlandsche bestuursambtenaren,
  - 2o. betreffende goedkeuring van de statuten van den Ned.-Indische Politiek-Economischen Bond.
- L.** VRAAG van den heer **Lim A Pat** (ingezonden 24 Juni 1920), betreffende het niet in aanmerking komen van den mijningenieur Tan voor een plaatsing in den Indischen dienst.
- M.** VRAAG van den heer **Abdoel Moeis** (ingezonden 1 Juli 1920), betreffende verhoeging van den maximumprijs van rijst in Batavia.
- N.** VRAAG van de heeren **Van Hinloopen Labberton** en **Waworontoe** (ingezonden 11 November 1920), betreffende afvaardiging van den Voorzitter van den Volksraad naar het openbaar gehoor op 31 Augustus ter overbrenging van de gelukwensen van de Indische ingezetenen voor H. M. de Koningin.
- O.** VRAAG van den heer **Bergmeijer** (ingezonden 16 December 1920), betreffende behandeling van den heer Douwes Dekker als gewoon gevangene, in afwijking van art. 337 al. 1 der Strafvordering.
- P.** VRAAG van den heer **Kan** (ingezonden 16 December 1920), betreffende instelling van een speciaal dienst ter behandeling van alle aanbestedingen voor de voorziening in de behoeften der verschillende departementen.
- Q.** VRAAG van den heer **Vreede** (ingezonden 3 Februari 1921), betreffende het niet-raadplegen van den Volksraad inzake kwijschelding aan eenige soebaks in Zuid-Bali van den Lande toekomstige vorderingen.
- R.** VRAAG van den heer **Suys** (ingezonden 3 Februari 1921), betreffende uitzending van Nederlandsche onderwijzers met de lagere acte.
- S.** VRAAG van den heer **Bergmeijer** (ingezonden 3 Februari 1921), betreffende wijziging van de huishuurordonnantie.
Deze vraag kan als vervallen beschouwd worden als gevolg daarvan, dat den Volksraad ontwerp-ordonnanties, betreffende eene wijziging der huurrecommissie-ordonnantie, in de 2de gewone zitting 1921 werden aangeboden.
- T.** VRAGEN van den heer **Vreede** (ingezonden 16 Maart 1921):
- 1o. betreffende het niet-raadplegen van den Volksraad in zake verhooging van den post „Personeel van den eeredienst” op de begrooting voor 1921,

**AANHANGSEL VAN DE HANDELINGEN VAN DEN VOLKSRAAD BETREFFENDE DE
EERSTE BUITENGEWONE ZITTING 1922.**

(Vragen door de leden van den Volksraad gedaan, waarop van de Regeering vóór 7 April 1922 nog geen antwoord werd ontvangen).

20. betreffende de door den Minister van Koloniën in de Tweede Kamer, bij de motiveering van zijn voorstel, gegeven cijfers.

U. VRAAG van den heer **Van Hinloopen Labberton** (ingezonden 29 April 1921), betreffende instelling van een commissie voor het verzamelen van gegevens met betrekking tot de kiesrechtuitbreiding van Volksraad en locale raden.

Deze vraag kan als vervallen beschouwd worden door de vaststelling van het Gouvernementsbesluit van 16 November 1921 No. 9, houdende instelling van en benoeming van leden in de „kiesrechtcommissie”.

V. VRAAG van den heer **Van den Brand** (ingezonden 14 Juli 1921), betreffende weigering van de Britsche autoriteiten te Singapore aan den secretaris der vereeniging van Nederlandsche gezagvoerders en stuurlieden ter koopvaardij, afdeling Nederlandsch-Indië, om aldaar aan land te gaan.

W. VRAAG van den heer **Van der Jagt** (ingezonden 25 November 1921), betreffende instelling van een centraal beheer op alle landsvoorraden, met uitzondering van Oorlog en Marine.

X. VRAAG van den heer **Aay** (ingezonden 5 Januari 1922), betreffende verhooging van de pensioenen van vóór 1 Januari 1920 gegageerde en gepensioneerde militairen.

IJ. VRAAG van den heer **Rivai** (ingezonden 11 Januari 1922), betreffende overlegging van het rapport de Vogel in zake den gezondheidstoestand van de gestraften, werkzaam gesteld op het eiland Noesa Kambangan.

Z. VRAAG van den heer **De Queljoe** (ingezonden 14 Januari 1922), betreffende arbeidstoestanden in Nieuw-Guinea.

AA. VRAGEN van den heer **Dahler** (ingezonden 26 Januari 1922):

10. betreffende ontslag van een smid van den dienst van Waterkracht en Electriciteit, sectie Tjibadak, verleend op verzoek van den administrateur der onderneming Tjiboengoer.
20. betreffende voorzieningen t. a. v. wegens bezuiniging ontslagen of ontheven tijdelijk personeel bij verschillende departementen en diensten.

BB. VRAAG van den heer **Galestin** (ingezonden 2 Februari 1922).

a. Is de Regeering bereid aan den Volksraad den uitslag mede te deelen van het namens den direc-

teur van Justitie gehouden onderzoek in de zaak Hoedt—Grandpré Moliere (hoofd en onderhoofd van het Centraal Bureau voor Dactyloscopie)?

b. Is het aan den heer Grandpré Moliere aangekondigd ontslag uit zijn betrekking een gevolg van bij bedoeld onderzoek tegen hem gebleken feiten?

c. Zoo dit niet het geval is, welke andere overwegingen hebben dan tot dit ontslag geleid?

CC. VRAAG van den heer **Dahler** (ingezonden 15 Februari 1922).

Ten aanzien van de zoogenaamde proef met een grootrijstbedrijf te Selatdjaran zou gaarne worden vernomen wat het totaal bedrag der uitgaven tot ultimo December 1921 is geweest, hoeveel de courante verkoopwaarde der aanwezige materialen (tractors, enz.) bedraagt en welk bedrag er in de verlopen jaren aan rijstophbrengst in 's Lands kas is teruggevloeid. Acht de Regeering het niet wenselijk om een tijdsgrens te stellen, waarbinnen behoorlijke resultaten zullen moeten zijn verkregen, met bepaling tevens, dat in totaal voor deze proefneming niet meer dan b.v. f 1 000 000 mag worden bestemd?

DD. VRAAG van den heer **Ten Berge** (ingezonden 6 Maart 1922).

a. Is door de Regeering reeds onderzocht, of het mogelijk is de Paaschvacantie voor de Hoogere Burgerscholen in plaats van op Goeden Vrijdag op Witten Donderdag te doen aanvangen? (Handelingen v/d Volksraad 1e gewone zitting 1921, blz. 795 en 852).

b. Indien nog geen beslissing is genomen, is deze dan nog te verwachten vóór de e. k. Paaschvacantie?

c. Heeft de Regeering reeds Haar standpunt bepaald ten aanzien van de voorgenomen wijziging van de vacantes voor de Hollandsch-Inlandsche scholen?

EE. VRAAG van den heer **Burer** (ingezonden 6 Maart 1922).

Met verwijziging naar het artikel „De belastingdruk voor groote gezinnen”, voorkomende in het Katholiek weekblad „Sociaal Leven en Streven” van 28 Februari j.l. moge de vraag gesteld worden of de Regeering bereid is:

a. de bepalingen betreffende de directe belastingen (personeele- en inkomstenbelasting) te herzien in dier voege, dat ook hier te lande, in navolging van hetgeen ten deze in Nederland is geschied bij de vaststelling van het belastingplichtig inkomen naar recht en billijkheid in ruimer mate dan thans rekening wordt gehouden met de meerdere behoeften en zwaardere lasten van hen, die kinderen hebben te onderhouden en op te voeden, in het bijzonder van hen, die groote gezinnen hebben te verzorgen;

b. eene herziening als vorenbedoeld spoedig bij de

AANHANGSEL VAN DE HANDELINGEN VAN DEN VOLKSRAAD BETREFFENDE DE
EERSTE BUITENGEWONE ZITTING 1922.

(Vragen door de leden van den Volksraad gedaan, waarop van de Regeering vóór 7 April 1922 nog geen antwoord werd ontvangen).

- Volksraad aanhangig te maken, ook in verband met de voorgenomen verhooging der belastingen;
- c. de groote gezinnen vrij te stellen van de voorgenomen verhooging van het schoolgeld;
- d. in het algemeen er voor te waken, dat geen meerdere lasten worden opgelegd aan landsdienaren, wier inkomsten door het uitstel der behandeling van de algemeene weddeherziening nog geruimen tijd op het zelfde oude peil zullen blijven (in tegenstelling met hen wier salarissen reeds in 1920 en 1921 werden verbeterd), tenzij die hogere heffingen worden gecompenseerd door tijdelijke verbetering der inkomsten van bedoelde categorieën van landsdienaren.

FF. VRAAG van den heer **Waworoentoe** (ingezonden 23 Maart 1922).

Nu een aanvang zal worden gemaakt met de ontginning van petroleumvelden in Djambi, waardoor meer contact zal ontstaan met de bevolking in de binnenlanden aldaar, is het voor den Volksraad van

belang te weten hoe tegenwoordig de politieke toestand in dat gewest is en met name, hoe het is gesteld met de rust en orde aldaar.

Ondergeteekende zou daarom gaarne op de onder volgende vragen antwoord van de Regeering wenschen te ontvangen.

a. Hoe staat het tegenwoordig met den politieken en economischen toestand in Djambi?

b. Zijn in dit gewest nog deelen van het leger met politiemacht belast, en wordt daar nog door deelen van het leger gepatrouilleerd?

c. Is na den laatsten opstand in Djambi aan staatsbannelingen (Djambiërs) vergund naar Djambi terug te keeren en zoo ja, hoe houden teruggekeerde bannelingen zich den laatsten tijd?

d. Kan de Regeering den Volksraad cijfers mededeelen, betreffende den rijstinvoer in Djambi (van algemeene bekendheid is, dat de Inlandsche bevolking in Djambi vroeger veel meer ruggertuinen aanlegde dan rijstvelden).

BERICHT VAN DE WERKING VAN DE VERZEKERINGSMAATSCHAP "DE WAARHEIT" VOOR 1910

1910

(Vergaard op de algemene vergadering van de afdeling van de Maatschappij op 15 December 1911 te Rotterdam)

De Maatschappij heeft in 1910 een zeer gunstig resultaat behaald. Het aantal van 12344 leden is toegevoegd, terwijl het aantal uitvallende leden 1123 is geweest. Het totaal aantal leden bedraagt dus 13461. Het bedrag der premieën is 2,750.000 f. en het bedrag der schadevergoedingen 1,250.000 f. Het resultaat is een overschot van 1,500.000 f. Het bestuur heeft het besluit genomen om dit overschot ten behoeve van de reserve te gebruiken. De Maatschappij heeft de verzekering van 12344 leden en een bedrag van 2,750.000 f. in verzekering genomen. Het bedrag der schadevergoedingen is 1,250.000 f. Het resultaat is een overschot van 1,500.000 f. Het bestuur heeft het besluit genomen om dit overschot ten behoeve van de reserve te gebruiken.

De Maatschappij heeft in 1910 een zeer gunstig resultaat behaald. Het aantal van 12344 leden is toegevoegd, terwijl het aantal uitvallende leden 1123 is geweest. Het totaal aantal leden bedraagt dus 13461. Het bedrag der premieën is 2,750.000 f. en het bedrag der schadevergoedingen 1,250.000 f. Het resultaat is een overschot van 1,500.000 f. Het bestuur heeft het besluit genomen om dit overschot ten behoeve van de reserve te gebruiken. De Maatschappij heeft de verzekering van 12344 leden en een bedrag van 2,750.000 f. in verzekering genomen. Het bedrag der schadevergoedingen is 1,250.000 f. Het resultaat is een overschot van 1,500.000 f. Het bestuur heeft het besluit genomen om dit overschot ten behoeve van de reserve te gebruiken.

VOLKSRAAD

EERSTE BUITENGEWONE ZITTING 1922.

INHOUDSOPGAVE DER BIJLAGEN.

- Ond. I. Wijziging van den opzet van het Vlootbasisfonds.
- ✓ Stuk 1. Brief van de Regeering (met bijlage).
  - ✓ „ 2. Afdeelvingsverslag.
  - ✓ „ 3. Memorie van Antwoord.
  - ✓ „ 4. Motie-Rivai (verlenging termijn tot 15 jaar).
  - ✓ „ 5. Motie-Aay e. s. (voorloopige terugneming ontwerp-vlootwet).
  - ✓ „ 6. Motie-Den Hollander e. s. (noodgedwongen aanvaarding voorgestelde wijziging).
  - U „ 7. Motie-Den Hollander e. s. (spoedige beslissing omtrent ontwerp-vlootwet door Staten-Generaal).

VERBETERBLAD BETREFFENDE DE BIJLAGEN.

In de moties (Ond. I — stukken 4 t/m 7) behoort de datum „25 Maart 1922”, vermeld in den voorlaatsten regel, vervangen te worden door „24 Maart 1922”.

MEMORANDUM FOR THE DIRECTOR

RE: [Illegible]

[Illegible text]

Very truly yours,
[Illegible Signature]

VOLKSRAAD

EERSTE BUITENGEWONE ZITTING 1922.

ONDERWERP 1 — STUK 1.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

BRIEF VAN DE REGEERING (mèt bijlage).

Bij Koninklijke boodschap van 3 November 1921 (Bijlagen Handelingen Tweede Kamer 320 stukken 1 t/m 3) werd aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden een ontwerp van wet tot vaststelling van de sterkte en samenstelling der zeemacht en aanleg van steunpunten en versterkingen in Nederlandsch-Indië, opgemaakt in hoofdzaak overeenkomstig het ontwerp, waarmede Uw college instemming heeft betuigd in de voorjaarszitting van het jaar 1921 (gedrukte stukken Volksraad eerste gewone zitting 1921, Onderwerp 3 — stuk 1).

Teneinde de kosten van den aanleg en de beveiliging der steunpunten voor de vloot hier te lande op soortgelijke wijze als die voor den vlootbouw over een aantal jaren te verdeelen, is, zooals den Volksraad bekend, bij dat wetsontwerp voorgesteld een vlootbasisfonds in te stellen. Het lag in de bedoeling de zooeven aangeduide werken, waarmede een bedrag *f* 99 000 000 gemoeid zou zijn, binnen een termijn van zes jaren te voltooien. De aanlegkosten zouden met het oog op den gebruiksduur der werken over dertig jaren worden verdeeld met een annuïteit van *f* 5 895 000 ten laste der Indische begrooting; door middel van voorschotten aan het vlootfonds, uit leening te verkrijgen, zoude bovendien een bedrag van *f* 73 974 000 in die zes jaren beschikbaar worden gesteld, welk bedrag gedurende den verderen bestaanstijd van het fonds geleidelijk zou worden afgelost.

De ongunstige financiële omstandigheden, waarin 's Lands schatkist zich tengevolge van verschillende, aan de algemeene malaise toe te schrijven en den Volksraad bekende omstandigheden op het oogenblik bevindt, en welke in den jongsten tijd nog in het bijzonder ongunstig is beïnvloed door den scherpen val der tin- en kolenprijzen van de laatste weken en de gestage vermindering van de opbrengsten der Staatsspoorwegen, noodzaken de Regeering thans echter om, na overleg met het Opperbestuur en met Hare militair-technische adviseurs, het voorstel te doen tot het aanbrengen van een ingrijpende wijziging in den opzet van dat fonds.

Het schema voor aanbouw en aanschaffing der noodig geachte oorlogsbodems zal echter onaangetaast moeten worden gelaten, omdat, gelijk algemeen bekend, het materieel der vloot momenteel in dusdanigen toestand verkeert, dat, ook met het oog op de personeelsaanvulling, dadelijke vernieuwing en nieuwbouw onvermijdelijk is.

Aan

den Volksraad.

Een schema voor dien gewijzigden opzet van het Vlootbasisfonds gelieve Uw College als bijlage hierbij aan te treffen. Zooals hieruit blijkt, ligt het thans in de bedoeling om de uitvoering der ten laste van het vlootbasisfonds te brengen nieuwe werken te verdeelen over een tijdsverloop van tien in stede van zes jaar, gerekend van 1 Januari 1922. Jaarlijks zal daaraan dan 9.9 miljoen worden besteed, terwijl de annuïteit — wederom over een tijdvak van 30 jaren — alsdan 5.3 miljoen zal bedragen.

Het resultaat van de voorgestelde wijziging zal zijn, dat gedurende de eerste zes jaren een bedrag van nagenoeg f 45 500 000 minder behoeft te worden uitgegeven dan bij den oorspronkelijken opzet het geval zou zijn geweest.

Onder de tegenwoordige omstandigheden, waarin het voor de Regeering zeer bezwaarlijk zou zijn de beschikking te krijgen over de voor den vlootbasisbouw benoodigde gelden, is deze gewijzigde opzet met het oog op den algemeenen toestand van 's Lands geldmiddelen van overwegend belang te achten.

Alvorens echter een gewijzigden opzet als hoogerbedoeld bij het Opperbestuur voor te brengen, zal de Regeering het op prijs stellen terzake het gevoelen van den Volksraad te vernemen.

Met het oog op de verdere behandeling der vlootplannen in de Tweede Kamer der Staten-Generaal moet de Regeering den Volksraad verzoeken uiterlijk 25 Maart a.s. van zijn gevoelen te willen doen blijken.

Buitenzorg, 14 Maart 1922.

De Gouverneur-Generaal van
Nederlandsch-Indië,

D. FOCK.

VLOOTBASISFONDS.

Jaar	te besteden bedrag (in millioenen)	annuïteit (in millioenen)	rente à 6%	beschikbaar voor bouw (in millioenen)	aflossing (in millioenen)	voorschotten (in millioenen)	schuld (in millioenen)
1922	9.9	5.3		5.300		4.600	4.600
1923	9.9	5.3	0.276	5.024		4.876	9.476
1924	9.9	5.3	0.569	4.731		5.169	14.645
1925	9.9	5.3	0.879	4.421		5.479	20.124
1926	9.9	5.3	1.207	4.093		5.807	25.931
1927	9.9	5.3	1.556	3.744		6.156	32.087
1928	9.9	5.3	1.925	3.375		6.525	38.612
1929	9.9	5.3	2.317	2.983		6.917	45.529
1930	9.9	5.3	2.732	2.568		7.332	52.861
1931	9.9	5.3	3.172	2.128		7.772	60.633
	99.0						
1932		5.3	3.638		1.662		58.971
1933		5.3	3.538		1.762		57.209
1934		5.3	3.433		1.867		55.342
1935		5.3	3.321		1.979		53.363
1936		5.3	3.202		2.098		51.265
1937		5.3	3.076		2.224		49.041
1938		5.3	2.942		2.358		46.683
1939		5.3	2.801		2.499		44.184
1940		5.3	2.651		2.649		41.535
1941		5.3	2.492		2.808		38.727
1942		5.3	2.324		2.976		35.751
1943		5.3	2.145		3.155		32.596
1944		5.3	1.956		3.344		29.252
1945		5.3	1.755		3.545		25.707
1946		5.3	1.542		3.758		21.949
1947		5.3	1.317		3.983		17.966
1948		5.3	1.078		4.222		13.744
1949		5.3	0.825		4.475		9.269
1950		5.3	0.556		4.744		4.525
1951		5.3	0.271		5.029		0

Bezuïning: rechtstreeks in de eerste 6 jaar 6×0.595 ..... = f 3.570 miljoen;
 minder op te nemen in de eerste 6 jaar $73.974 - 32.087$ ..... = „ 41.887 „

Totaal ..... f 45.457 miljoen.

4000 BASIS POINTS

Item	Value	Value	Value
1000	1000	1000	1000
2000	2000	2000	2000
3000	3000	3000	3000
4000	4000	4000	4000
5000	5000	5000	5000
6000	6000	6000	6000
7000	7000	7000	7000
8000	8000	8000	8000
9000	9000	9000	9000
10000	10000	10000	10000
11000	11000	11000	11000
12000	12000	12000	12000
13000	13000	13000	13000
14000	14000	14000	14000
15000	15000	15000	15000
16000	16000	16000	16000
17000	17000	17000	17000
18000	18000	18000	18000
19000	19000	19000	19000
20000	20000	20000	20000
21000	21000	21000	21000
22000	22000	22000	22000
23000	23000	23000	23000
24000	24000	24000	24000
25000	25000	25000	25000
26000	26000	26000	26000
27000	27000	27000	27000
28000	28000	28000	28000
29000	29000	29000	29000
30000	30000	30000	30000
31000	31000	31000	31000
32000	32000	32000	32000
33000	33000	33000	33000
34000	34000	34000	34000
35000	35000	35000	35000
36000	36000	36000	36000
37000	37000	37000	37000
38000	38000	38000	38000
39000	39000	39000	39000
40000	40000	40000	40000
41000	41000	41000	41000
42000	42000	42000	42000
43000	43000	43000	43000
44000	44000	44000	44000
45000	45000	45000	45000
46000	46000	46000	46000
47000	47000	47000	47000
48000	48000	48000	48000
49000	49000	49000	49000
50000	50000	50000	50000

Additional text and data at the bottom of the page, including a signature line and possibly a date.

VOLKSRAAD

EERSTE BUITENGEWONE ZITTING 1922.

ONDERWERP 1 — STUK 2.

Wijziging van den opzet van het Vlootbasisfonds.

AFDEELINGSVERSLAG.

§ 1. Wijze van indiening. Door verschillende leden werden bedenkingen geopperd tegen den vorm, waarin de voorgenomen wijziging aan het oordeel van den Volksraad is onderworpen.

Enkelen hunner merkten op, dat de wijziging een begrootingspost betreft en daarom òf als suppletoire begrooting òf in den vorm van een ontwerp tot wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds had behooren te worden ingediend.

De nu gekozen vorm maakt inbreuk op het budgetrecht van den Volksraad. Vóór of tegen een brief stemmen is niet mogelijk. Men achtte het verkeerd, dat geen geformuleerd voorstel is voorgelegd, zoodat, wil eene uitspraak van den Volksraad verkregen worden, deze zijn toevlucht zal moeten nemen tot een motie, waaraan als zoodanig geen begrootingsgevolgen verbonden zijn.

Waar hierdoor een naar veler oordeel ongewenscht gebruik zou worden ingevoerd, dat in het Nederlandsche staatsrecht onbekend is, werd daartegen gewaarschuwd.

§ 2. Aanleiding tot de indiening. Bij eenige leden was de vraag gerezen, wat wel de aanleiding kan zijn geweest, dat omtrent deze wijziging de Volksraad wordt geraadpleegd, mede in aanmerking genomen dat eerst 8 maanden sedert het eerste votum zijn verstreken. Men was o. a. van oordeel dat, waar opzet en omvang van het vlootplan onaangetast blijven en het tempo van afbouw toch een kwestie van uitvoeringstechniek is, een speciale raadpleging van den Volksraad niet noodig is. Wettigt — zoo vroegen zij — de voorgestelde verschuiving van uitgaven de hooge kosten van het bijeenroepen van een college dat tot het uitspreken van een oordeel in deze niet competent is?

Die speciale raadpleging doet vreemd aan waar de Volksraad met betrekking tot zooveel belangrijkere onderwerpen o. a. het Djambi-ontwerp en de Indische leening werd voorbijgegaan.

Op sommigen had het den indruk gemaakt, dat de vrees dat de vlootwet niet de instemming van de Staten-Generaal zal verwerven, der Nederlandsche Regeering aanleiding heeft gegeven een nader beroep op den Volksraad te doen, van wie Zij zooveel standvastigheid verwacht, dat deze zich ook thans nog voor de plannen zal verklaren. Na een gunstig votum van den Volksraad zou voor de weifelende houding van vele Kamerleden geen goede grond meer aanwezig zijn.

Andere leden gaven aan het feit der indiening een anderen uitleg. Het leek hun waarschijnlijker, dat de In-

dische Regeering thans, teneinde de Nederlandsche Regeering te steunen in Haar pogingen de vlootplannen te doen aannemen, een concessie wil doen. Tevens wordt aan de oppositie dan het argument ontnomen, dat het votum van den Volksraad reeds een achttal maanden oud is, zoodat de opinie van dit college op dit oogenblik niet bekend zou zijn.

Een der hier aan het woord zijnde leden zou gaarne vernemen of de Regeering het mogelijk acht, door eene tegemoetkomende houding, de plannen in Nederland te doen aannemen. Datzelfde lid was van meening, dat de motiveering onvoldoende is. Er wordt in den regeeringsbrief gesproken van eene ingrijpende wijziging, doch van dit ingrijpen blijkt niet veel.

Weer andere leden verklaarden, dat er voor de Regeering afgescheiden van alle bijbedoelingen alleszins aanleiding aanwezig is om over deze wijziging het oordeel van den Volksraad te vragen.

Het college toch heeft indertijd op versnelling van het tempo aangedrongen. Waar nu in tegenstelling daarmee, de Regeering eene vertraging voorstelt, was het naar de meening dezer leden rationeel daarover den Volksraad te hooren.

Zij achtten het standpunt dat de Regeering ingenomen heeft, zeer correct en hoopten dat door Haar steeds in denzelfden zin gehandeld zal worden, wanneer Zij meent te moeten afwijken van vroegere Volksraadsbeslissingen.

Gewezen werd op de mededeeling van de Nederlandsche Regeering in Hare Memorie van Antwoord, gedagteekend 2 Februari 1922, betreffende de vlootwet — dus gedaan na de Washingtonsche conferentie — dat doorvoering van het vlootplan, ongeveer zooals het door den Volksraad is aangenomen, urgent blijft, dat het met minder kosten niet kan en dat vertraging in het tempo van afbouw niet geraten is. Nauwelijks een maand daarna wordt na overleg met diezelfde Regeering een wijziging ingediend, die met deze mededeeling in lijnrechten strijd is. Gevraagd werd naar de motieven van dien plotselingen ommekeer; daarbij werd gewezen op de motie van de Katholieken in Utrecht tegen de vlootwet, op een artikel in de Nieuwe Rotterdamse Courant waarin met het oog op de conferentie van Washington op nadere overweging wordt aangedrongen en op het adres van de Nijverheidsvereeniging, dat zich ook tegen het vlootplan kant. Het vermoeden werd geopperd, dat verkiezingsoverwegingen het veranderd inzicht der Regeering hadden bewerkt en dat men nu een hernieuwd votum van den Volksraad wenscht, waarop men zich zou kunnen beroepen. Tegen dergelijk

politiek spel, met als inzet de levensbelangen van Indië, werd gewaarschuwd. Daarom werd aangedrongen op nadere inlichtingen omtrent het zoo plotseling gewijzigd inzicht van het Opperbestuur.

Van diezelfde zijde werd opgemerkt, dat bij de verdediging van het vlootplan in den Volksraad met grooten nadruk werd verklaard, dat het voorgestelde vloot- en vlootbasisplan, de tijd van afbouw inbegrepen, een volstrekt minimum was. Uit den ingedienden brief blijkt echter, dat dit volstreekte minimum geen minimum is geweest. De voorgestelde wijziging toch komt neer op een verplaatsing van den financieelen druk en daardoor op een rentevermindering. Gevraagd werd over die tegenstrijdigheid nadere inlichtingen te mogen ontvangen.

Ook door andere leden werd in herinnering gebracht de uitdrukkelijke verklaring van de Indische Regeering tijdens de voorjaarszitting 1921, dat het aanhangige vlootplan het volstreekte minimum was, waarmede Indië binnen behoorlijken tijd behoorlijk weerbaar zou kunnen gemaakt worden.

Behalve deze verklaring hoopte men ook de toezegging te ontvangen, dat de voorgestelde afwijking van het plan inzake de vlootbasis niet ertoe zal leiden, dat de afbouw van de vloot ook vertraagd wordt.

Bovendien zouden deze leden het zeer op prijs stellen, indien in meerdere mate dan in de 3e alinea van den Regeeringsbrief van 14 Maart j.l. is geschied, de verzwaaring der financieele moeilijkheden wordt uiteengezet, op grond waarvan de wijziging wordt voorgesteld.

§ 3. Herziening van de vlootplannen. Enkele leden achtten in verband met de gewijzigde omstandigheden — waaronder zijn te rangschikken de ongunstige financieele toestand en de resultaten der Washingtonsche conferentie — het gewenscht dat het geheele vlootplan wordt herzien.

Zij vroegen zich ook af, of het artikel van kolonel van Rossum, verschenen in de Gids van Februari j.l. ook geen wijziging brengt in de inzichten van de Regeering over de doelmatigheid van de plannen.

Ook het feit dat na de komende verkiezingen eene nieuwe Kamer en een nieuw ministerie zullen optreden maakten het huns inziens raadzaam de afhandeling der vlootwet intusschen uit te stellen.

Tegenover deze beschouwingen werd aangevoerd, dat de resultaten der Washingtonsche conferentie niet te hoog moeten worden aangeslagen. In het oog dient te worden gehouden dat de waarde van tractaten enkel steunend op moreelen grondslag, zooals in den wereldoorlog is gebleken, vaak zeer gering is.

De aandacht werd erop gevestigd, dat op de conferentie te Washington de internationale positie van Indië volstrekt niet geregeld is. Waar de status van China evenmin geregeld is en de Philippijnen niet versterkt worden, werd de toestand in den Pacific juist nog meer précair geacht dan te voren.

Wel wordt onderscheid gemaakt tusschen defensie en neutraliteit, maar in de practijk is de neutraliteit alleen dan te handhaven, wanneer er een voldoende weermacht ter verdediging van het territorium bestaat.

Door een lid werd de meening uitgesproken, dat de strategische positie van Indië door de conferentie te Washington wel degelijk een groote wijziging heeft ondergaan. Gewezen werd op het feit, dat de groote mogendheden

overeengekomen zijn om binnen een grooten cirkel in den Stillen Oceaan geen versterkingen te bouwen. Waar Indië buiten deze overeenkomst, doch binnen den vastgestelden kring valt, zal dit land dus het eenige zijn, dat binnen het genoemde gebied over versterkte punten zal beschikken, waardoor in een eventueelen strijd Indië als bondgenoot van zeer groote waarde zal zijn.

De denkbeelden van kol. van Rossum werden — zoo betoogde een der leden — reeds weerlegd in de vergadering van het Indisch genootschap van 18 November 1921.

Door een ander lid werd nog de vraag gesteld of het niet wenschelijk zou zijn de voorgestelde wijziging uit te stellen totdat het viermogendheden-tractaat bekrachtigd zal zijn.

§ 4. Doorvoering van de vlootplannen.

Enkele verklaarden zich geheel met de voorgestelde wijziging te kunnen vereenigen. Naar hun oordeel is het niet meer dan billijk, dat nu de financieele toestand zoo veel slechter is geworden, ook hier het bezuinigingssnoemes gehanteerd wordt. Het zou naar hunne meening aanbeveling verdienen om, mocht de financieele toestand nog ongunstiger worden, nog meer te bezuinigen.

Sommigen wenschten de bezuiniging nog verder door te voeren dan in den brief beoogd wordt en wel in dier voege, dat de oorsponkelijke opzet van 6 jaar blijft behouden, doch dat de aanvang der werkzaamheden 4 jaar wordt uitgesteld.

Een hunner achtte het uit een oogpunt van kostenbesparing zelfs gewenscht om den voorgestelden termijn van 10 jaar te stellen op 15 jaar. Hierdoor zou een totale bezuiniging verkregen worden van f 37 050 000.—, terwijl de uitgaven na de eerste 6 jaar daardoor verminderd zouden worden tot f 67 852 000.—.

Andere leden konden zich met deze redeneeringen niet vereenigen. Stelt men zich op het standpunt — aldus deze leden — dat het een eisch is den afbouw van de vloot in zes jaren te doen geschieden, dan is er een grens aan den termijn voor den afbouw van de doode weermiddelen. Door voortdurend verruimen van die grens wordt het doel niet bereikt, want tegen den tijd, dat de doode weermiddelen dan gereed zijn, heeft de vloot teveel aan waarde ingeboet.

Er dient derhalve gekozen te worden tusschen niet verder rekken der grenzen of geheele afschaffing. Waar naar het oordeel dezer leden het een internationale verplichting voor Indië is de neutraliteit te kunnen handhaven en een aanval te kunnen afweren, meenden zij het eerste te moeten kiezen. Voor afschaffing, hoe ideaal die ook moge zijn, achtten zij den tijd nog niet gekomen.

§ 5. Bijzondere opmerkingen. Een der leden was van oordeel, dat het geheele plan tot wijziging samenhangt met het personeelsvraagstuk.

Waar, ondanks het feit, dat een vloot zonder steunpunten veel van haar beteekenis inboet, toch wordt overgegaan tot verlangzaming van de totstandkoming dier steunpunten, terwijl de vloot zelf intact gelaten wordt, lag volgens het hier aan het woord zijnde lid de veronderstelling voor de hand, dat in de eerste plaats is gedacht aan de promotiekansen van het personeel en de gevechtswaarde der vloot naar het tweede plan is teruggedrongen.

Tegen deze meening werd door verschillende andere leden met klem opgekomen.

Gevraagd werd of de Regeering bereid is uiteen te zetten welke verwachtingen Zij koestert omtrent de financiële uitkomsten van het jaar 1922.

Ook zou men gaarne vernemen of in het vlootplan gerekend is op het op stapel zetten van nieuwe schepen in het jaar 1922 en welke uitgaven daaraan verbonden zijn?

De wenschelijkheid werd betoogd, dat overwogen wordt of de wenschen geuit door het Comité Nieuw-Indië verwezenlijkt kunnen worden.

Ten slotte had men in den brief de mededeeling gemist, wie bij de openbare behandeling als gemachtigde der Regeering zal optreden.

Aldus vastgesteld door de Commissie van rapporteurs op 21 Maart 1922.

DEN HOLLANDER,
VAN SANDICK,
WESTRA.

DR. H. H. HARRIS
VIA RAIL
WEST

VOLKSRAAD

EERSTE BUITENGEWONE ZITTING 1922.

ONDERWERP I — STUK 3.

Wijziging van den opzet van het Vlootbasisfonds.

MEMORIE VAN ANTWOORD.

(Ingekomen 22 Maart 1922.)

De Regeering is van meening, dat Haar, bij het inwinnen van de meening van den Volksraad omtrent een aan het Opperbestuur voor te stellen wijziging in de uitvoering der vlootbasiswerken geen andere weg open stond en wel om de volgende reden:

In Juli 1921 is de vlootwet voor den Volksraad gebracht in den vorm van een besluit tot wijziging en verhooging van de begroting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922 betreffende het Departement van Marine met een post van f 3 088 000.— De grootte van dit bedrag was verkregen door uit te rekenen, welke bedragen van de hoofdstukken Marine en B. O. W. zouden worden afgevoerd, als komende te vallen onder de uitgaven van vlootfonds en basisfonds of als voortaan betaald wordende door de Staatsbegroting en daartegenover de bedragen, welke als gevolg van de vlootwet moesten worden opgebracht op het Hoofdstuk Marine. Bij de definitieve indiening van het ontwerp vlootwet bij de 2de Kamer der Staten Generaal beschikte men over nauwkeuriger gegevens, wat betreft de hoofdstukken der Indische begroting. Dit heeft dan ook tot gevolg gehad, dat in dat definitieve ontwerp de gevolgen van aanneming becijferd werden als een verhooging der Indische begroting met f 1 812 055. Waar nu de behandeling der Indische begroting 1922 in de Eerste Kamer der Staten Generaal en de behandeling der Marinebegroting in de Tweede Kamer der Staten Generaal nog niet zijn afgelopen en dus wijzigingen mogelijk zijn, die van invloed zijn op de berekening der gevolgen van de vlootwet, achtte de Regeering het niet wel mogelijk in dit stadium met een concreet voorstel te komen.

Zij achtte het echter van veel belang — en Zij gaat in deze geheel mede met de leden, die zulks in de Afdelingen hebben opgemerkt — den Volksraad in kennis te stellen met Hare argumenten en het advies van dit college in te winnen, alvorens de wijziging aan het Opperbestuur voor te leggen. De Volksraad toch heeft bij de behandeling der vlootplannen in Juli j.l. door aanneming met groote meerderheid van de motie—Van der Jagt aangedrongen op nog snelleren afbouw dan door de Regeering was voorgesteld, zoodat de nu voorgestelde wijziging daarmee in lijnrechte tegenstelling moet geacht worden te zijn.

Het bovenstaande geeft tevens antwoord aan de leden, die andere motieven zoeken achter de indiening van dit voorstel en verklaart, waarom de Regeering niet heeft opgezien tegen de onkosten, verbonden aan het bijeenroepen van den Volksraad.

Zooals reeds in den aanbiedingsbrief is uiteengezet, hebben louter financiële overwegingen geleid tot het indienen van het voorstel.

Er staan der Regeering geen gegevens ten dienste of de kansen op aanneming der vlootplannen door de Staten Generaal door de voorgestelde wijziging al of niet vergroot worden.

Terwijl aan de eene zijde voor vele leden het ontwerp aannemelijker zal zijn, nu in de bestaande financiële omstandigheden de lasten verminderd worden, kan niet worden ontkend, dat een aantasting van een ontwerp, dat als uiterst minimum aanbevolen werd, in zekere mate een verzwakking van standpunt beteekent.

De Regeering heeft zich echter door deze overwegingen niet laten leiden. Zij heeft uitsluitend nagegaan of, nu de financiële omstandigheden tot de uiterste zuinigheid nopen, eenige vermindering in lasten, wat betreft de vlootplannen toelaatbaar is.

Zij heeft bij dit onderzoek bevonden, dat de plannen voor aanbouw der schepen, dus voor vlootbouw, geheel onaangetast moeten blijven. Spoedige afbouw van in aanbouw zijnde en onmiddellijke opstapelzetting van nieuw materieel, zooals voorzien in het plan van aanbouw is dringend noodzakelijk. Meer en meer begint het oudere materieel aan den dienst te ontvallen. Bovendien maakt het bij de vlootwet aangenomen en door meerdere Volksraadsleden nog eens extra bekrachtigde beginsel, dat voor het bemannen der schepen, die zijn bestemd voor den dienst in Nederlandsch-Indië, zooveel mogelijk gebruik zal zijn te maken van de alhier beschikbare Europeesche en Inheemsche krachten, dat materieel in behoorlijke mate aanwezig zal moeten zijn, teneinde dit personeel te kunnen oefenen.

Wordt dus in dit opzicht het verband tusschen de noodzaak van vlootbouw en personeel erkend, het komt der Regeering overbodig voor in te gaan op de veronderstelling van een der leden, dat de promotiekansen van het personeel van eenigen invloed op Hare besluiten geweest zouden zijn.

In antwoord aan de leden, die daarnaar in het Afdelingsverslag gevraagd hebben, kan dus verklaard worden, dat de afbouw van de vloot zelf in geen enkel opzicht vertraagd zal worden.

Behalve de uitgaven voor voortzetting van den bouw van reeds op stapel staande schepen is in het vlootbouwplan gerekend op de navolgende uitgaven in 1922 voor nieuw op stapel te zetten schepen:

torpedojagers	2 miljoen
onderzeebootmijnenlegger	0,5 miljoen
flottieljevaartuigen	1 miljoen
als mijnenlegger getransformeerde stoomer	1,5 miljoen
Totaal	5 miljoen.

Het zijn de eenheden, waaraan het meest dringend behoefte is, terwijl de urgentie van den aankoop van den

getransformeerden stoomer bepaald wordt door de lage marktprijzen, die in de tegenwoordige omstandigheden bestaan.

De Regeering heeft echter gemeend te moeten voorstellen den aanleg der steunpunten in een langzamer tempo te doen geschieden.

Volgens het oorspronkelijke plan zou deze aanleg in een tijdperk van 6 jaren, te rekenen van af 1 Januari 1922, beëindigd moeten zijn en zou aan deze werken 16,5 miljoen per jaar verwerkt moeten worden.

Door het zeer laat behandelen van het wetsontwerp door de Staten Generaal moet reeds op $\pm \frac{1}{2}$ jaar vertraging gerekend worden.

Maar bovendien hebben vooral de voordeelen in financieel opzicht gedurende de eerste 6 jaren te verkrijgen, de Regeering ertoe gebracht de voorgestelde verlangzaming van tempo aanbevelenswaard te achten.

De Regeering is van meening, dat Zij door Haar voorstel niet afwijkt van het indertijd voorgestelde minimum, noodig voor de weerbaarheid van Indië. Zij stelt slechts den termijn, waarin dit minimum verkregen wordt, eenigszins langer. Zij verheelt Zich niet, dat de gereedheid der steunpunten door Haar voorstel met eenige jaren vertraagd wordt, zoodat eerst na 10 jaar gesproken kan worden over voldoende weerbaarheid van Indië in dit opzicht. Zij meent, zooals reeds gezegd, met het oog op den ongunstigen financieelen toestand dit risico te moeten aanvaarden. Het ligt in Haar bedoeling de werken van navigatorischen en van fortificatorischen aard gelijktijdig te doen beginnen, teneinde reeds bestaande en in aanleg verkeerende werken zoo spoedig mogelijk te kunnen beschermen. Alleen daardoor zal een einde kunnen komen aan den zeer ongewenschten, doch sedert lange jaren bestaanden toestand, dat geen enkele veilige ligplaats beschikbaar is voor de maritieme macht, die in deze wateren optreedt, door welken toestand haar werkelijke strijdwaarde illusoir gemaakt wordt.

Het moet, reeds uit hoofde van behoorlijk onderhoud van het in Nederlandsch-Indië te verwachten materieel, onmogelijk geacht worden, het door sommige leden geopperde denkbeeld den aanvang der werkzaamheden 4 jaar uit te stellen, te aanvaarden. Indien aanleg van het etablissement te Priok niet met kracht wordt aangevat, zou extra vergrooing van de inrichtingen te Soerabaia onvermijdelijk zijn en weer meerdere uitgaven met zich brengen.

Dit argument, in verband met de hiervoren betoogde wenschelijkheid van gelijktijdigen aanleg der navigatorische en fortificatorische werken, verklaart eveneens, waarom de voorgestelde termijn niet op 15 jaar gesteld

kan worden, nog geheel afgescheiden van het bezwaar, dat dan opnieuw vertraging in de gewenschte weerbaarheid veroorzaakt zou worden. Een verdeeling der te verwerken fondsen over 15 jaar zou n.l. niet in staat stellen de gewenschte wijze van uitvoering te verkrijgen.

De Regeering zou een debat over de financiële moeilijkheden, die tot de indiening van dit voorstel aanleiding hebben gegeven, wille zien uitgesteld tot de behandeling der Indische begrooting 1923.

Zij beschikt dan over vollediger gegevens — ook wat de verwachtingen voor 1922 betreft — dan die, welke Haar thans ten dienste staan en waardoor ongetwijfeld de urgentie om op elk gebied naar bezuiniging te streven, zal worden bevestigd. De Regeering kan echter nu reeds mededeelen, dat de verwachtingen voor 1922 ongunstig zijn. Naar het oordeel der Regeering wettigen de resultaten van de conferentie te Washington geenszins een algeheele herziening van het ontwerp-vlootwet. Verbetering van de internationale verhoudingen in het Oosten ontslaat niet van den plicht om in de verdediging van Indië te voorzien. Plotseling opkomende moeilijkheden zullen nimmer geheel te voorkomen zijn; verwaarloozing van de verdediging van Indië zou zelfs een toestand in het leven kunnen roepen, die op de politieke verhoudingen storend zou kunnen inwerken en waarvan de gevolgen niet zijn te overzien. Ook de Regeering is van meening, dat het feit, dat de Philippijnen in de eerste 10 jaren niet versterkt mogen worden, strategisch de maritieme positie van Nederlandsch-Indië niet sterker maakt.

Het artikel van den oud-kolonel van Rossum heeft geen wijziging gebracht in de inzichten der Regeering. Was dit geschied, dan zou dit niet pleiten voor den ernst, waarmee de plannen zijn in elkaar gezet en bestudeerd. De Regeering meent zich te moeten houden aan het eenparige oordeel van al Hare deskundige raadgevers.

De Regeering acht Harerzijds geen enkele aanleiding aanwezig uitstel van behandeling der vlootplannen tot na de komende verkiezingen of tot na de bekrachtiging van het viermogendhedentraetaat aan te bevelen.

Naar het oordeel van de Regeering zullen de wenschen op maritiem gebied, geuit door het comité Nieuw-Indië niet verwezenlijkt kunnen worden. Zij zijn geheel in strijd met de uitgesproken beginselen van het Opperbestuur, die het richtsnoer waren bij de uitwerking van de vlootplannen.

De Regeering deelt hierbij mede, dat de Commandant der Zeemacht en de directeur van Financiën als Hare gemachtigden bij de openbare behandeling zullen optreden.

VOLKSRAAD

EERSTE BUITENGEWONE ZITTING 1922.

ONDERWERP 1 — STUK 4.

—
Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

—
MOTIE.

Motie voorgesteld door den heer Abdul Rivai.

Ingezonden 23 Maart 1922.

De Volksraad,

gehoord de gehouden beschouwingen over de wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds, bedoeld bij de missive van de Regeering, gedateerd Buitenzorg, 14 Maart 1922 (Ond. 1 — stuk 1, eerste buitengewone zitting 1922);

overwegende, dat met het oog op den beweerd slechten financiële toestand de meest mogelijke zuinigheid in 's Lands uitgaven moet worden betracht;

overwegende, dat door de Washingtonsche conferentie de positie van Nederlandsch-Indië eene zoodanige gunstige wijziging heeft ondergaan, dat oorlogsgevaar zoo niet geheel uitgesloten, dan toch zeker tot een minimum is gereduceerd;

overwegende, dat door deze gunstige politieke situatie vooral in verband met de beweerd slechte financiële positie van Nederlandsch-Indië de urgentie tot het spoedig voltooiën van de te bouwen vlootbasis is komen te vervallen;

is van oordeel, dat de termijn voor de uitvoering van den voorgestelden bouw van de vlootbasis in plaats van op 10 jaar, zooals met het Regeeringsvoorstel wordt beoogd, op 15 jaar behoort te worden gebracht, waardoor niet alleen een bezuiniging zal worden verkregen in totaal van f 37 050 000 maar daarnaast in de eerste zes jaren — den critieken tijd, die de Indiëche Landsfinanciën vermoedelijk zullen hebben door te maken — tevens eene vermindering in de uitgaven van f 67 852 000

en gaat over tot de orde van den dag.

Deze motie werd in de vergadering van 25 Maart 1922 door den voorsteller ingetrokken.

Wijzing van den naam van het vlootbevelhebber

NOTIE

Deze vergadering heeft haar 70ste zitting

ingehouden op 22 Maart 1922

De Voorzitter

De Voorzitter heeft de vergadering geopend door de wijziging van den naam van het vlootbevelhebber (Stuk 4) te behandelen. Hij heeft de vergadering verzocht de wijziging van den naam van het vlootbevelhebber (Stuk 4) te behandelen. Hij heeft de vergadering verzocht de wijziging van den naam van het vlootbevelhebber (Stuk 4) te behandelen.

De Voorzitter heeft de vergadering verzocht de wijziging van den naam van het vlootbevelhebber (Stuk 4) te behandelen. Hij heeft de vergadering verzocht de wijziging van den naam van het vlootbevelhebber (Stuk 4) te behandelen.

De Voorzitter heeft de vergadering verzocht de wijziging van den naam van het vlootbevelhebber (Stuk 4) te behandelen. Hij heeft de vergadering verzocht de wijziging van den naam van het vlootbevelhebber (Stuk 4) te behandelen.

De Voorzitter heeft de vergadering verzocht de wijziging van den naam van het vlootbevelhebber (Stuk 4) te behandelen. Hij heeft de vergadering verzocht de wijziging van den naam van het vlootbevelhebber (Stuk 4) te behandelen.

De Voorzitter heeft de vergadering verzocht de wijziging van den naam van het vlootbevelhebber (Stuk 4) te behandelen. Hij heeft de vergadering verzocht de wijziging van den naam van het vlootbevelhebber (Stuk 4) te behandelen.

De Voorzitter heeft de vergadering verzocht de wijziging van den naam van het vlootbevelhebber (Stuk 4) te behandelen. Hij heeft de vergadering verzocht de wijziging van den naam van het vlootbevelhebber (Stuk 4) te behandelen.

VOLKSRAAD

EERSTE BUITENGEWONE ZITTING 1922.

ONDERWERP 1 — STUK 5.

Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

MOTIE.

Motie voorgesteld door de heeren Aay, Salim, Soetatmo Soeriokoesoemo, Cramer en Dahler.

Ingezonden 23 Maart 1922.

De Volksraad,
overwegende, dat de na indiening van het ontwerp-vlootwet plaats gehad hebbende Pacific-conferentie, zoodat de inmiddels verslechterde toestand van 's Lands financiën aanleiding geven om bedoeld ontwerp terug te nemen, teneinde rustig te kunnen overwegen of herziening van de aanhangige plannen noodig en mogelijk is;
noodigt de Regeering uit, het Opperbestuur in overweging te geven het ontwerp-vlootwet voorloopig terug te nemen;
en gaat over tot de orde van den dag.

Deze motie werd in de vergadering van 25 Maart 1922 verworpen.

OFFICE OF THE

SECRETARY OF THE ARMY

WASHINGTON, D. C.

1917

1917

Very truly yours,
The Secretary

VOLKSRAAD

EERSTE BUITENGEWONE ZITTING 1922.

ONDERWERP 1 — STUK 6.

—
Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.

—
MOTIE.

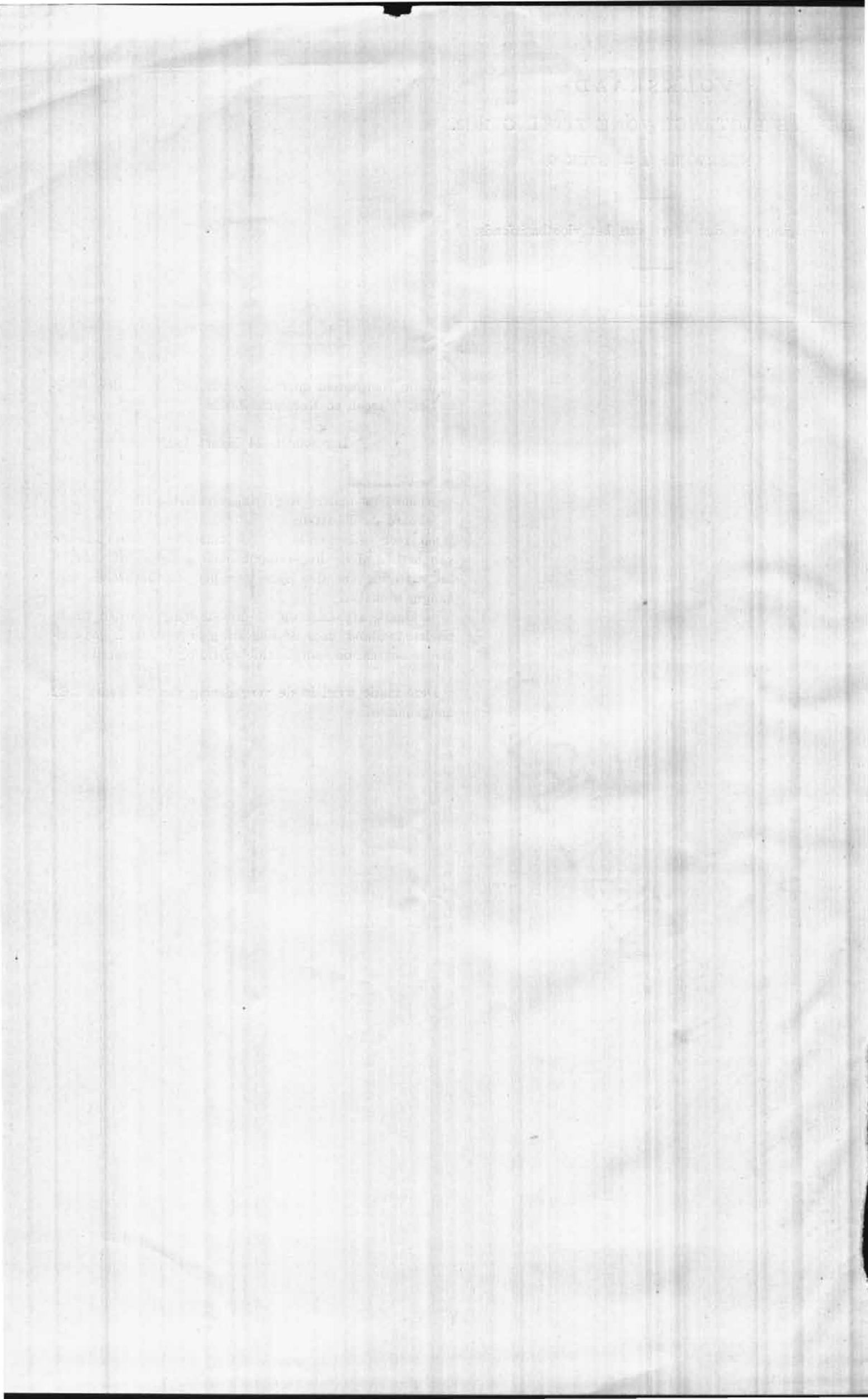

Motie voorgesteld door de heeren Den Hollander, Bergmeijer, 's Jacob en Koesoemo Joedo.

Ingezonden 24 Maart 1922.

De Volksraad,
gehoord de nadere Regeeringsverklaringen;
gehoord de debatten;
het zeer betreurende, dat de financieele moeilijkheden van het Land de Regeering hebben genoopt het voorstel tot wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds ahangig te maken;
verklaart, afgaande op de uiteenzetting van den financieelen toestand, door de Regeering gegeven, zich gedwongen te achten, de voorgestelde wijziging te aanvaarden.

Deze motie werd in de vergadering van 25 Maart 1922 aangenomen.

VOLKSRAAD

EERSTE BUITENGEWONE ZITTING 1922.

ONDERWERP I — STUK 7.

—
Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.
—

MOTIE.

Motie voorgesteld door de heeren Den Hollander, Bergmeijer, 's Jacob en Koesoemo Joedo.

Ingezonden 24 Maart 1922.

De Volksraad,
overwegende, dat de onstandvastigheid, welke tot heden de maritieme politiek ten opzichte van Indië beheerscht, miljoenen verslindt zonder daaraan evenredige goede resultaten op te leveren;

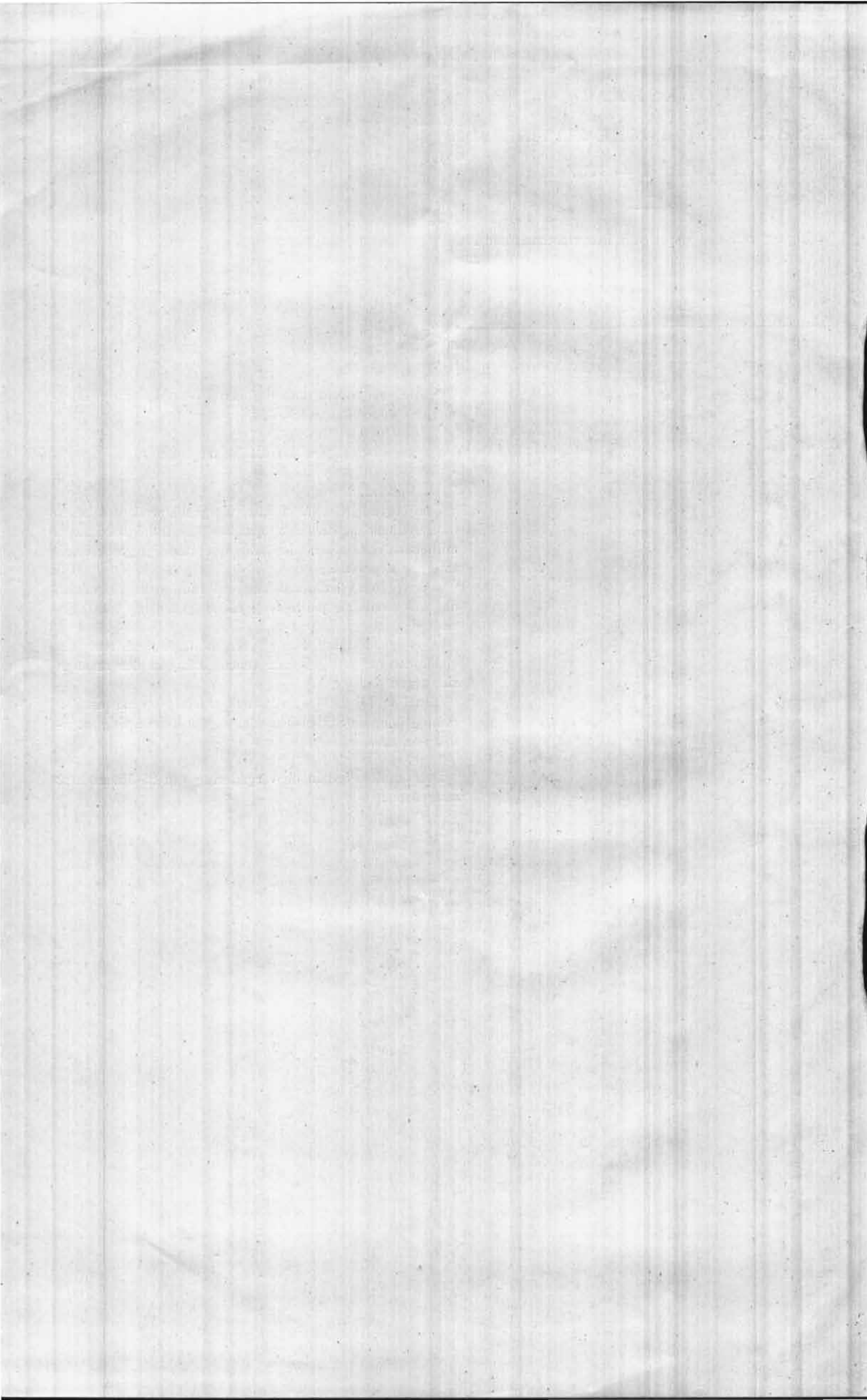
overwegende, dat het belang van Indië dringend eischt, dat die maritieme politiek op vasten grondslag wordt gevestigd;

overwegende, dat daarom een beslissing omtrent het vlootontwerp, hetzij in den eenen, hetzij in den anderen zin, urgent is;

dringt er bij het Opperbestuur krachtig op aan een beslissing door de Staten-Generaal nog in deze zitting mogelijk te maken.

Deze motie werd in de vergadering van 25 Maart 1922 aangenomen.

I N D E X

OP HANDELINGEN EN BIJLAGEN BETREFFENDE DE EERSTE BUITENGEWONE
ZITTING VAN DEN VOLKSRAAD 1922.

1. I N L E I D I N G.

De Volksraadsstukken betreffende de eerste buitengewone zitting 1922 zijn te onderscheiden in:

- A. Handelingen.
- B. Bijlagen der Handelingen.
- C. Index.

A. Handelingen.

Deze bevatten:

- I. Een chronologisch overzicht van het behandelde in de eerste buitengewone zitting van den Volksraad 1922.
- II. De Handelingen van den Volksraad betreffende de eerste buitengewone zitting 1922, loopende van 21 Maart 1922—24 Maart 1922, blz. 1—60.
- III. Het aanhangsel van de Handelingen van den Volksraad gedurende de eerste buitengewone zitting 1922 (vragen door de leden van den Volksraad gedaan met de antwoorden van de

Regering, voor zoover deze laatste vóór 1 April 1922 zijn ingekomen), blz. 1—7.

B. Bijlagen der Handelingen.

De Bijlagen zijn van elkaar onderscheiden door een onderwerp- en een stuknummer in den derden regel van het hoofd.

De stukken worden van elkaar onderscheiden door het stuknummer: stuk 1, stuk 2, enz.

De Bijlagen zijn in de volgende volgorde samen te voegen: Ond. I — stuk 1 (3 blz.); stuk 2 (3 blz.); stuk 3 (2 blz.); stuk 4; stuk 5; stuk 6; stuk 7.

- C. De Index bevat: inleiding, naamlijst, lijst van commissies uit den Volksraad, lijst van door de Regering om advies aangeboden ontwerpen, lijsten van amendementen, moties en verzoekschriften, namen- en zakenregister.

2. LIJST DER LEDEN VAN DEN VOLKSRAAD.

Overeenkomstig de lijst in den Index der tweede gewone zitting 1921.

(De in de vacature-Van den Brand benoemde heer W. A. T. Burger aanvaardde aanvankelijk zijne benoeming, doch heeft nadien, blijkens schrijven van den 1sten Gouvernements Secretaris van 22 Maart 1922 No. 803/II, zijn mandaat ter beschikking van de Regering gesteld).

3. LIJST VAN COMMISSIES UIT DEN VOLKSRAAD.

Volgno.	Benaming der Commissie.	Taak.	Leden.	Bijzondere mededeelingen.
1	Commissie voor de huishoudelijke aangelegenheden (1e gew. zitting 1921, H 12).	De taak is in hoofdzaak omschreven in art. 7 van het Reglement van Orde.	Voorzitter: de heer Schumann. Leden: de heeren Cramer en Kan.	
2	Centrale afdeling.	Overleg ter regeling van de werkzaamheden.	Voorzitter: de heer Schumann. Leden: de voorzitters der tweede en derde afdeling.	
3	Schakelcommissie (2e gew. zitting 1918, H 608; 1e gew. zitting 1921, H 13, 1e buitengew. zitting 1922, H 6).	Het onderhouden van het contact tussehen de Regeering en den Volksraad.	Voorzitter: de heer Schumann. Leden: de heeren Koesoemo Joedo—plvv. Den Hollander, Bergmeijer—plvv. Valkenburg, Galestin—plvv. Teixeira de Mattos, Ten Berge—plvv. Burer, Kerkkamp—plvv. Djajadiningrat, Dwidjosewojo—plvv. Soeriokoemo, Cramer, Dahler en Salim.	
4	Commissie voor de verzoekschriften (1e gew. zitting 1921, H 13).	Verslag doen over de verzoekschriften, welke bij den Volksraad inkomen.	Leden: de heeren Galestin, Kamil en Khouw Kim An. Plvv. lid: de heer Dwidjosewojo.	Verslag uitgebracht H 7.
5	Commissie van rapporteurs voor de wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds (Ond. I).	De taak is omschreven in de artt. 39—44 van het Reglement van Orde.	Leden: de heeren Den Hollander, Van Sandick en Westra.	Verslag uitgebracht, Ond. I — st. 2.

4. LIJST VAN DOOR DE REGEERING OM ADVIES AANGEBODEN ONTWERPEN.

Volgno.	Onderwerp.	Ingediend.	Waar te vinden.	Uitspraak van den Volksraad.	Opmerkingen.
1	Wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds.	14 Maart 1922.	Onderwerp I.	De Volksraad heeft door aanneming der motie-Den Hollander e. s. (Ond. I — stuk 6) de voorgestelde wijziging aanvaard (H 59—60).	

5. LIJST VAN INGEDIENDE VOORSTELLEN,

als bedoeld bij artikel 131, 6de lid van het Regeeringsreglement en artikel 49 van het Reglement van Orde.

GEENE.

6. LIJST VAN INGEDIENDE AMENDEMENTEN.

GEENE.

7. LIJST VAN INGEDIENDE MOTIES.

Volgn.	Inhoud.	Voorgesteld door de heeren:	Waar te vinden:	Beslissing.
1	Vlootbasisfonds. Wijziging van den opzet van het —.	Abdul Rivai.	Ond. I — stuk 4.	Ingetrokken H 59.
2	Als voren.	Den Hollander, Bergmeijer, 's Jacob en Koesoemo Joedo.	Ond. I — stuk 6.	Aangenomen H 59 —60.
3	Vlootwet. Spoedige beslissing door de Staten-Generaal omtrent het ontwerp —.	Als boven.	Ond. I — stuk 7.	Aangenomen H 60.
4	Vlootwet. Voorloopige terugneming van het ontwerp —.	Aay, Salim, Soeriokoesoemo, Cramer en Dahler.	Ond. I — stuk 5.	Verworpen H 58.

8. LIJST VAN VERZOEKSCHRIFTEN.

Omtrent ingekomen verzoekschriften werd in de eerste buitengewone zitting 1922 geen beslissing genomen.

9—10. NAMEN- EN ZAKENREGISTER.

Waar de beraadslaging in de eerste buitengewone zitting 1922 zich uitsluitend bepaald heeft tot één onderwerp, t. w. de wijziging van den opzet van het vlootbasisfonds, kwam het overbodig voor de gebruikelijke namen- en zakenregisters samen te stellen.

Voor een opgaaf van de leden, welke over genoemd onderwerp hebben gesproken, worde naar het chronologisch overzicht verwezen.

